

UCHWAŁA Nr XII/82/25
Rady Gminy Jedwabno
z dnia 27 lutego 2025 roku

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) Rada Gminy Jedwabno uchwala co następuje:

§ 1.

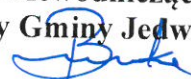
Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035, stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jedwabno.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy Jedwabno

Elżbieta Brzóska

Załącznik nr 1
Do uchwały nr XII/82/25
Rady Gminy Jedwabno
z dnia 27.02.2025r.

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035

Opracowanie:

Urząd Gminy Jedwabno

we współpracy z **Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju** Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości, przy wsparciu specjalistów:

- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Maja Czyż, Starsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynator projektu,
- Natalia Szarzyńska, Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego,
- Bartosz Pluciński, Młodszy Specjalista ds. Strategii i rozwoju lokalnego.

Strategię Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

**Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju**

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

Spis treści

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY JEDWABNO	7
1. Wymiar Przestrzenny	8
2. Wymiar Gospodarczy	9
3. Wymiar Społeczny	11
CZĘŚĆ II: ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY DO 2035 ROKU	14
1. Misja gminy jedwabno oraz wizja rozwoju	14
2. Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki ich osiągnięcia	14
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	26
4. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii województwa oraz spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa	38
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	41
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	43
ZAŁĄCZNIKI	45
ZAŁĄCZNIK 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Jedwabno	46
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	47
1. Informacje ogólne	47
2. Komunikacja	48
3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	50
4. Walory przyrodnicze i kulturowe	54
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	60
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	60

2.2. Infrastruktura i środowisko	67
Urządzenia sieciowe.....	67
Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii.....	69
Odnawialne Źródła Energii.....	70
Gospodarka odpadami	73
2.3. Stan finansów samorządowych.....	75
Wykonanie budżetu	75
Struktura dochodów i wydatków	76
Fundusze Europejskie 2014-2020.....	80
Rządowy Fundusz Polski Ład.....	81
Potencjał inwestycyjny	82
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	84
3.1. Demografia	84
3.2. Kapitał społeczny	89
Żłobki i przedszkola.....	89
Szkoly.....	90
Kultura i sport	93
Bezpieczeństwo publiczne	94
Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy.....	95
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	97
ZAŁĄCZNIK 2: WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	101
ZAŁĄCZNIK 3: TABELA EWALUACYJNA	108

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 jest **podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą**. Określa ona **strategiczne kierunki rozwoju** Gminy w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Jedwabno, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – **Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego** oraz **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030**. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument zachowuje również spójność z **Planami Gospodarowania Wodami w Dorzeczach Wisły i Pregoly**. Plany są strategicznymi dokumentami planistycznymi dotyczącymi gospodarki wodnej i ochrony środowiska wodnego.

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 roku została opracowana w sposób **kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty** jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Jedwabno w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, wykorzystanym w procesie przygotowania Strategii, była **ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym**. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na stworzenie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania Gminy do roku 2035. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była **partycypacja społeczna**. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców oraz informacje pozyskane podczas **warsztatów strategicznych**, które odbyły się 1 października 2024 roku. Analiza wyników ankiet stanowi załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu.

Przygotowanie Strategii

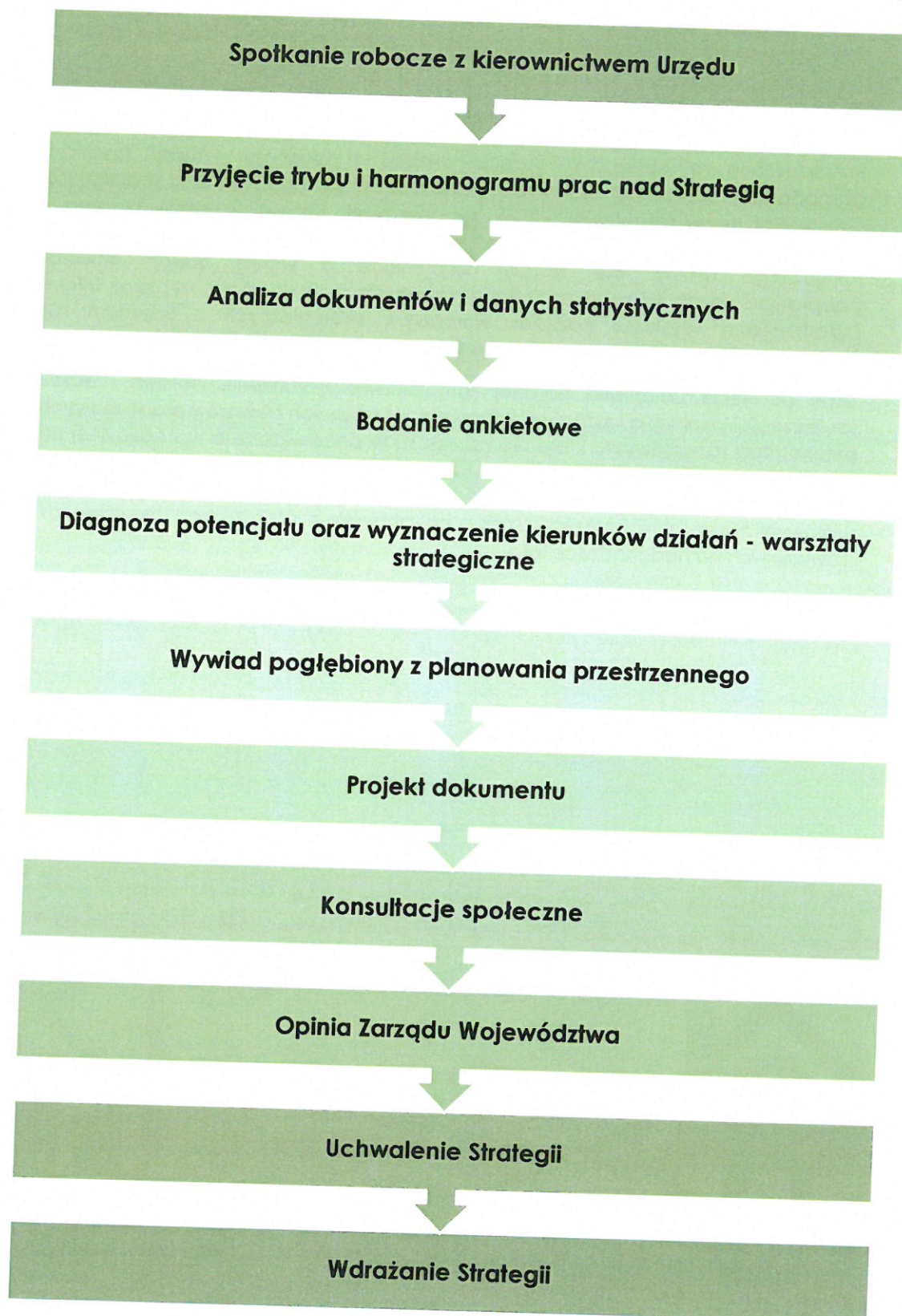
Prace nad Strategią rozpoczęto w czerwcu 2024, kiedy to Wójt Gminy Jedwabno podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Następnym krokiem było podjęcie uchwały nr III/19/24 Rady Gminy Jedwabno dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025 - 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono **analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy**, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem i pracownikami Urzędu. Następnie przeprowadzono badania ankietowe oraz warsztaty, podczas których opracowano misję i wizję rozwoju Gminy, a także cele strategiczne, operacyjne i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. W listopadzie 2024 roku przygotowano projekt Strategii, który później został wyłożony do publicznego wglądu, a następnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w tym zmian wprowadzonych ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, oraz ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, wprowadzających zmiany dotyczące treści strategii rozwoju gminy.

Zgodnie z treścią w/w ustawy Strategia zawiera wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Jedwabno. Pogłębiona Diagnoza stanu Gminy stanowi natomiast załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.

Powyższe działania miały na celu **ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii**. Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

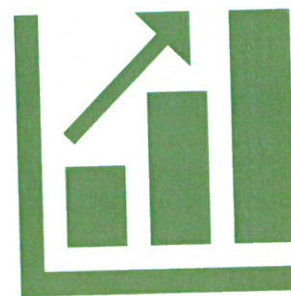

CZĘŚĆ I: WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY JEDWABNO

Przedstawione w niniejszym rozdziale wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Jedwabno stanowią integralną część Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035, zgodnie z art. 10e ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Wnioski te nie są jedynie wypadkową przeprowadzonej **diagnozy stanu faktycznego Gminy**, ale zostały uzupełnione o **wyniki badań ankietowych** przeprowadzonych wśród mieszkańców (załącznik nr 2 do diagnozy) oraz **informacje i spostrzeżenia uzyskane podczas warsztatów strategicznych** z udziałem lokalnej społeczności oraz przedstawicieli Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych.

Takie podejście umożliwiło bardziej kompleksowe zrozumienie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, a także zidentyfikowanie kluczowych **obszarów problemowych** oraz **potencjałów rozwojowych**, które nie zawsze są w pełni widoczne w tradycyjnej analizie statystycznej. Dzięki zastosowaniu metod partycypacyjnych oraz zebraniu opinii od szerokiego grona interesariuszy, wnioski zawarte w niniejszym rozdziale odzwierciedlają wielowymiarowy obraz sytuacji Gminy, co pozwala na lepsze zaplanowanie działań rozwojowych na nadchodzące lata.

1. WYMIAR PRZESTRZENNY

Gmina Jedwabno jest gminą wiejską położoną w powiecie szczycieńskim, w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego. Graniczy z 7 gminami: od zachodu z gminą Olsztynek (powiat olsztyński), od północnego zachodu z gminą Purda (powiat olsztyński), od północy z gminą Pasym (powiat szczycieński), od wschodu z gminą Szczytno (powiat szczycieński), od południowego wschodu z gminą Wielbark (powiat szczycieński), od południa z gminą Janowo (powiat nidzicki), od południowego zachodu z gminą Nidzica (powiat nidzicki).

Siedzibą Gminy jest wieś Jedwabno, która stanowi główny lokalny ośrodek rozwojowy. Na jej terenie znajduje się większość gminnej infrastruktury użyteczności publicznej, w tym Urząd Gminy Jedwabno, Zespół Szkół, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Największy ruch budowlany dostrzega się w obrębie miejscowości Jedwabno, Brajniki i Małszewo. Układ komunikacyjny na obszarze Gminy Jedwabno tworzą drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie (nr 508 oraz nr 545) oraz droga krajowa nr 58. Dojazd do siedziby powiatu – miasta Szczytno zajmuje około 25 minut, natomiast do miasta będącego siedzibą wojewody i władz samorządu województwa – Olsztyna około 50 minut.

Gmina Jedwabno, z lesistością wynoszącą 70% i obecnością 38 jezior, posiada wysoki potencjał turystyczny. Bogactwo terenów przyrodniczych oraz wysoce rozwinięta baza noclegowa, na którą składa się hotel czterogwiazdkowy, liczne obiekty agroturystyczne, pokoje oraz domki letniskowe na wynajem czy rezydencje turystów.

Choć Gmina Jedwabno ma rozwiniętą sieć dróg ponadlokalnych znaczna część dróg gminnych (32,22 km) pozostaje nieutwardzona, co obniża jakość poruszania się w granicach Gminy. **Modernizacja tych dróg**, zwłaszcza przebudowa dróg o nawierzchni żwirowej na bitumiczną będzie jednym z kierunków działań.

Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Szczytnie, Pasymiu i Wielbarku, co ogranicza jej możliwości rozwojowe i transportowe i wymusza konieczność korzystania z samochodu.

Brak połączeń komunikacyjnych do niektórych sąsiednich gmin oraz niedostateczna liczba kursów na trasie Jedwabno-Olsztyn są barierą w rozwoju Gminy. Potrzeba rozwoju transportu publicznego w granicach Gminy Jedwabno, a także **poprawa połączeń z większymi ośrodkami**, mogą znacząco zwiększyć dostępność do pracy, edukacji i usług dla mieszkańców. Inwestycje w ten sektor są kluczowe dla poprawy mobilności społecznej i gospodarczej.

Dostęp do szerokopasmowego Internetu pozostaje ograniczony w wielu miejscowościach gminy (m.in. Piduń, Rekownica, Koł, Małszewo, Warchały, Narty, Brajniki, Witówko, Szuć, Nowe Borowe, Dłużek oraz Czarny Piec), co wpływa na **cyfrowe wykluczenie mieszkańców**. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej, zwłaszcza światłowodowej, jest niezbędny dla poprawy jakości życia i funkcjonowania lokalnej społeczności. Zwiększenie dostępu do Internetu przyczyni się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej oraz stworzy możliwości pracy zdalnej.

Niska powierzchnia Gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (0,73%) wskazuje na problem niedostatecznego wpływu Gminy na jej politykę przestrzenną, tym samym brak spójności zagospodarowania przestrzennego, co może prowadzić do wysokich kosztów utrzymania infrastruktury i ogranicza możliwości rozwoju. **Opracowanie Planu Ogólnego** dla Gminy Jedwabno będzie kluczowe w zachowaniu zasad prawidłowego gospodarowania przestrzenią.

Obecność rezerwatów oraz innych form ochrony przyrody na terenie Gminy nie tylko podkreśla znaczenie **ochrony środowiska**, ale również stawia istotne wyzwania w kontekście zagospodarowania przestrzennego. Priorytetem w planowaniu powinno być dążenie do **zrównoważonego rozwoju**, który uwzględnia potrzebę ochrony unikalnych zasobów naturalnych, jednocześnie umożliwiając rozwój gospodarczy. Wysoki poziom pokrycia obszarami objętymi ochroną może jednak ograniczać dostępność terenów inwestycyjnych, co z kolei wpływa na możliwości rozwoju infrastruktury czy przedsiębiorczości w Gminie. W efekcie, konieczne będzie poszukiwanie rozwiązań pozwalających na godzenie interesów ochrony przyrody z potrzebami społeczno-gospodarczymi.

Ponadto na warsztatach strategicznych mieszkańcy zwrócili uwagę na:

- braki w oświetleniu na terenie Gminy związane z rozproszeniem miejscowości,
- ograniczony dostęp do linii brzegowej jezior spowodowane stawianiem ogrodzeń przez osoby prywatne,
- niską dostępność komunikacyjną,
- wysokie ceny nieruchomości spowodowane dużą liczbą turystów.

W przeprowadzonych badaniach ankietowych:

- ↑ wysoko ocenia się m.in. walory środowiska naturalnego oraz czyste powietrze,
- ↓ nisko ocenia się m.in. połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami oraz funkcjonowanie transportu zbiorowego.

2. WYMIAR GOSPODARCZY

Rozwój turystyki i usług z nią związanych, takich jak agroturystyka i infrastruktura turystyczna, są istotne w rozwoju gospodarczym Gminy. Ważne jest dalsze **wspieranie turystyki jako dominującej gałęzi gospodarki** oraz promowanie Gminy Jedwabno jako spokojnego i przyjaznego środowiska miejsca wypoczynku.

W 2022 roku w gminie Jedwabno zarejestrowane były 302 firmy, co stanowiło jedynie 5% przedsiębiorstw w powiecie szczycieńskim – to najniższy wynik wśród gmin wiejskich powiatu. Dynamika wzrostu liczby podmiotów w latach 2018-2022 (112%) była poniżej średniej dla powiatu (114%), co wskazuje na wolniejsze tempo rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Gospodarstwa rolne w Gminie Jedwabno są **rozdrobnione**, a większość z nich ma wielkość od 1 do 5 ha. Produkcja rolna koncentruje się głównie na zbożach oraz hodowli bydła i trzody chlewnej. Niska towarowość produkcji rolnej oraz praco- i czasochłonność mogą ograniczać potencjał rozwoju gospodarczego w tym sektorze, co sugeruje potrzebę **wsparcia modernizacji rolnictwa**.

W 2022 roku stopa bezrobocia w Gminie Jedwabno wynosiła 5,2%, co jest wyższym wskaźnikiem niż średnia dla powiatu (4,5%) i województwa (5,1%). Sytuacja ta, w połączeniu z niskim poziomem wynagrodzeń, wymaga wzmocnienia działań na rzecz **tworzenia nowych miejsc pracy** oraz poprawy jakości zatrudnienia, aby podnieść standard życia mieszkańców.

Jednym z elementów rozwoju Gminy Jedwabno winna być współpraca międzynarodowa i realizacja wspólnych przedsięwzięć z partnerami z innych krajów Europy, przede wszystkim z Niemiec, Danii, Szwecji, Litwy, Ukrainy i Czech. Taka współpraca pozwoli na sięgnięcie po środki na współpracę transgraniczną i zapewni wymianę nowych pomysłów, idei

i rozwiązań. Przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności Gminy Jedwabno i napływu osób. Stąd niezbędny jest rozwój relacji z dotychczasowymi partnerami zagranicznymi i zdobycie nowych oraz podpisanie stosownych porozumień o współpracy.

Na koniec 2022 roku 78,3% mieszkańców miało dostęp do sieci wodociągowej, co jest wynikiem niższym od średnich w powiecie i województwie. Istnieją okresowe problemy z ciśnieniem wody, szczególnie w sezonie letnim, ze względu na rosnące zapotrzebowanie wynikające z przebywania turystów na terenie Gminy.

Sieć kanalizacyjna obsługiwała 64,3% mieszkańców, co jest wynikiem zbliżonym do średniej powiatu, ale niższym niż w całym województwie. Brak dostępu do kanalizacji skłania mieszkańców do korzystania z alternatywnych rozwiązań, takich jak bezodpływowe zbiorniki czy przydomowe oczyszczalnie ścieków. Przystarzała **oczyszczalnia ścieków**, działająca od ponad 20 lat, wymaga **pilnych modernizacji**.

Gmina Jedwabno boryka się z problemem nielegalnego opróżniania szamb, co może prowadzić do lokalnych zanieczyszczeń środowiska. Prowadzona jest inwentaryzacja szamb i oczyszczalni ścieków, a także regularne kontrole umów oraz opłat za usługi odbioru nieczystości ciekłych.

Priorytetowe inwestycje obejmują **budowę nowych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków w kluczowych miejscowościach, takich jak Dłużek, Piduń, Rekownica czy Koł oraz rozbudowę istniejących sieci kanalizacyjnych w miejscowościach, gdzie w wyniku postępującego procesu urbanizacyjnego, istniejąca sieć jest niewystarczająca**.

Gmina Jedwabno ma niewielki dostęp do sieci gazowej (zaledwie 3,9% mieszkańców), a jedynie miejscowość Jedwabno ma dostęp do gazu.

Gmina stara się działać na rzecz **ochrony środowiska, redukcji zanieczyszczeń i adaptacji do zmian klimatycznych**. Gmina aktywnie prowadzi kampanie edukacyjne na rzecz ochrony środowiska. Organizowane są akcje sprzątania oraz inicjatywy mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej, głównie poprzez media społecznościowe oraz współpracę ze szkołami. Punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze” oferuje mieszkańcom wsparcie w ubieganiu się o dofinansowania na modernizację źródeł ogrzewania.

Ponadto na warsztatach strategicznych mieszkańcy zwrócili także uwagę na:

- rozwiniętą bazę noclegową,
- niewystarczająca ilość urządzonych ścieżek pieszo – rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą, w pełni wykorzystujących potencjał krajobrazowy oraz zapewniających bezpieczne przemieszczanie pomiędzy miejscowościami,
- dużą liczbę miejsc pracy związanej z obszarem leśnym,
- sezonowość turystyki – ruch turystyczny jedynie w okresie letnim,
- brak atrakcji turystycznych poza lasami i jeziorami.

W przeprowadzonych badaniach ankietowych:

- ↑ wysoko ocenia się m.in. perspektywy rozwoju działalności turystycznej, dostępność sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.
- ↓ nisko ocenia się m.in. dostępność sieci gazowej, możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem oraz perspektywy rozwoju działalności przemysłowej.

3. WYMIAR SPOŁECZNY

Gmina Jedwabno odnotowuje **stopniowy spadek liczby mieszkańców**, co wpisuje się w ogólną tendencję demograficzną w powiecie szczycieńskim. W latach 2018-2022 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 1,4%, a współczynnik przyrostu rzeczywistego w 2022 roku wyniósł -3,49 na 1000 mieszkańców. To wskazuje na potrzebę podjęcia działań mających na celu zatrzymanie tego trendu, m.in. poprzez **poprawę warunków życia oraz stworzenie atrakcyjnych perspektyw zawodowych**, aby zachęcić mieszkańców do pozostania w Gminie i przeciwdziałać migracji.

Niska gęstość zaludnienia (11,1 os./km²) wpływa na ograniczoną dostępność usług publicznych i infrastruktury w rozproszonych miejscowościach. Wyzwania te obejmują m.in. transport publiczny, dostęp do szerokopasmowego Internetu oraz infrastrukturę drogową. Brak połączeń transportowych utrudnia mieszkańcom dostęp do pracy i edukacji oraz służby zdrowia. Jednocześnie niski wskaźnik zaludnienia może stanowić atut, który można wykorzystać do rozwoju ekoturystyki i promocji gminy jako spokojnego miejsca do życia.

Spółeczne Inicjatywy Mieszkaniowe (SIM) to filar dokonującego się właśnie przelomu w budowie mieszkań o umiarkowanym czynszu. SIM-y (dawne TBS-y) to spółki tzw. not for profit budujące mieszkania społeczne. W celu zwiększenia liczby mieszkańców i przeciwdziałając wyludnieniu Gminy należy przystąpić do budowy budynków mieszkalnych w ramach inicjatywy SIM Północ, do której Gmina Jedwabno należy.

Znaczący wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (o 17% w latach 2018-2022) jest poważnym wyzwaniem dla Gminy Jedwabno. Z drugiej jednak strony zapewnia znaczący napływ mieszkańców osiedlających się w Gminie Jedwabno „na emeryturę”, co łagodzi proces wyludniania. Zmiany demograficzne oznaczają konieczność **dostosowania polityki społecznej i usług publicznych**, szczególnie w zakresie **opieki nad seniorami**. Jednocześnie, w perspektywie najbliższych lat, większa liczba osób odchodzących z rynku pracy będzie wpływać negatywnie na lokalną gospodarkę, wymagając większych nakładów na świadczenia społeczne i opiekę.

Od 2018 do 2022 roku liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 238 osób. Jest to niekorzystne zjawisko, które wpływa na potencjał rozwojowy Gminy, ponieważ ta grupa wiekowa stanowi kluczową siłę napędową lokalnej gospodarki. Strategia powinna uwzględniać **działania wspierające młodych dorosłych** w osiągnięciu stabilizacji zawodowej oraz zachęcające do pozostania na terenie Gminy.

W 2022 roku przyrost naturalny w Gminie Jedwabno wyniósł -2,91 na 1000 mieszkańców, co jest lepszym wynikiem w porównaniu do innych gmin powiatu, jednak nadal wskazuje na spadek liczby urodzeń. **Odptyw młodych rodzin** oraz **niska liczba urodzeń** stanowią zagrożenie dla przyszłej struktury demograficznej Gminy. Kluczowe będzie tworzenie atrakcyjnych warunków dla rodzin oraz wzmacnianie funkcji rodziny np. poprzez poprawę dostępu do usług przedszkolnych, edukacyjnych oraz wsparcie dla młodych rodzin np. poprzez dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3.

W Gminie brakuje infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3, jednak sytuacja ulegnie poprawie dzięki budowie Żłobka Gminnego „Bajkowa Akademia”, który zostanie ukończony jesienią 2025 roku. Inwestycja ta zwiększy dostępność opieki żłobkowej w Gminie, tworząc 24 miejsca dla najmłodszych dzieci.

Opieka przedszkolna w Gminie Jedwabno utrzymuje stabilny choć niski poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej, obejmując 79% dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2023/2024. Rodzice mogą wybierać inne przedszkola poza gminą, co sugeruje, że dostępność przedszkoli w Jedwabnie mogłaby być dostosowana do potrzeb

mieszkańców dojeżdżających do pracy. Warto rozważyć elastyczniejsze godziny pracy przedszkola lub dodatkowe formy wsparcia rodziców.

Brak pracowni językowej oraz klas profilowanych, przy jednocześnie słabych wynikach z języka angielskiego, wskazuje na potrzebę **inwestycji w infrastrukturę edukacyjną**. Możliwe wprowadzenie nowoczesnej pracowni językowej czy np. klasy sportowej mogłoby poprawić kompetencje uczniów czy atrakcyjność szkoły na tle ościennych gmin.

Malejąca liczba uczniów uczęszczających do szkoły w Gminie Jedwabno może świadczyć o niedopasowaniu oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnych rodzin. **Wprowadzenie dodatkowych programów**, ulepszenie infrastruktury czy większa promocja lokalnej szkoły mogłyby wpłynąć na zahamowanie tego trendu.

Wydatki na oświatę rosną szybciej niż subwencja oświatowa, co stanowi wyzwanie dla budżetu gminy. Dalszy wzrost tych kosztów może zmusić gminę do ograniczenia innych wydatków lub podjęcia działań w celu zwiększenia efektywności wydatkowania środków. W dłuższej perspektywie konieczne może być szukanie dodatkowych źródeł finansowania, takich jak programy unijne lub partnerstwa publiczno-prywatne.

Infrastruktura sportowa w Gminie Jedwabno obejmuje Stadion Gminny, Halę Sportową oraz kompleks boisk „Orlik”, które służą mieszkańcom do uprawiania sportu i rekreacji. Są także place wiejskie i świetlice, które organizują lokalne wydarzenia sportowe. Mimo, że te obiekty cieszą się popularnością, wymagają regularnych nakładów finansowych na modernizację i utrzymanie, aby spełniały rosnące potrzeby mieszkańców i standardy bezpieczeństwa.

Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Jedwabnie odgrywają kluczową rolę w aktywizacji lokalnej społeczności poprzez szeroką gamę zajęć i wydarzeń. GOK realizuje zadania kulturalne, sportowe i rekreacyjne, a Biblioteka koncentruje się na promocji czytelnictwa i kultury literackiej. Obie placówki nie tylko promują lokalne tradycje, ale także oferują przestrzeń do integracji międzypokoleniowej, czego przykładem jest działalność Klubu Seniora „Złota Jesień”. GOK organizuje imprezy o zasięgu lokalnym i regionalnym, co przyczynia się do budowania pozytywnego wizerunku gminy oraz **wzmacniania tożsamości lokalnej**.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców należy rozbudować system ochrony mieszkańców w oparciu o istniejące 4 jednostki OSP, w szczególności dbając o budowę nowych remiz, które zastąpią dotychczasowe „poniemieckie” bazy OSP.

Wzrost liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców, przekraczający średnią zarówno powiatu, jak i województwa, wskazuje na dynamiczny rozwój aktywności obywatelskiej w Gminie Jedwabno. Jest to pozytywny trend, który świadczy o zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne i ich chęci do współpracy na rzecz lokalnej społeczności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnie świadczy kompleksowe usługi wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej. Szeroka oferta poradnictwa i współpracy z innymi instytucjami sprzyja skutecznej pomocy społecznej, zwłaszcza w obszarze walki z uzależnieniami i przemocą domową.

Na terenie Gminy funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy, gdzie realizowane są zajęcia zgodnie z indywidualnie opracowanymi planami wspierająco-aktywizującymi dla uczestników.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Jedwabnie jest ośrodkiem wsparcia dziennego skierowanym do osób dorosłych (powyżej 18 roku życia) z zaburzeniami psychicznymi,

niepełnosprawnościami, które w wyniku obniżenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w zakresie funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym.

Głównym celem działań podejmowanych w placówce jest zwiększenie zaradności i samodzielności życiowej Uczestników oraz ich integracja społeczna. Specjalistyczne zajęcia terapeutyczne służą podnoszeniu samooceny i przywracaniu wiary we własne możliwości, minimalizują lęki i napięcia. Zapewnienie możliwości aktywnego i autentycznego udziału w życiu społecznym i kulturalnym, w warunkach bezpieczeństwa i akceptacji, prowadzi do niwelowania poczucia wyobcowania i osamotnienia oraz podniesienia poziomu jakości życia Uczestników.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Jedwabnie dysponuje 47 miejscami dziennego pobytu. Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30 -15:30, w której funkcjonuje sześć pracowni: kulinarna, spędzania czasu wolnego, muzyczno-teatralna, plastyczno-rękodzielnicza, rękodzielniczo-krawiecka oraz rekreacji i ruchu

Metody i formy pracy prowadzonej w Domu są zindywidualizowane, dopasowane do potrzeb i możliwości psychofizycznych Uczestników. Wszelkie działania wspierająco-aktywizujące są prowadzone w oparciu o paradygmat podmiotowości, nastawiony na ujmowanie człowieka, jako niepowtarzalnej jednostki ze wszystkimi jej mocnymi i słabymi stronami, mającej prawo do samorealizacji i rozwoju w integracji z innymi ludźmi.

Dom prowadzi treningi: funkcjonowania w życiu codziennym, umiejętności interepersonalnych (komunikacyjne, rozwiązywania problemów) oraz spędzania czasu wolnego.

Ponadto, na warsztatach strategicznych mieszkańcy zwrócili także uwagę na:

- wzorową działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Jedwabnie, który wspiera i aktywizuje mieszkańców,
- dostępność ośrodka zdrowia na terenie Gminy, który świadczy opiekę podstawową, jednak nie zapewnia możliwości konsultacji z lekarzami specjalistami,
- ograniczoną liczbę zajęć cyklicznych dla dorosłych.

W przeprowadzonych badaniach ankietowych:

- ↑ wysoko ocenia się m.in. skuteczność działania ŚDS, bezpieczeństwo publiczne czy dostęp do szkół podstawowych;
- ↓ nisko ocenia się m.in. dojazd do szkół ponadpodstawowych, dostęp do specjalistycznej opieki medycznej i dostęp do żłobka.

CZĘŚĆ II: ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY DO 2035 ROKU

1. MISJA GMINY JEDWABNO ORAZ WIZJA ROZWOJU

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 została opracowana na podstawie analizy obecnej sytuacji Gminy, badań ankietowych, warsztatów strategicznych oraz wywiadu pogłębionego. Przyjęto holistyczne podejście, uwzględniając zarówno potencjał jak i problemy. W trakcie procesu strategicznego, w szczególności podczas warsztatów, ustalono misję oraz wizję Gminy Jedwabno, które stanowią fundament do określenia celów strategicznych i operacyjnych.

Misja jest kluczowym elementem strategii, określającym główne kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się na fundamentalnych wartościach, które przyświecają władzom Gminy Jedwabno i jej mieszkańcom w procesie rozwoju. Misja wskazuje również czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, którą należy podążać w celu osiągnięcia wizji. Odpowiada na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia, misja Gminy Jedwabno brzmi następująco:

Naszą misją jest stworzenie przestrzeni, gdzie mieszkańcy i turyści będą bezpieczni, aktywni i twórczy oraz miejsca, w którym będą i spokojnie odpoczywać, i pracować – **po prostu szczęśliwe życie.**

W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. Wizja ukazuje Gminę w perspektywie strategicznej – zmienioną dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych przez władze celów. Wizja Gminy obrazuje jej stan docelowy w 2035 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wypracowana wizja Gminy to:

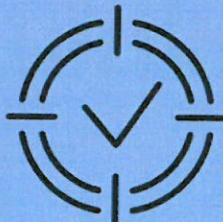

Gmina Jedwabno w 2035 roku to
miejsce **przyjazne mieszkańcom,**
turystom i inwestorom, dzięki
wyjątkowym **walorom przyrodniczym**
i krajobrazowym, rozwiniętej
infrastrukturze społecznej i technicznej,
bogatej ofercie **kulturalnej i sportowej,**
oferujące mieszkańcom **bezpieczne**
i wygodne życie.

2. CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ, OCZEKIWANE REZULTATY ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Wyznaczone dla Gminy Jedwabno cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze **przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają**. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Poniższa tabela prezentuje cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Jedwabno.

Tab. 1. Cele strategiczne i operacyjne w Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035

PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA	SPOŁECZNOŚĆ
<p>I. Funkcjonalna i dobrze skomunikowana przestrzeń z zachowaniem zasad ochrony środowiska</p> 	<p>II. Innowacyjna gospodarka oparta na lokalnych zasobach</p> 	<p>III. Rozwój kapitału społecznego</p>
SCELE OPERACYJNE		
<p>I.I. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń</p> <p>I.II. Nowoczesna i rozbudowana infrastruktura techniczna i sieciowa</p> <p>I.III. Adaptacja do zmian klimatu</p>	<p>II.I. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>II.II. Rozwój turystyki w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze</p> <p>II.III. Promocja Gminy Jedwabno</p>	<p>III.I. Usługi społeczne, zdrowotne i administracyjne odpowiadające potrzebom mieszkańców</p> <p>III.II. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży</p> <p>III.III. Różnorodna oferta kulturalna i sportowa</p>

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 2. Kierunki działań w podziale na cele strategiczne i operacyjne dla Gminy Jedwabno wraz z oczekiwanyymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia planowanych działań

CEL STRATEGICZNY I: Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń z zachowaniem zasad ochrony środowiska			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń	<ul style="list-style-type: none"> Przyjęcie Planu Ogólnego dla Gminy Jedwabno stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni oraz wyznaczenie stref przemysłowych, mieszkaniowych oraz OZE. Zagospodarowanie centrum Jedwabno poprzez stworzenie miejsca aktywności dla mieszkańców i turystów, Budowa bloków mieszkalnych z inicjatywy SIP KZN Północ. Tworzenie warunków do rozwoju sieci transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz na zewnątrz, w tym współpraca z podmiotami zewnętrznymi w tym zakresie. Zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami, ze szczególnymi potrzebami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni Gminy oraz uspołnienie polityki przestrzennej. Uatrakcyjnienie Gminy dla inwestorów oraz przyszłych mieszkańców. Rozwój terenów zabudowy z zachowaniem tądu przestrzennego. Stworzenie nowej przestrzeni publicznej, która będzie służyła jako miejsce spotkań i rekreacji dla mieszkańców i turystów, Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, Rozwój zintegrowanej sieci transportu publicznego, ułatwiającej mieszkańcom i turystom poruszanie się po gminie. Poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy Jedwabno z innymi gminami i miastami. Ułatwienie codziennego funkcjonowania w przestrzeni publicznej dla wszystkich grup społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Zatwierdzenie Planu Ogólnego (tak/nie). Zagospodarowanie centrum Jedwabno (tak/nie). Liczba nowych miejsc spotkań (parki, place zabaw, centra kulturalne) stworzonych w centrum Jedwabno (szt.). Liczba wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych organizowanych w nowej przestrzeni publicznej (szt.). Liczba oddanych mieszkań (szt.). Liczba nowych tras i połączeń transportu publicznego utworzonych w gminie oraz poza nią (szt.). Liczba usuniętych barier architektonicznych (schody, brak podjazdów itp.) w miejscach publicznych (szt.).

- Poprawa jakości i dostępu do infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą przydrożną, w tym m.in. chodników, poboczy, przejść dla pieszych, oświetlenia energooszczędnego,
- Współpraca z Powiatowym oraz Wojewódzkim Zarządem Dróg, jak również Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie budowy modernizacji i remontów dróg wyższego rzędu,
- Budowa oczyszczalni oraz zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej oraz remont istniejącej,
- Modernizacja i budowa infrastruktury wodociągowej, w tym stacji uzdatniania wody,
- Zwiększenie dostępu oraz modernizacja sieci gazowej,
- Poprawa dostępności cyfrowej poprzez rozbudowę szerokopasmowego Internetu.

1.2. Nowoczesna i rozbudowana infrastruktura techniczna i sieciowa

- Poprawa stanu dróg oraz bezpieczeństwa na drogach, Rozbudowa sieci drogowej na terenie Gminy,
- Lepsza komunikacja na obszarze Gminy, Zwiększenie bezpieczeństwa dostaw wody dla mieszkańców.
- Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do infrastruktury podstawowej,
- Zwiększenie efektywności odbioru i nowoczesna oczyszczania ścieków, Zmniejszenie zanieczyszczenia wód i gleby.
- Długość zmodernizowanych dróg oraz chodników (km),
- Liczba nowych punktów oświetlenia drogowego oraz przejść dla pieszych (szt.),
- Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km),
- Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (os.),
- Długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej (km),
- Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (os.),
- Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej (%),
- Długość wybudowanej sieci światłowodowej (km).

- Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy i promocja ich wykorzystania wśród mieszkańców oraz zapewnienie – w dokumentach planistycznych – terenów pod lokalizację OZE.
- Realizacja programów wspomagających wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne przez mieszkańców Gminy oraz wsparcie mieszkańców w usuwaniu azbestu.
- Podejmowanie działań i przeprowadzanie akcji edukacyjnych na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy.
- Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe.
- Zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy edukacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym segregacji odpadów.
- Retencjonowanie wód opadowych poprzez rozwój białko-zielonej infrastruktury oraz promowanie i wspieranie takich rozwiązań wśród mieszkańców.
- Poprawa efektywności ograniczania dopływu zanieczyszczeń do wód poprzez m.in. aktualizację programu środowiska oraz przygotowanie analizy techniczno-ekonomicznej gospodarowania ściekami w obszarach niezurbanizowanych.
- Wsparcie rozwoju bioróżnorodności, decydującej o stabilności i odporności ekosystemów, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych.

1.3. Adaptacja do zmian klimatu

- Zabezpieczenie obszaru Gminy przez wystąpieniem niepożądanych skutków zmian klimatycznych oraz występowaniu zjawisk ekstremalnych (susze, podtopienia, powodzie),
Regulacja i utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych,
- Ograniczenie ryzyka występowania chorób cywilizacyjnych związanych z zanieczyszczeniem powietrza,
Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Spadek ilości odpadów wytwarzanych przez mieszkańców,
Wzrost ilości odpadów segregowanych,
Wzrost powierzchni biologicznie czynnej i zachowanie bioróżnorodności w granicach Gminy.
- Emisja pyłów zawieszonych PM2.5 i PM10 (µg/m3),
- Ilość odpadów produkowanych na jednego mieszkańca (kg),
- Liczba budynków i obiektów w Gminie z zamontowanymi instalacjami OZE (szt.),
- Liczba nowych nasadzeń i zadrzewień (szt.),
- Liczba instalacji służących zwiększeniu retencji (szt.),
- Powierzchnia gminnych lasów i terenów czynnych biologicznie (ha),
- Liczba przeprowadzonych działań i kampanii edukacyjnych (szt.),
- Powierzchnia nowych terenów zielonych / naturalnie retencjonujących wodę (ha)

CEL STRATEGICZNY II: Innowacyjna gospodarka oparta na lokalnych zasobach

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie lokalnych przedsiębiorców, • Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców, • Nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, • Aktywizacja bezrobotnych poprzez współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy, • Stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. wprowadzenie zwolnień podatkowych, • Wspieranie wysoko efektywnego i nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa, • Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, • Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa i ich promocja.	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy, • Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, • Zatrzymanie odpływu ludzi młodych w związku z poszukiwaniem pracy, • Nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem a przedsiębiorcami, • Zmniejszenie bezrobocia, • Wzrost zainteresowania mieszkańców ekologiczną żywnością, • Wzmocnienie zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa oraz nowych gałęzi rolnictwa.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przedsiębiorstw na terenie Gminy (szt.), • Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), • Wielkość wpływów do budżetu Gminy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (zł), • Liczba współpracujących z samorządem instytucji otoczenia biznesu (szt.), • Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu nowoczesnego/ekologicznego rolnictwa (szt.).

- Rozwijanie infrastruktury turystycznej na istniejących już strefach rekreacyjno-wypoczynkowych,
- Budowa tras i ścieżek rowerowych,
- Budowa łąki,
- Utworzenie wiosek tematycznych na terenie Gminy,
- Stworzenie ścieżek turystycznych na terenie Gminy,
- Wsparcie przy rozwoju bazy gastronomicznej,
- Stworzenie infrastruktury turystycznej promującej lokalne dziedzictwo kulturowe tj. np. tablice informacyjne przy zabytkach, ścieżki lokalne z historycznym opisem danej miejscowości itd.,
- Zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- Działania mające na celu renowację zabytków.

2.2. Rozwój turystyki w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze

- Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy,
  - Wzrost dochodów Gminy,
  - Zwiększenie rozpoznawalności Gminy w oparciu o produkty lokalne i wydarzenia związane z dziedzictwem kulturalnym,
  - Rozwój infrastruktury turystycznej,
  - Zwiększenie świadomości watorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców Gminy oraz turystów,
  - Wzmocnienie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców,
  - Zabezpieczenie obiektów dziedzictwa historyczno-kulturowego,
  - Zwiększenie integracji oraz aktywności mieszkańców.
- Liczba nowo zrealizowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej w strefach rekreacyjnych (szt.)
  - Długość ścieżek i tras rowerowych (km),
  - Długość powstałych ścieżek turystycznych (km),
  - Liczba miejsc i obiektów turystycznych na terenie Gminy (szt.),
  - Liczba miejscowości objętych, w których utworzono wioski tematyczne (szt.),
  - Liczba funkcjonujących punktów gastronomicznych (szt.),
  - Liczba zagospodarowanych/odrestaurowanych zabytków na terenie Gminy (szt.).

- Tworzenie i promocja wydarzeń sezonowych, takich jak festiwale kulinarne, jarmarki regionalne czy pikniki, aby przyciągnąć turystów i zwiększyć zainteresowanie kulturą regionu.
- Nawiązywanie i rozwijanie współpracy międzynarodowej na rzecz realizacji wspólnych projektów i wymiany doświadczeń.
- Organizacja festiwalu Mazury 2025 i kontynuacja cyklu w kolejnych latach.
- Wykorzystanie mediów społecznościowych, strony internetowej oraz współpraca np. z blogerami podróżniczymi w celu dotarcia do szerokiego grona potencjalnych turystów.
- Umieszczenie tablic informacyjnych i interaktywnych map w strategicznych punktach gminy, które przybliżą turystom historię, szlaki turystyczne i atrakcje okolicy.
- Stworzenie platformy lub punktu sprzedaży promującego lokalne produkty i rękodzieła, umożliwiając turystom zakup unikalnych wyrobów, co wzmocni regionalną tożsamość i wspomże lokalnych producentów.
- Współpraca z podmiotami lokalnymi oraz partnerami zewnętrznymi w zakresie tworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej.
- Rozwój współpracy partnerskiej z gminami okolicznymi oraz zagranicznymi, mający na celu wymianę doświadczeń, wspólne inicjatywy gospodarcze, kulturalne i edukacyjne.

- Promocja Gminy na zewnątrz.
  - Wzmocnienie rozpoznawalności Gminy w oparciu o cykliczne imprezy związane z dziedzictwem lokalnym.
  - Zwiększenie ruchu na stronie internetowej Gminy oraz w mediach społecznościowych.
  - Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie Gminy.
  - Zwiększenie świadomości walorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców gminy.
  - Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie Gminy.
  - Rozwój lokalnych twórców, producentów, rękodzielników.
- Liczba zorganizowanych wydarzeń w ciągu roku (szt.).
  - Zasięg kampanii marketingowych (liczba wyświetleń, polubień, udostępnień w mediach społecznościowych) (szt.).
  - Liczba nowych punktów informacyjnych i oznakowanych miejsc (szt.).
  - Liczba punktów sprzedaży lokalnych produktów i rękodzieła (szt.).
  - Liczba podmiotów działających w mediach, we współpracy z Gminą (szt.).
  - Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, sportowych, historycznych (szt.).

CEL STRATEGICZNY III. Rozwój kapitału społecznego

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Usługi społeczne, zdrowotne i administracyjne odpowiadające potrzebom mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS) z szeroką ofertą wsparcia społecznego, zdrowotnego i prawnego dla mieszkańców, • Uruchomienie domów sąsiedzkich, asystentów osoby z niepełnosprawnością, usług takich jak „taksówka dla seniora” i „taksówka dla osoby z niepełnosprawnością” oraz opieki całodobowej dla potrzebujących, • Rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dedykowanym seniorom • Zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych, • Rozwój budownictwa mieszkaniowego na potrzeby osób starszych, rodzin wielodzietnych i osób w trudnej sytuacji materialnej • Utworzenie Fabryki Inicjatyw Społecznych w każdej miejscowości z opiekunem statym w celu wspierania inicjatyw społecznych i integracji lokalnej społeczności (FIS), • Utworzenie mieszkań treningowego dla osób usamodzielniających się i osób z niepełnosprawnościami, umożliwiającego naukę samodzielnego funkcjonowania.	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dostępności usług społecznych dla mieszkańców, zwłaszcza osób potrzebujących wsparcia, • Zwiększenie liczby osób starszych i z niepełnosprawnościami korzystających z usług wsparcia i opieki, • Skrócenie czasu oczekiwania na usługi rehabilitacyjne oraz zwiększenie ich dostępności dla mieszkańców, • Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych osób starszych, rodzin wielodzietnych i osób w trudnej sytuacji materialnej, • Lepsze przygotowanie osób usamodzielniających się i osób z niepełnosprawnościami do samodzielnego życia, • Poprawa bezpieczeństwa i koordynacji działań kryzysowych w Gminie, • Poprawa dostępności informacji i usług cyfrowych dla wszystkich mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.	<ul style="list-style-type: none"> • Status realizacji (CUS) (tak/nie), • Liczba nowych miejsc dedykowanych seniorom (os.), • Liczba godzin dostępnych na usługi specjalistyczne (godz.), • Liczba nowo wybudowanych mieszkań (szt.), • Liczba miejscowości z działającą Fabryką Inicjatyw Społecznych (szt.), • Funkcjonujące mieszkanie treningowe (tak/nie), • Liczba wdrożonych usług elektronicznych spełniających zasady dostępności (szt.).

- Budowa Centrum Gminnego Bezpieczeństwa oraz remiz OSP w celu zapewnienia mieszkańcom miejsca koordynacji działań kryzysowych i wsparcia,
- Zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami.
- Budowa oraz uruchomienie żłobka,
- Zapewnienie dobre wyposażonych placówek, takich jak przedszkola, szkoły i świetlice, które wspierają rozwój dzieci i młodzieży poprzez nowoczesne zaplecze edukacyjne,
- Wprowadzenie programów wyrównujących szanse, takich jak zajęcia wyrównawcze, korepetycje, pomoc psychologiczna oraz asystentura dla uczniów z trudnościami w nauce lub pochodzących z rodzin o niskim statusie materialnym,
- Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, takich jak warsztaty artystyczne, sportowe, technologiczne i naukowe, aby wspierać rozwój talentów oraz zainteresowań młodych ludzi,
- Dосkonalenie kadry wychowawczej i oświatowej, np. poprzez kursy i szkolenia dla nauczycieli.

3.2. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży

- Zwiększenie liczby dzieci w wieku do lat 3 korzystających z opieki żłobkowej oraz wsparcie rodziców w powrocie do pracy,
- Poprawa jakości edukacji oraz zwiększenie liczby dzieci korzystających z odpowiednich placówek,
- Wzrost wyników w nauce uczniów z trudnościami oraz poprawa ich samopoczucia i zdolności do nauki,
- Zwiększenie aktywności dzieci i młodzieży w zajęciach pozalekcyjnych oraz rozwój ich umiejętności i pasji,
- Podniesienie kwalifikacji nauczycieli, co wpłynie na jakość nauczania i opieki nad dziećmi i młodzieżą.
- Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.),
- Liczba zmodernizowanych placówek edukacyjnych i opiekuńczych (szt.),
- Liczba uczniów objętych programami wyrównawczymi, korepetycjami i pomocą psychologiczną (os.),
- Liczba nowych zajęć pozalekcyjnych uruchomionych w Gminie (szt.),
- Liczba przeprowadzonych kursów i szkoleń dla nauczycieli oraz kadry wychowawczej (szt.).

- Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, takich jak festyny, koncerty, wystawy artystyczne oraz imprezy folklorystyczne, aby integrować społeczność lokalną oraz promować kulturę regionu,
- Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej, obejmujący budowę nowych obiektów sportowych, takich jak boiska, place zabaw, siłownie plenerowe oraz modernizację istniejących obiektów (m.in. Stadionu Gminnego), aby zwiększyć dostępność do aktywności fizycznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Zwiększenie dostępności do zajęć pozalekcyjnych z zakresu kultury i sportu, poprzez organizację sekcji sportowych, zajęć tanecznych, teatralnych oraz różnorodnych warsztatów, aby promować zdrowy styl życia i aktywność społeczną wśród dzieci i młodzieży,
- Wspieranie działalności lokalnych organizacji kulturalnych i sportowych poprzez dotacje, granty oraz współpracę przy organizacji wydarzeń, a także inwestycje w rozwój lokalnych ośrodków kultury, aby wzbogacić ofertę kulturalną i sportową gminy oraz zapewnić różnorodność działań dostępnych dla mieszkańców.

3.3. Różnorodna oferta kulturalna i sportowa

- Zwiększenie liczby mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych oraz wzmocnienie więzi społecznych w gminie, co przyczyni się do budowania lokalnej tożsamości,
- Zwiększenie liczby dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach sportowych oraz poprawa kondycji fizycznej mieszkańców, co wpłynie na zdrowie i jakość życia społeczności.
- Wzrost liczby dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach rozwijających ich zainteresowania oraz poprawa ich samopoczucia i zdrowia fizycznego,
- Zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej i sportowej w gminie oraz poprawa jakości organizowanych wydarzeń, co przyczyni się do większego zaangażowania społeczności lokalnej

- Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w ciągu roku (szt.),
- Liczba zrealizowanych inwestycji w infrastrukturę sportową oraz liczba osób korzystających z tych obiektów (szt.),
- Liczba nowych zajęć pozalekcyjnych uruchomionych w Gminie (szt.) oraz liczba uczestników tych zajęć (os.),
- Liczba dofinansowanych inicjatyw i projektów kulturalnych oraz sportowych w gminie (szt.)

Źródło: opracowanie własne.

3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Powierzchnia Gminy Jedwabno wynosi 311,90 km². Cały obszar podzielony jest na 20 wsi, które składają się na 18 sołectw. Jest to jednostka o charakterze leśno-rolniczym. Dominujący udział w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy mają tereny leśne, zajmując około 70% powierzchni, co znacząco wpływa na potencjał turystyczny gminy. Na jej terenie położonych jest 38 jezior, z których najbardziej znane to Świętajno (w obrębie miejscowości Narty, Warchały i Brajniki), Dłużek, Małszewskie i Głęboczek. Dodatkowo Gmina Jedwabno znajduje się na obszarach, gdzie zachowane są w dużym stopniu tereny przyrodnicze o wysokich walorach środowiskowych. Cały jej obszar pokryty jest formami ochrony przyrody. W granicach analizowanej jednostki znajdują się: 4 rezerваты przyrody (Galwica, Jezioro Kośno, Dęby Napowidzkie, Małga), obszar chronionego krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, specjalny obszar ochrony siedlisk – Natura 2000 – Ostoja Napiwodzko-Ramucka, obszar specjalnej ochrony ptaków – Natura 2000 – Puszcza Napiwodzko-Ramucka, pomniki przyrody oraz 6 użytków ekologicznych.

Gmina Jedwabno należy do obszaru dorzecza Wisły i Pregoty, regionu wodnego Narwi, Środkowej Wisły, Łyny i Węgorapy. W jej obrębie znajduje się 7 rzecznych oraz 11 jeziornych jednolitych części wód powierzchniowych. Główną arterią wodną jednostki jest rzeka Omulew.

Rozwój przestrzenny Gminy musi uwzględniać występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Gmina Jedwabno (na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$;
- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$;
- nie znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- znajduje się częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$.

Według analizy przeprowadzonej na potrzeby Planu przeciwdziałania skutkom suszy Gmina Jedwabno położona jest:

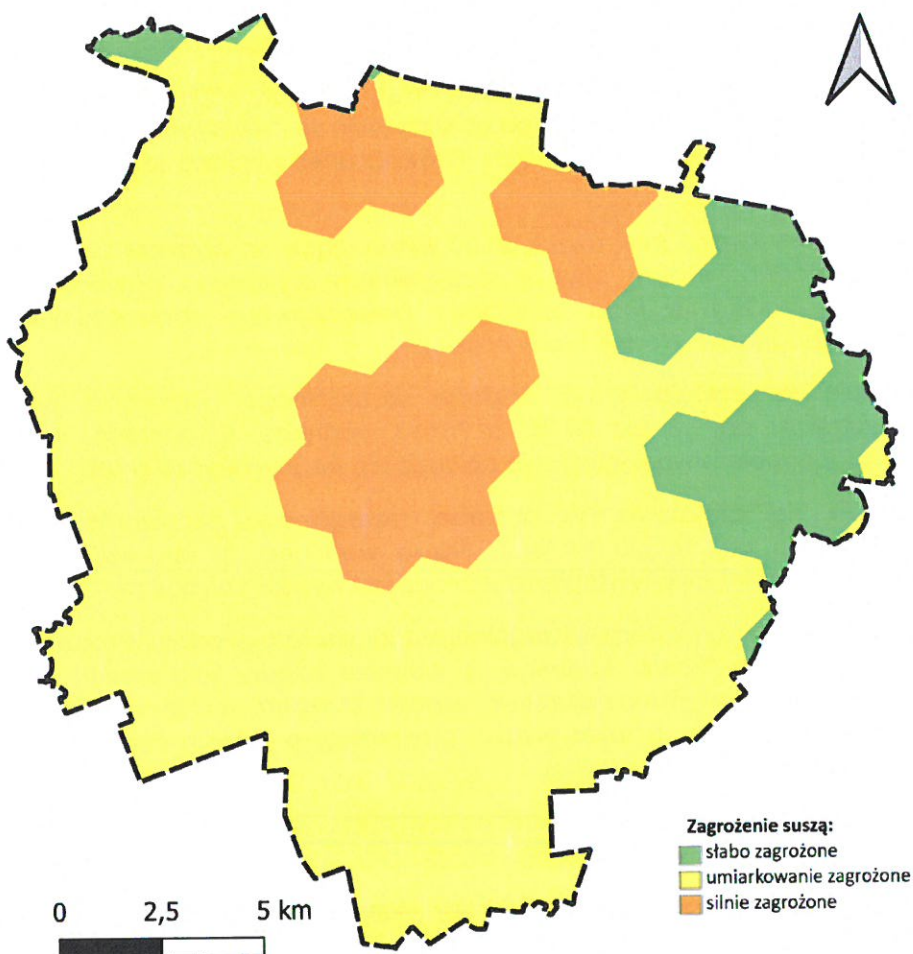
- w obszarze, gdzie w większości występuje silne zagrożenie pod względem suszy atmosferycznej. Na obszarze we wschodniej części jednostki oraz południu występują tereny ekstremalnie zagrożone występowaniem suszy atmosferycznej;

- w większości na terenie słabo zagrożonym występowaniem suszy rolniczej. Natomiast należy mieć na uwadze, że występują również obszary, w szczególności w centralnej i północnej części jednostki, umiarkowanie, silnie oraz umiarkowanie zagrożone suszą rolniczą;
- przeważająco na terenie silnie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej. Północno wschodnie tereny Gminy są słabo zagrożone występowaniem suszy hydrologicznej;
- w całości na terenie słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

W łącznym zestawieniu w granicach Gminy Jedwabno występują trzy typy obszarów zagrożenia suszą: w przeważającej części występują tereny umiarkowanie zagrożone suszą, w centralnej i północnej części jednostki występują tereny silnie zagrożone suszą, dodatkowo występują tereny słabo zagrożone suszą.

Ryc. 1. Obszary zagrożenia suszą na terenie Gminy Jedwabno

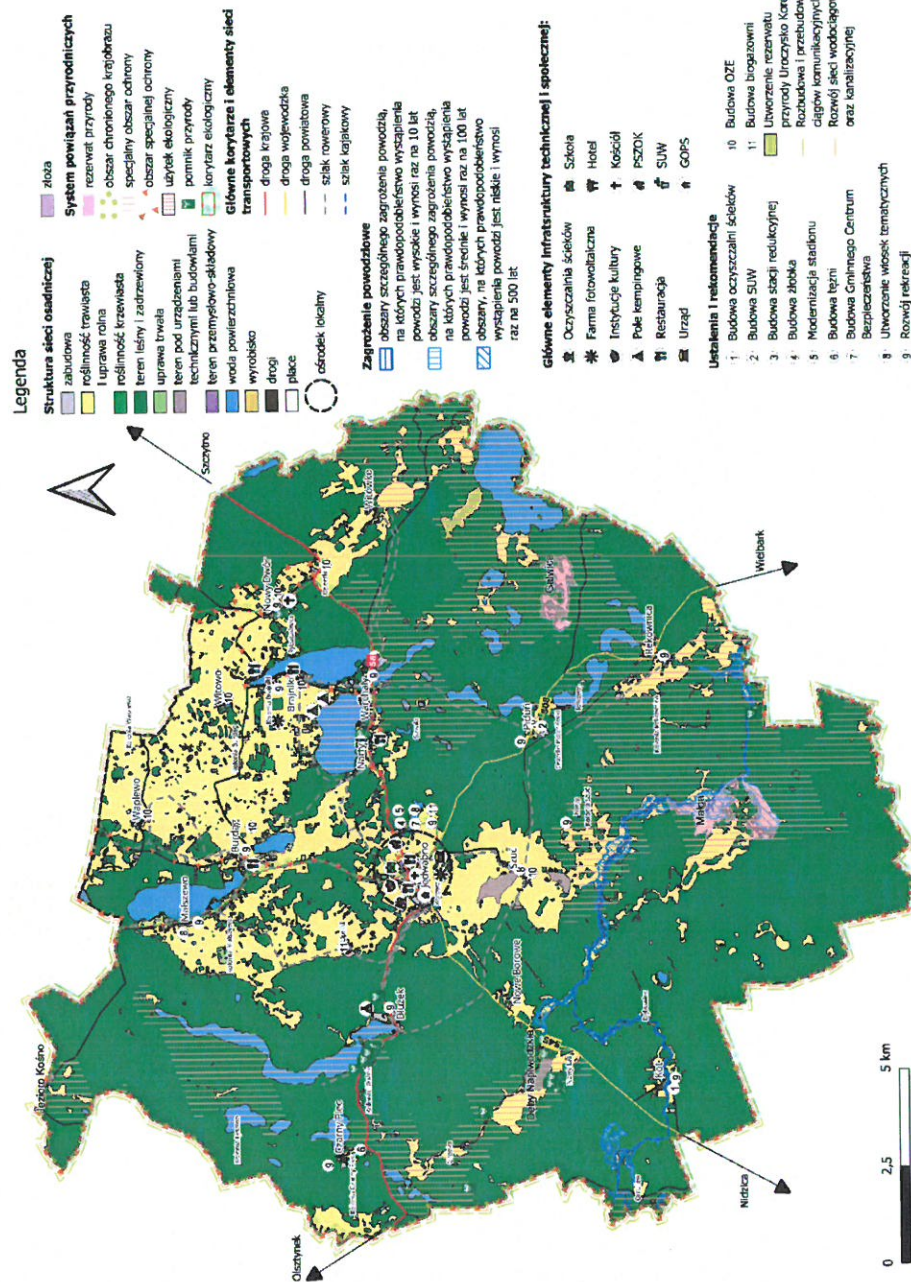

Źródło: opracowanie własne

Graficzne przedstawienie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej na rycinie poniżej, zawierającą kluczowe elementy składowe przestrzeni oraz obrazuje rozmieszczenie kluczowych inwestycji, ułatwiając przejrzystość i zrozumienie założeń strategii rozwoju dla mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów.

Ryc. 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Jedwabno

Źródło: opracowanie własne.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-mazurskiego jest nadrzędnym dokumentem planistycznym, który reguluje kwestie związane z planowaniem przestrzennym w regionie. Według zapisów w nim zawartych Gmina Jedwabno nie zalicza się do żadnego z wyznaczonych obszarów funkcjonalnych.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w granicach Gminy Jedwabno to:

1. Gazyfikacja gm. Jedwabno ze stacji wysokiego ciśnienia Warchały lub Jedwabno,
2. Budowa/rozbudowa stacji wysokiego ciśnienia/ regazyfikacji: budowa stacji gazowej Warchały oraz Jedwabno,
3. Budowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej,
4. Budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) – *inwestycja została zrealizowana przez Gminę.*

Prowadzone są rozmowy także o budowie stacji wysokiego ciśnienia (redukcyjnej) w Jedwabnie.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Jedwabno.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,

- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwację urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.
- wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,

- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkole, szkoła, place zabaw, zieleni publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,

- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w Planie Ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Jedwabno nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,

- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej,

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub V i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy Jedwabno należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko,
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Jedwabno nie posiada obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Na terenie Gminy Jedwabno nie występują obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII WOJEWÓDZTWA ORAZ SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego pn. **Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego**, stanowi plan rozwoju regionu opracowany z uwzględnieniem zewnętrznych uwarunkowań gospodarczych, prawnych i przede wszystkim dostępnych funduszy na rozwój. Uwzględnia ramy krajowe, określone w Strategii, na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjętą przez Rząd RP 14 lutego 2017 roku, która definiuje wyzwania rozwojowe przed jakimi stoi Polska i określa kierunki działań Rządu RP do roku 2030 oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, przyjętą przez Rząd RP 17 września 2019 roku. Planowanie strategiczne wskazało wiele niekorzystnych czynników rozwojowych w województwie warmińsko-mazurskim, a także gorsze wskaźniki poziomu życia niż w innych regionach w kraju, takich jak:

- niekorzystne procesy demograficzne i migracyjne,
- peryferyjność gospodarcza pomimo wyraźnego postępu w dostępności komunikacyjnej i teleinformatycznej regionu.

Centralnym elementem strategii jest **MIESZKANIEC REGIONU** i działania na rzecz podnoszenia jakości kapitału ludzkiego i kapitału społecznego województwa, niezbędnych zarówno w kontekście atrakcyjności inwestycyjnej, jak i jakości życia. Do kluczowych priorytetów rozwoju strategicznego w regionie zaliczono społeczeństwo, gospodarkę i relacje.

Strategia Warmińsko-Mazurskie 2030. charakteryzuje się również pogłębionym podejściem do terytorializacji celów. Obszary strategicznej interwencji (OSI) były już wskazane w Strategii z 2013 roku, jednak nowe podejście silniej łączy OSI z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego poprzez określone obszary funkcjonalne a także – na skutek aktywności samorządów lokalnych w różnych częściach województwa – określa cele polityki rozwoju regionu w zestawieniu z dążeniami samorządów wchodzących w skład określonych obszarów strategicznej interwencji. Warunkiem koniecznym do wyodrębnienia obszaru strategicznej interwencji jest oparcie go o wieloletnią współpracę partnerów na rzecz określonego celu. **Gmina Jedwabno nie zalicza się do żadnego zidentyfikowanego obszaru strategicznej interwencji** województwa warmińsko-mazurskiego, spośród 11 gmin województwa.

Nie ustala się obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla Gminy. Obszarem działań rozwojowych i podejmowania wysiłków w celu rozwoju społeczno-gospodarczego jest cały obszar gminy Jedwabno, w granicach administracyjnych.

Spójność celów rozwoju określonych dla Gminy Jedwabno została przeanalizowana w odniesieniu do dokumentów strategicznych na poziomie ponadlokalnym, regionalnym oraz krajowym. Przy każdej z poniższych analiz brane były pod uwagę cele strategiczne dla Gminy Jedwabno oraz wybrany poziom kierunkowej części poszczególnych dokumentów wyższego rzędu.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 ze Strategią Warmińsko-Mazurskie 2030.

Tab. 3. Spójność kierunków Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2030 ze Strategią Warmińsko-Mazurskie 2030

CELE	
Strategia Warmińsko-Mazurskie 2030	Strategia Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035
1. Kompetencje przyszłości <ul style="list-style-type: none"> • Użyteczne kwalifikacje i kompetencje • Nowoczesne usługi • Profesjonalne organizacje	CEL STRATEGICZNY II: Innowacyjna gospodarka oparta na lokalnych zasobach <p>2.1. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości</p> CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO <p>3.1 Usługi społeczne, zdrowotne i administracyjne odpowiadające potrzebom mieszkańców</p> <p>3.2. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży</p>
2. Inteligentna produktywność <ul style="list-style-type: none"> • Satysfakcjonująca praca • Inteligentna specjalizacja • Wysoka konkurencyjność	CEL STRATEGICZNY I: Funkcjonalna i dobrze skomunikowana przestrzeń z zachowaniem zasad ochrony środowiska <p>1.1. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń</p> CEL STRATEGICZNY II: Innowacyjna gospodarka oparta na lokalnych zasobach <p>2.1. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>2.2. Rozwój turystyki w oparciu o uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe</p> <p>2.3. Promocja Gminy Jedwabno</p> CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO <p>3.1 Usługi społeczne, zdrowotne i administracyjne odpowiadające potrzebom mieszkańców</p> <p>3.2. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży</p>
3. Kreatywna aktywność <ul style="list-style-type: none"> • Inspirująca twórczość • Efektywna współpraca • Ukształtowana tożsamość	CEL STRATEGICZNY II: Innowacyjna gospodarka oparta na lokalnych zasobach <p>2.1. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>2.2. Rozwój turystyki w oparciu o uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe</p> <p>2.3. Promocja Gminy Jedwabno</p> CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO <p>3.2. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży</p> <p>3.3. Różnorodna oferta kulturalna i sportowa</p>

4. Mocne fundamenty

- Silny kapitał społeczny
- Optymalna infrastruktura rozwoju
- Wyjątkowe środowisko przyrodnicze

CEL STRATEGICZNY I: Funkcjonalna i dobrze skomunikowana przestrzeń z zachowaniem zasad ochrony środowiska

- 1.1. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń
- 1.2. Nowoczesna i rozbudowana infrastruktura techniczna i sieciowa
- 1.3. Adaptacja do zmian klimatu

CEL STRATEGICZNY III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

- 3.1 Usługi społeczne, zdrowotne i administracyjne odpowiadające potrzebom mieszkańców
- 3.2. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne.

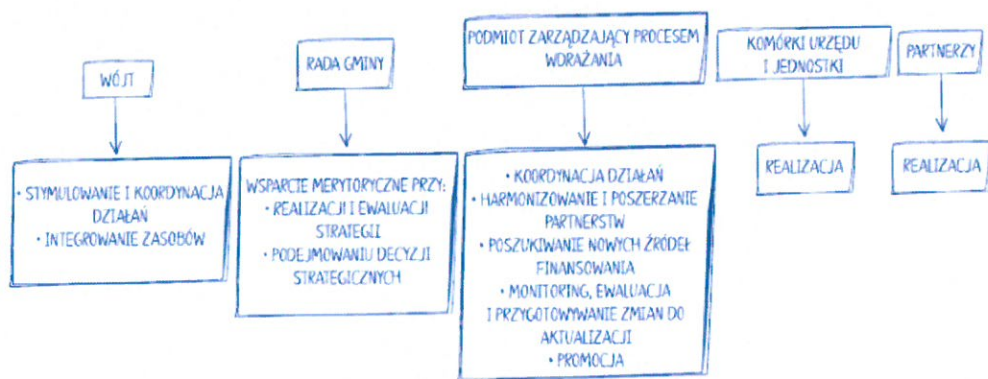
5. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach, na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2025-2035. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Jedwabno, Rada Gminy Jedwabno oraz Urząd Gminy w Jedwabnie, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy

Ryc. 3. System wdrażania strategii rozwoju gminy

Źródło: Strategia rozwoju gminy. Podręcznik praktyczny

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Jedwabno będzie dbać o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiat szczycieńskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych częściach Gminy.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje na temat stanu realizacji działań. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Śledzenie postępu realizacji celów wspomże coroczne opracowywanie Raportu o stanie Gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Wójt Gminy Jedwabno we wsparciu pracowników Urzędu Gminy w Jedwabnie zauważy konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, Wójt Gminy występuje do Rady Gminy Jedwabno z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju Gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna Gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju Gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gmina Jedwabno na bieżąco bada i analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach **Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur 2021-2027**;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępność Plus, Program Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie warmińsko-mazurskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEniKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FEPW** – Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację działań założonych w Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych, oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych jednostek Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Gminy Jedwabno.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych będzie budżet Gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa. Gmina Jedwabno będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe, przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela na poniżej przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2025-2035 na podstawie Uchwały nr IV/21/24 Rady Gminy Jedwabno z dnia 15 lipca 2024 roku w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jedwabno na lata 2024-2038. W analizowanych latach (2025-2035) łączne dochody wyniosą ponad 302 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ponad 41 mln zł i podatku od nieruchomości około 54 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 293 mln zł.

Tab. 4. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii

	Dochody		w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
	ogółem	PIT	podatek od nieruchomości			
2025	34 158 416,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		33 585 978,15 zł	0,00 zł
2026	26 760 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		26 120 000,00 zł	0,00 zł
2027	26 760 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		25 906 000,00 zł	0,00 zł
2028	26 760 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		25 902 487,00 zł	0,00 zł
2029	26 760 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		25 910 000,00 zł	0,00 zł
2030	26 850 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		25 969 591,00 zł	0,00 zł
2031	26 850 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		26 130 000,00 zł	0,00 zł
2032	26 850 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		26 110 000,00 zł	0,00 zł
2033	26 850 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		26 110 000,00 zł	0,00 zł
2034	26 850 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		26 110 000,00 zł	0,00 zł
2035	26 850 000,00 zł	3 800 000,00 zł	4 950 000,00 zł		26 040 000,00 zł	0,00 zł
Ogółem	302 298 416,00 zł	41 800 000,00 zł	54 450 000,00 zł		293 894 056,15 zł	0,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr IV/21/24 Rady Gminy Jedwabno z dnia 15 lipca 2024 roku w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jedwabno na lata 2024-2038.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Jedwabno

METODYKA BADAŃ

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej jednostki.

Dokument strategiczny wskazuje główne wyzwania społeczno-gospodarcze i przestrzenne stojące przed Gminą, które powinny zostać podjęte w procesie realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została więc ocena stanu istniejącego jednostki w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza koncentrację na związkach pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacji z otoczeniem zewnętrznym, mającymi podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym oraz obserwację zmiany. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano sytuację gminy w latach 2018 – 2022 (o ile nie zaznaczono inaczej).

Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Gminy w Jedwabnie, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Gminy. Dane demograficzne pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS mogą różnić się od informacji udostępnianych przez Urząd Gminy w Jedwabnie, ponieważ w procesie ich pozyskiwania wykorzystano różne metody badawcze.

W celu oceny stanu istniejącego zastosowano metodę analizy porównawczej, w której Gmina Jedwabno zestawiona została z grupą porównawczą. Kryterium doboru jednostek porównawczych był status gminy wiejskiej, położenie w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie szczycieńskim. Grupę porównawczą stanowią zatem takie jednostki jak: Dźwierzuty, Rozogi, Szczytno, Świętajno. Do analizy wskaźnikowej wykorzystano również średnie wartości dla gmin powiatu szczycieńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego.

Do przygotowania Diagnozy wykorzystane zostały najaktualniejsze dla Gminy dane dostępne w momencie opracowywania Dokumentu. Przedstawione zatem informacje prezentują stan na rok 2022, chyba, że zaznaczono inaczej.

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

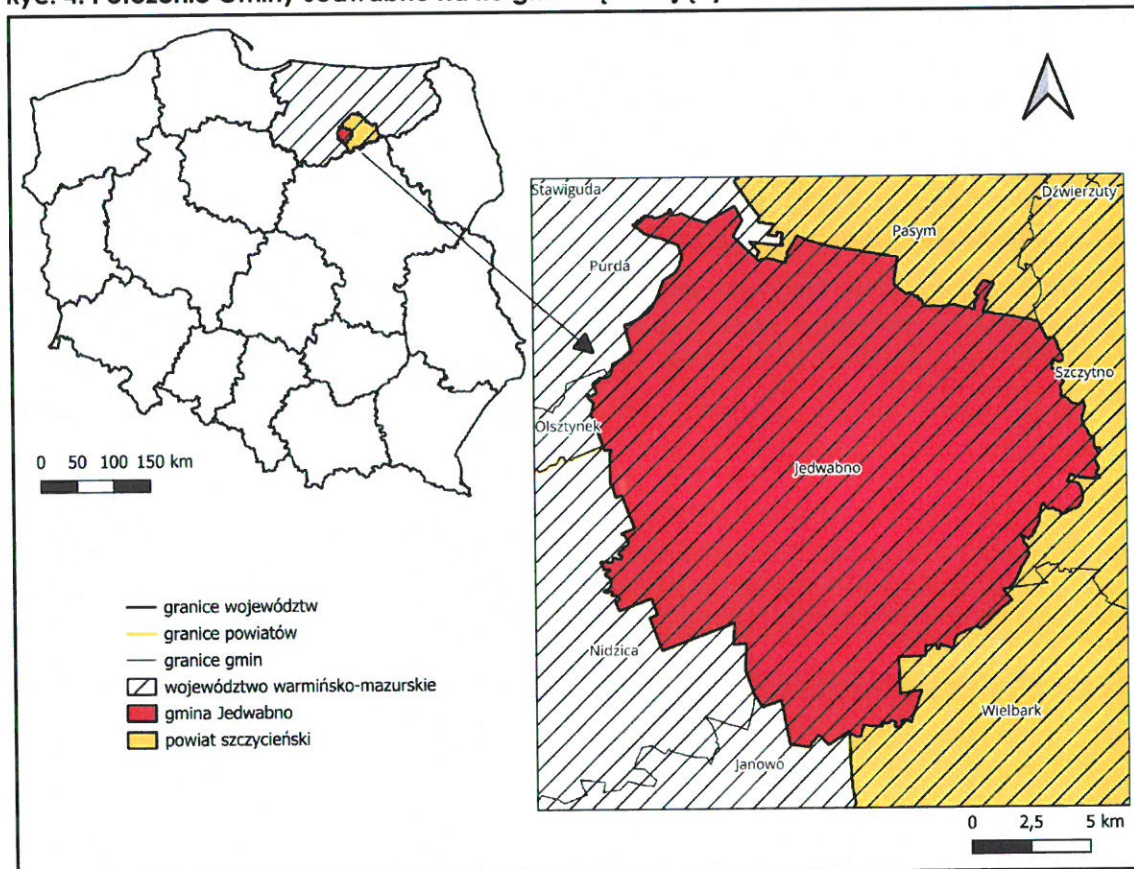
1. Informacje ogólne

Gmina Jedwabno jest gminą wiejską, położoną w powiecie szczycieńskim, w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego. Powierzchnia Gminy wynosi 311,90 km², co stanowi 16% powierzchni powiatu szczycieńskiego oraz 1,3% powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego. Dominującą formę pokrycia i użytkowania terenu stanowią lasy, zajmując około 70% powierzchni Gminy. Według danych GUS na koniec 2022 roku Gminę Jedwabno zamieszkiwało 3 466 mieszkańców, co stanowiło 5% ludności powiatu. Gęstość zaludnienia na terenie analizowanej jednostki wynosiła jedynie 11,1 os./km².

Gmina Jedwabno graniczy z siedmioma gminami:

- od północy z gminą Pasym (pow. szczycieński),
- od wschodu z gminą wiejską Szczytno (pow. szczycieński),
- od południowego wschodu z gminą Wielbark (pow. szczycieński),
- od południa z gminą Janowo (pow. nidzicki),
- od południowego zachodu z Gminą Nidzica (pow. nidzicki),
- od zachodu z gminą Olsztyniek (pow. olsztyński),
- od północnego zachodu z gminą Purda (pow. olsztyński).

Ryc. 4. Położenie Gminy Jedwabno na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Na terenie Gminy znajdują się 24 wsie, które składają się na 18 sołectw: Brajniki, Burdąg, Czarny Piec, Dłużek, Jedwabno, Koł, Lipniki, Małszewo, Narty, Nowe Borowe, Nowy Dwór, Piduń, Rekownica, Szuć, Waplewo, Witowo, Warchały oraz Witówko.

Na podstawie klasyfikacji funkcjonowania gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego, Gmina Jedwabno zaliczana jest do grupy gmin o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych. Na terenie gminy znajduje się 38 jezior, a lesistość wynosi aż 70%, co czyni ją niezwykle atrakcyjną turystycznie. Turystyka i obsługa turystów są głównymi gałęziami gospodarki tego regionu. Charakterystycznym elementem jest duża liczba prywatnych domków letniskowych i rezydencji turystów. Jedwabno wyróżnia się również bogactwem obszarów przyrodniczych.

2. Komunikacja

Infrastruktura transportowa i łączność są kluczowymi elementami rozwoju jednostek samorządowych, mają istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz potencjał gospodarczy i społeczny obszaru. Przez teren Gminy Jedwabno przebiega:

- 23,43 km dróg krajowych; nr 58 Olsztynek – Szczuczyn,
- 21,18 km dróg wojewódzkich; nr 508 Jedwabno – Wielbark, nr 545 Jedwabno – Działdowo,
- 60,27 km dróg powiatowych,
- 46,89 km dróg gminnych.

Uzupełnienie układu komunikacyjnego stanowi około 100 km pozostałych dróg np. wewnętrznych, dojazdowych do gruntów rolnych.

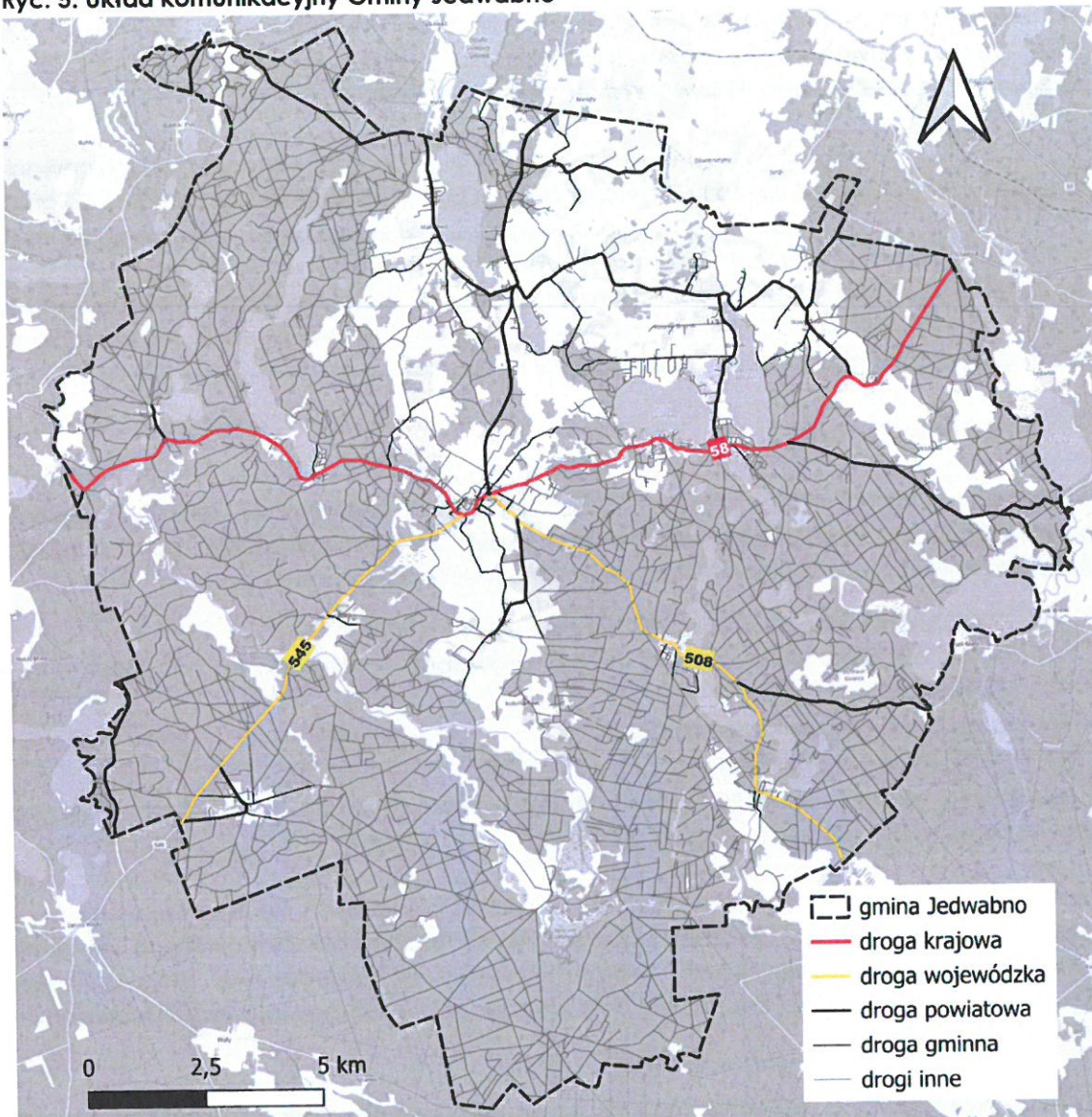
Należy zaznaczyć, że na terenie Gminy długość dróg publicznych nieutwardzonych wynosi 32,22 km. Zmiany w tym zakresie zaliczają się do priorytetów planowanych inwestycji drogowych. Wśród najpilniejszych działań wymienia się: przebudowę dróg gminnych o nawierzchni żwirowej na bitumiczną oraz przebudowę dróg powiatowych (Jedwabno – Pasym).

Powyżej przedstawiona sieć dróg umożliwia połączenie z większymi jednostkami. Dystans oraz czas dojazdu z siedziby Gminy do centrum:

- Szczytna wynosi około 22 km, a czas dojazdu samochodem osobowym to 25 min,
- Nidzicy wynosi około 29 km, a czas dojazdu to 25 min,
- Olsztynka wynosi około 38 km, a czas dojazdu to 35 min,
- Olsztyna wynosi około 42 km, a czas dojazdu to 50 min.

Ryc. 5. Układ komunikacyjny Gminy Jedwabno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Przez teren analizowanej jednostki nie przebiega żadna linia kolejowa. Najbliższy dworzec kolejowy znajduje się w Szczytnie (22 km), natomiast najbliższe stacje kolejowe mieszczą się w Wielbarku (24 km) oraz Pasymiu (18 km). Z dworca w Szczytnie przewozy realizują PKP Intercity oraz Polregio, a połączenia realizowane są w wielu różnych kierunkach m.in. Olsztyn Główny, Ełk, Gdynia Główna, Szczecin Główny, Białystok, Warszawa Zachodnia.

Gmina Jedwabno jest organizatorem transportu pasażerskiego wykonywanego w granicach administracyjnych, na trasie Jedwabno – Czarny Piec. Realizowane jest również połączenie relacji Jedwabno-Olsztyn z przesiadką w miejscowości Zgniłtocha. Kursy odbywają się 2 razy dziennie od poniedziałku do piątku w dni robocze. Dodatkowo prywatni przewoźnicy poza kierunkiem na Olsztyn realizują przewóz osób środkami komunikacji publicznej na trasie Jedwabno-Szczytno-Jedwabno. Dostrzega się potrzebę rozwoju transportu zbiorowego w granicach Gminy oraz poza nią. Brakuje m.in. połączenia do Nidzicy, Pasymia, Wielbarka, czy

połączenia Jedwabno – Burdąg – Witowo – Nowy Dwór – Szczytno, co powoduje, że mieszkańcy analizowanej jednostki nie mają możliwości swobodnego poruszania się i dojazdu do pracy oraz szkół środkami komunikacji zbiorowej. W trakcie opracowywania diagnozy trwały prace nad wprowadzeniem publicznego transportu zbiorowego na terenie całej Gminy od 2025 roku.

Analizowana jednostka jest organizatorem dowozu uczniów do szkół, realizowanego przez firmy prywatne na podstawie zawartej umowy. Według danych z 2023 roku dowożonych do Zespołu Szkół w Jedwabnie uprawnionych było 162 uczniów. Funkcjonowało 8 tras dowozowych, których długość wynosiła od 14 do 34 km oraz 8 tras odwozowych o długości od 14 do 34 km. Podczas przejazdów uczniom zapewnia się właściwą opiekę. Co roku przeprowadzane są kontrole stanu technicznego autobusów przez Powiatową Komendę Policji w Szczytnie oraz Inspekcję Transportu Drogowego w Olsztynie.

W latach 2018-2023 wydatki z budżetu Gminy dotyczące działu transport i łączność były zróżnicowane. Kwoty mieściły się w przedziale od 0,58 do 2,64 mln zł. Wysokie wydatki w zakresie transportu i łączności w 2020 roku związane były m.in. z przebudową drogi gminnej w miejscowości Lipinki (1,25 mln zł), czy też przebudową drogi gminnej publicznej nr 194004N w miejscowości Koł (0,68 mln zł).

Tab. 5. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2018-2023 w Gminie Jedwabno (tys. zł)

DZIAŁ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	średnia	udział %
600 Transport i łączność	1 601,21	628,60	2 640,74	581,09	846,82	748,40	1 174,48	8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Dostęp do szerokopasmowego Internetu odgrywa kluczową rolę we współczesnym rozwoju jednostek samorządu terytorialnego (JST). Jest on integralną częścią codziennego życia, wpływając na różnorodne jego aspekty, takie jak komunikacja, praca, edukacja oraz rozrywka. Technologia światłowodowa, która umożliwia szybki i niezawodny przesył danych, odgrywa tu istotną rolę. Dzięki niej możliwe jest osiągnięcie wysokich prędkości transmisji i stabilności połączeń, co sprzyja rozwojowi lokalnych społeczności, zwiększając dostępność usług cyfrowych i poprawiając jakość życia. Głównymi operatorami sieci w obrębie Gminy Jedwabno są: Orange, Play, T-mobile, Nexera, Vectra, Polkomtel, Netia. Według danych z raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu” na koniec czerwca 2024 roku w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych odnotowano 996 punktów adresowych, a 923 pozostawało bez zasięgu (48,1%). Miejscowościami bez dostępu do Internetu szerokopasmowego są: Piduń, Rekownica, Koł, Dębowiec, Osada Nowy Las, Czarny Piec, Szuć, Narty, Warchaty, Brajniki, Dzierzki, Witówko, Waplewo, Dłużek, Nowe Borowe, Burdąg Osada.

3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Główny cel polityki przestrzennej województwa warmińsko-mazurskiego brzmi: „ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawa kształtowania polityki przestrzennej województwa”. Określono następujące cele szczegółowe:

- Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.

- Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.
- Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.
- Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.
- Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenia naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnianie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

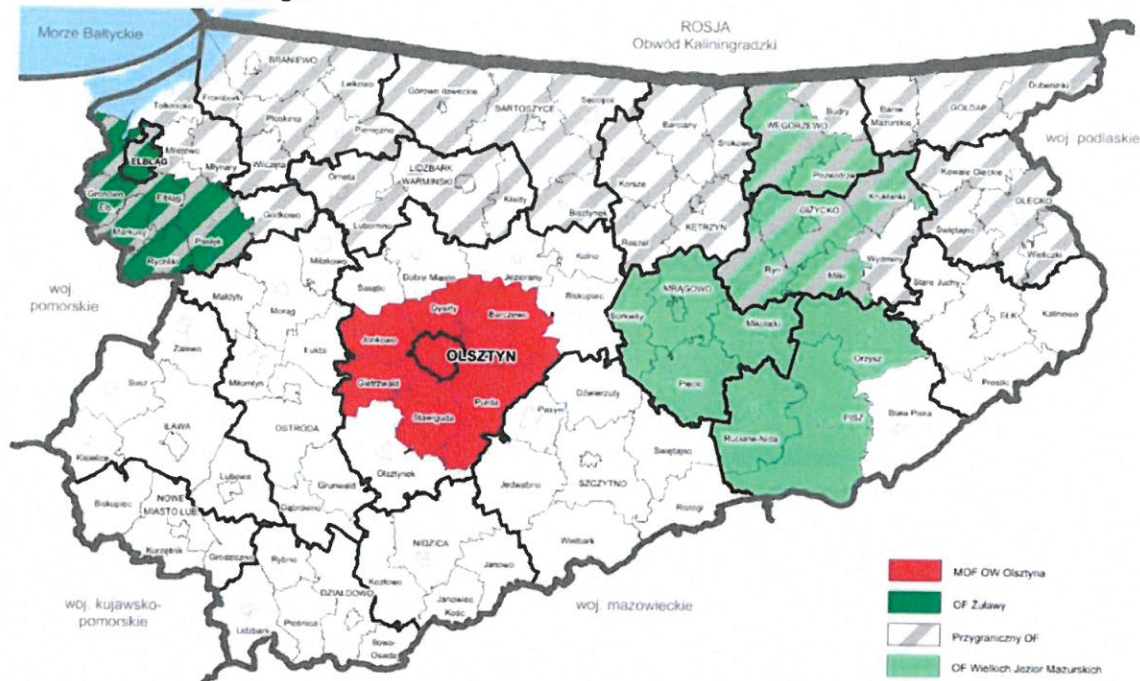
W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, przyjętym uchwałą nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r., na obszarze województwa w celu terytorializacji polityki rozwoju zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

- Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym:
  - Miejski Obszar funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Olsztyna,
  - Obszar Funkcjonalny Żuławy,
  - Przygraniczny Obszar Funkcjonalny,
  - Obszar Funkcjonalnych Wielkich Jezior Mazurskich.
- Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym:
  - Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Regionalnego Elbląga,
  - Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Ełku,
  - Przybrzeżny Obszar Funkcjonalny,
  - Obszar Funkcjonalny Ostródzko-łławski.

Gmina Jedwabno nie zalicza się do żadnych z powyżej wymienionych obszarów funkcjonalnych.

Ryc. 6. Granice obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.

Gmina Jedwabno zajmuje 311,90 km², gdzie 70% powierzchni stanowią tereny leśne. Jednostka ma charakter leśno-rolniczy. Jej malownicze położenie i bogactwo środowiska naturalnego stwarzają warunki do rozwoju turystycznego gminy wraz z poszanowaniem walorów przyrodniczych. Charakterystyczna dla analizowanej jednostki jest duża różnorodność ukształtowania terenu oraz obecność licznych jezior, terenów podmokłych, rzek, a także różnych rodzajów gleb. Tak zróżnicowane warunki przyrodnicze wiążą się z występowaniem wielu zespołów roślinnych. Rzadkością jest fakt, że teren całej Gminy pokryty jest powierzchniowymi formami ochrony przyrody. Należy mieć jednak na uwadze, że wiąże się to również z ograniczeniami rozwoju zabudowy. Ośrodkiem wielofunkcyjnym analizowanej jednostki jest miejscowość, gdzie znajduje się jej siedziba Gminy – Jedwabno. Na jej terenie znajduje się wiele obiektów użyteczności publicznej czy też obiektów handlowo-usługowych. W Jedwabnie obserwuje się również zwiększony ruch budowlany, który dostrzega się także w obrębie miejscowości Brajniki i Małszewo. Negatywnie na estetykę Gminy wpływają budynki w złym stanie technicznym, które stanowią własność Gminy. Pośród nich znajdują się również obiekty zabytkowe, które powinny stanowić wizytówkę jednostki. Najbliższymi ośrodkami gospodarczymi, mającymi istotny wpływ na funkcjonowanie Gminy Jedwabno są gminy ościenne: Pasym, Szczytno czy też miasto wojewódzkie Olsztyn.

Planowanie przestrzenne na poziomie lokalnym warunkowane jest ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jedwabno przyjętego Uchwałą nr XIII/95/2000 Rady Gminy Jedwabno z dnia 27 czerwca 2000 r.

Gmina Jedwabno posiada 24 obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, z których 9 zostało uchwalonych przed 2003 rokiem. Obecnie jedynie 0,73% powierzchni Gminy jest objęte miejscowymi planami. Należy pamiętać, że brak spójnego planowania przestrzennego skutkuje wysokimi kosztami utrzymania infrastruktury, w tym dróg i sieci komunalnych, nieadekwatnymi do wielkości i możliwości finansowych gminy.

Uniemożliwia to również wyznaczenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, zarówno przemysłowych jak i pod inwestycje OZE. Aby skutecznie zarządzać przestrzenią i rozwojem Gminy Jedwabno, konieczne jest opracowanie i wdrożenie planów zagospodarowania przestrzennego. Umożliwi to kontrolowanie rozpraszania zabudowy i lepsze planowanie inwestycji. Poprawa dostępu do usług, rozwój infrastruktury oraz ochrona środowiska przyczynią się do harmonijnego i zrównoważonego rozwoju gminy i całego regionu.

Na terenach, które nie zostały objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. WZ) lub decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W latach 2018-2022 w Gminie Jedwabno wydano łącznie 786 decyzji o warunkach zabudowy, co stanowiło około 13% wszystkich wydanych decyzji w powiecie szczycieńskim. Analizując poszczególne lata, zaobserwowano również, że po 2019 roku (121 decyzji) liczba decyzji o warunkach zabudowy corocznie wzrastała, a w 2022 roku wydano ich 215. Przeliczając podane wartości na 1 tys. mieszkańców, zaobserwowano, że w Gminie Jedwabno wydawano znacznie większą liczbę decyzji w porównaniu do średniej dla powiatu szczycieńskiego. Warto zaznaczyć, że pokrycie planistyczne pozostałych gmin w powiecie jest również niskie. Największą powierzchnię obowiązujących mpzp posiada miasto Szczytno, gdzie udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem wynosił 36,5%.

Poniższa tabela przedstawia również liczbę wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym w latach 2018-2022. Na terenie Gminy Jedwabno odnotowano łącznie 263 pozwolenia i zgłoszenia, co stanowiło ok. 9% wszystkich wydanych pozwoleń w powiecie. Przeliczając podane wartości na 1 tys. mieszkańców, zaobserwowano, że w analizowanej jednostce wydawano więcej pozwoleń na budowę niż średnio dla pozostałych gmin w powiecie. Po 2019 roku na terenie powiatu oraz Gminy Jedwabno decyzje te w większości dotyczyły nowych budynków mieszkalnych.

Tab. 6. Liczba decyzji o warunkach zabudowy i pozwoleń na budowę wydanych w latach 2018-2022

		2018	2019	2020	2021	2022
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Jedwabno	139	121	148	163	215
	powiat	1027	1008	1155	1457	1436
na 1 tys. mieszkańców	Jedwabno	37,91	33,32	42,48	47,14	62,03
	powiat	14,70	14,53	17,07	21,69	21,48
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Jedwabno	29	31	55	86	62
	powiat	513	493	663	738	609
na 1 tys. mieszkańców	Jedwabno	7,91	8,54	15,79	24,87	17,89
	powiat	7,34	7,11	9,80	10,99	9,11
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Jedwabno	44,83	58,06	63,64	66,28	69,35
	powiat	53,02	61,46	53,70	66,94	61,08
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Jedwabno	55,17	41,94	36,36	33,72	30,65
	powiat	46,98	38,54	46,30	33,06	38,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4. Walory przyrodnicze i kulturowe

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski J. Kondrackiego, Gmina Jedwabno położona jest na obszarze prowincji Niż Wschodniobałtycko-Białoruski, podprowincji Pojezierze Wschodniobałtyckie, makroregionie Pojezierze Mazurskie, w większości na terenie mezoregionu Pojezierze Olsztyńskie oraz w obrębie Równiny Mazurskiej. Niewielkie fragmenty terenu wchodzi w skład Równiny Olsztyński i Pojezierza Mrągowskiego

Gmina Jedwabno znajduje się na terenie o zróżnicowanej rzeźbie, która jest wynikiem procesów glacialnych. Na wschodnim krańcu obszaru badań dominują faliste formy wysoczyznowe, osiągające wysokości od 130 do 140 m n.p.m. W północnej części Gminy wyróżnia się tzw. „wyspa morenowa”, charakterystyczna dla tej części regionu. Na południu, począwszy od miejscowości Jedwabno, teren staje się bardziej zróżnicowany, gdzie rozciąga się pasmo wzgórz moren czołowych, powstałych w wyniku akumulacji osadów lodowcowych w fazie recesji zlodowacenia Wisły. Wzgórza te, znajdujące się na południe od jeziora Dłużek, osiągają maksymalną wysokość do 180 m n.p.m. Pasma wzgórz kontynuują swój bieg na zachód od jeziora Omulew. W północno-wschodniej części obszaru, na wschód od jeziora Košno, znajdują się dwa wzgórza czołowomorenowe, które powstały podczas fazy pomorskiej zlodowacenia Wisły. Wznoszą się one do wysokości 158 m n.p.m. Na terenie Gminy występują także moreny martwego lodu, które można znaleźć w rejonie Tylkowa i Burdąga na wschodzie, a także w północno-zachodniej części obszaru. Ponadto, na terenie jednostki obecne są również formy wodnolodowcowe, będące efektem działalności wód pochodzących z topniejących lodowców.

Z punktu widzenia hydrograficznego Gmina Jedwabno należy do obszaru dorzecza Wisły i Pregoty, regionu wodnego Narwi, Środkowej Wisły, Łyny i Węgorapy. Na obszarze Gminy występują następujące jednolite części wód powierzchniowych (7 rzecznych oraz 11 jeziornych): Omulew do Szuci (RW200016265415), Omulew od Szuci do Wałpuszy (RW200016265439), Struga Baranowska (RW2000102658529), Sawica (RW2000182654299), Kiermas do Dopytywu z Marcinkowa (RW7000185844873), Rekownica (RW20000926541890), Szuć (RW200009265416), Omulew (LW30281), Košno (LW30441), Gim (LW30282), Czarne (LW30288), Dłużek (LW30289), Małszewskie (LW30440), Rekowe (LW30294), Sędańskie (LW30311), Sasek Mały (LW30313), Świętajno Narckie (LW30314), Brajnickie (LW30315). Główną arterią wodną Gminy jest rzeka Omulew, która jest prawobrzeżnym dopływem Narwi o długości 127,2 km i powierzchni dorzecza 2 053 km².

Wody podziemne w Gminie Jedwabno są głównie wykorzystywane do zaspokajania potrzeb bytowych mieszkańców. Drugim istotnym użytkownikiem tych zasobów, zarówno wód podziemnych, jak i powierzchniowych, jest przemysł, zwłaszcza branża spożywcza. Zgodnie z krajowym podziałem na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd), Gmina Jedwabno leży w obrębie JCWPd GW700020 oraz GW200050.

Gleby Gminy Jedwabno użytkowane są rolniczo. W północnej części Gminy Jedwabno przeważają gleby zwięzłe, natomiast na pozostałym obszarze dominują gleby lżejsze, z dużym udziałem gleb piaszczystych. Wśród gleb zwięzłych dominuje kompleks pszeny dobry, który jest szczególnie rozpowszechniony w rejonach wsi Waplewo, Witowo, Brajniki oraz na wschód od wsi Burdąg. Skład gatunkowy gleb jest zróżnicowany, obejmując głównie gliny lekkie w całym profilu glebowym, a miejscami gliny lekkie lub pylaste zalegające na glinie średniej oraz piaski gliniasto-mocne podścielone gliną lekką. Gleby te mają dobrze rozwinięty profil ornopróchniczny, są zazwyczaj dobrze przewietrzane i mają uregulowane stosunki wodne. Dzięki temu są one wydajne i nadają się do uprawy niemal wszystkich rodzajów roślin. Najlepsze

gleby III i IV klasy znajdują się w północno-wschodniej części jednostki, w obrębach takich jak Burdąg, Małszewo, Waplewo, Brajniki, Nowy Dwór i Witowo. Niemniej jednak, większość obszaru gminy zajmują gleby o niższej jakości, zaliczane do klasy V i VI.

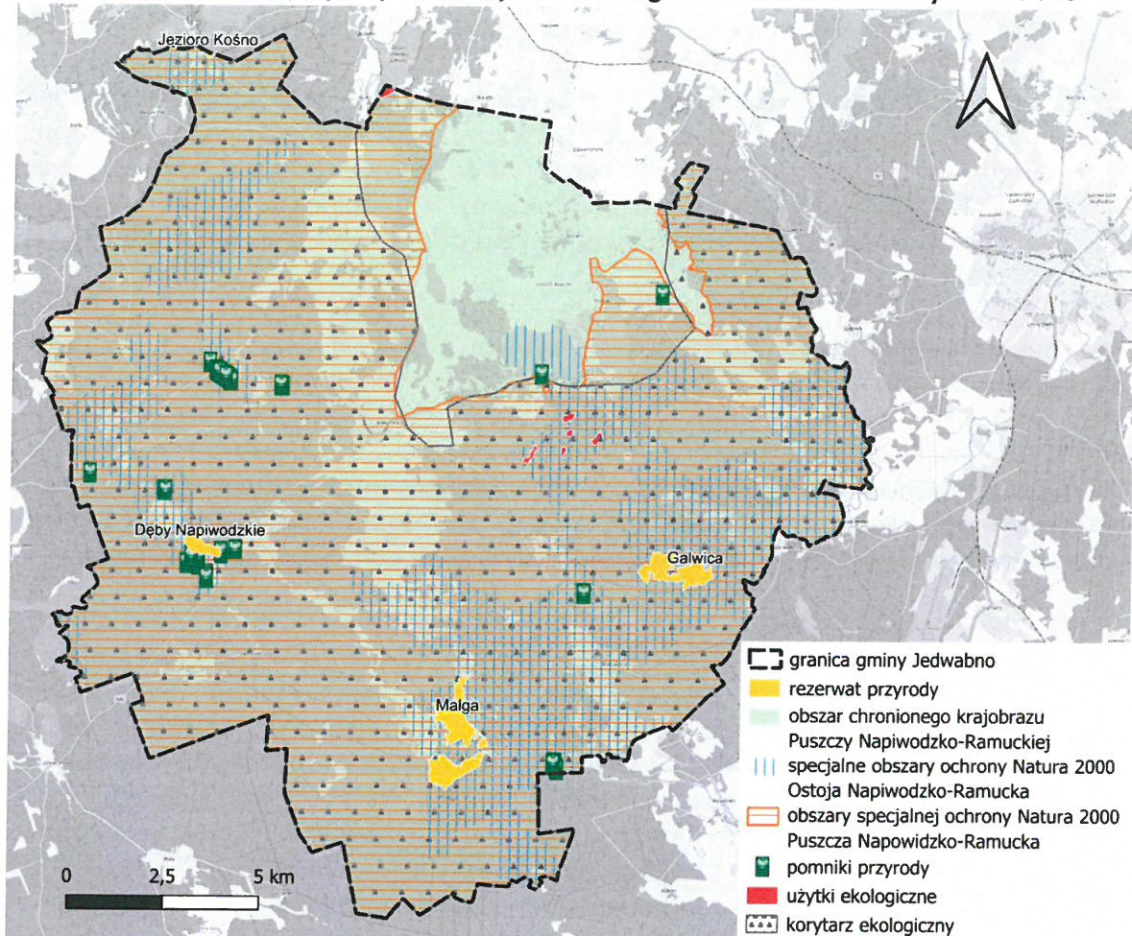
Lasy z terenu Gminy Jedwabno podlegają do następujących Nadleśnictw: Jedwabno, Szczytno, Korpele i Wielbark. Nadzór nad lasami na terenie Gminy Jedwabno, które nie są własnością Skarbu Państwa, jest sprawowany przez Starostę Szczycieńskiego. Według danych BDL na koniec 2023 powierzchnia lasów w analizowanej jednostce wynosiła 21 324,76 ha. Jedynie 1,8% stanowią lasy prywatne.

Ważną rolę w krajobrazie Gminy pełnią zadrzewienia, pełniąc również funkcję ochronną przed erozją. Zadrzewienia te najczęściej spotyka się w obniżeniach terenu, zwłaszcza w obrębie gruntów ornych oraz na trwałych użytkach zielonych. Ze względu na ich ochronną funkcję, szczególnie cenne są zadrzewienia na stromych zboczach dolin i wzdłuż cieków wodnych, gdzie działają jako naturalny bufor, zapobiegający spływom powierzchniowym z pól uprawnych. Natomiast zadrzewienia przydrożne mają znaczący wpływ na ochronę środowiska oraz kształtowanie krajobrazu. Dodatkowo, Gmina Jedwabno posiada zieleni urządzoną. Są to parki, dawne parki dworskie, zespoły parkowo-pałacowe, cmentarze, zieleńce, kwietniki, aleje, szpalery, klomby oraz tereny zieleni przy obiektach sportowych. Są to ekosystemy sztuczne, które często wymagają ciągłej opieki i ingerencji człowieka, aby mogły funkcjonować i zachować swoją różnorodność oraz estetykę.

Zgodnie z danymi Centralnej Bazy Danych Geologicznych na terenie Gminy Jedwabno w miejscowości Szucz znajduje się złożo kredy oraz 2 złoża piasków i żwirów, w tym jedno jest eksploatowane.

Ryc. 7. Formy ochrony przyrody oraz korytarze ekologiczne na terenie Gminy Jedwabno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Na terenie Gminy Jedwabno występują liczne obszarowe formy ochrony przyrody, którymi pokryty jest jej cały obszar.

W granicach analizowanej jednostki zlokalizowane jest pięć rezerwatów przyrody:

- Galwica – utworzony w 1958 r. poprzez Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 lutego 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Jest to rezerwat torfowiskowy o typie ekosystemu torfowiskowym. Jego powierzchnia wynosi 94,58 ha. Celem jego ochrony jest zachowanie torfowiska alkalicznego ze stanowiskami zagrożonych gatunków roślin torfowiskowych.
- Jezioro Košno – utworzony w 1989 r. poprzez Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 października 1982 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Jest to rezerwat krajobrazowy z różnymi typami ekosystemów. Powierzchnia rezerwatu wynosi 1 253,80 ha. Celem jego ochrony jest zachowanie swoistych cech krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego
- Dęby Napiwodzkie – utworzony w 1989 r. poprzez Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 11 maja 1989 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Jest to rezerwat leśny o typie ekosystemu leśnym i borowym. Powierzchnia rezerwatu wynosi 36,95 ha. Celem jego ochrony jest zachowanie zbiorowisk leśnych, w szczególności grądu subkontynentalnego z okazami dębu szypułkowego

- Małga – utworzony w 1991 r. poprzez Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 9 października 1991 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Jest to rezerwat faunistyczny o typie ekosystemu torfowiskowym. Jego powierzchnia wynosi 163,92 ha. Celem jego ochrony jest zachowanie terenów podmokłych stanowiących noclegowiska żurawi i siedliska ptaków wodno-błotnych.
- Rezerwat „Uroczysko Korea” – utworzony w 2025r. obejmuje obszar 50 hektarów, a wraz z otuliną sięga niemal 69 hektarów. Położony w okolicach jeziora Sasek Mały, w leśnictwie Witówko, rezerwat wchodzi w skład czterech oddziałów leśnych: 195, 196, 223 i 224.

Pod koniec 2024 roku powołany został piąty Rezerwat „Uroczysko Korea” obejmujący obszar 50 hektarów, a wraz z otuliną sięgający niemal 69 hektarów. Położony w okolicach jeziora Sasek Mały, w leśnictwie Witówko, rezerwat wchodzi w skład czterech oddziałów leśnych: 195, 196, 223 i 224. Znajduje się na terenie gminy Jedwabno w powiecie szczycieńskim. To kolejny krok w ochronie cennych ekosystemów Warmii i Mazur. Nazwa „Uroczysko Korea” nawiązuje do niedostępnego, dzikiego charakteru tego miejsca. Jak podkreślają leśnicy, jest to obszar wymagający szczególnej ochrony ze względu na unikalne cechy torfowisk alkalicznych.

Obszar chronionego krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej – został ustanowiony 14 kwietnia 2003 roku na mocy Rozporządzenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego. Obszar ten wyróżnia się różnorodnością ukształtowania terenu, uformowanego przez ostatnie zlodowacenie oraz zróżnicowaną roślinnością. Charakterystyczne są morenowe wzgórza i głębokie rynny, a także najwyższy szczyt — Żłota Góra (229 m n.p.m.). Lasy zajmują 70% powierzchni, głównie bory sosnowe i sosnowo-świerkowe. Wśród licznych jezior znajdują się łańskie, Pluszne, Košno i Omulew. Obszar obejmuje kilka rezerwatów i leży w województwie warmińsko-mazurskim, na terenie powiatów olsztyńskiego, szczycieńskiego i nidzickiego. Należy zwrócić uwagę, że w przypadku analizowanej jednostki obejmuje jej terytorium w 100%.

Specjalny obszar ochrony siedlisk – Natura 2000 – Ostoja Napiwodzko-Ramucka został utworzony 10 stycznia 2011 r. na mocy decyzji Komisji Europejskiej (2011/64/UE) w oparciu o dyrektywę 92/43/EWG. Zajmuje on 32 612,78 ha na Pojezierzu Olsztyńskim w powiecie olsztyńskim, nidzickim i szczycieńskim. Obszar obejmuje przyrodniczo najcenniejsze fragmenty Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, m.in. Jezioro Omulew, dolinę górnej Omulwi, źródła Łyny oraz enklawę Kemno z jeziorami i torfowiskami. Charakterystyczne dla tego obszaru są zróżnicowane, polodowcowe formy terenu, liczne jeziora, bagna i torfowiska. W ostoi znajduje się 13 typów siedlisk chronionych w ramach UE, w tym priorytetowe lasy łęgowe. Dominuje tu roślinność wodna, wilgotna oraz bory sosnowe. Występują tutaj 44 gatunki zwierząt, w tym wydra, bóbr, żółw błotny i wiele gatunków ptaków jak bocian czarny czy bielik. Jest to także siedlisko dla rzadkich motyli i chronionych roślin, co czyni ostoję jednym z najważniejszych obszarów ochrony przyrody w Polsce.

Obszar specjalnej ochrony ptaków – Natura 2000 – Puszcza Napiwodzko-Ramucka powstał na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. Obejmuje on 116 604,69 ha, w skład których wchodzi rozległy kompleks lasów Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej. Krajobraz puszczy został ukształtowany przez ostatnie zlodowacenie, co przyczyniło się do powstania licznych jezior. Na terenie ostoi dominują siedliska borowe, jednak w północnej części zachowały się też większe fragmenty łąk, zwłaszcza w pobliżu rzek, strumieni oraz jezior. Spotkać tu można także niewielkie obszary lasów łęgowych i olsów, co zwiększa różnorodność siedlisk i sprzyja bogactwu ptasich gatunków.

Na terenie Gminy Jedwabno znajdują się również Pomniki przyrody. Stanowi je 5 pojedynczych drzew oraz 8 grup drzew. Ich lokalizacja wskazana została na powyższej mapie.

Użytek ekologiczny to forma ochrony przyrody, obejmująca niewielkie, naturalne obszary o szczególnym znaczeniu ekologicznym, krajobrazowym, naukowym, dydaktycznym czy historycznym. Mogą to być np. mokradła, torfowiska, fragmenty lasów, starorzecza czy siedliska rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Celem ochrony tych obszarów jest zachowanie bioróżnorodności i ochrona unikatowych elementów środowiska przyrodniczego. W obrębie analizowanej jednostki znajduje się 6 użytków ekologicznych:

- Zamulewo – obszar ten, będący śródleśnym oczkiem wodnym, został oficjalnie uznany jako użytek ekologiczny na podstawie Rozporządzenia Nr 54 Wojewody Olsztyńskiego z 16 czerwca 1998 roku. Jego łączna powierzchnia wynosi 5,32 ha. Celem ochrony jeziora Zamulewo jest zachowanie siedlisk wielu rzadkich gatunków roślin wodnych, bagiennych oraz torfowiskowych, a także ptaków wodno-błotnych, które tam występują.
- Obiekt Stawowy Tylkovo – obejmuje obszar 194 ha, który jest siedliskiem chronionych i rzadkich gatunków ptaków wodno-błotnych. Obszar ten został ustanowiony na podstawie Rozporządzenia Nr 19 Wojewody Olsztyńskiego z 4 lutego 1994 roku. Głównym celem ochrony jest zachowanie miejsc stanowiących ostoję dla wielu rzadkich gatunków ptaków. W obrębie Gminy Jedwabno znajduje się jego niewielki fragment.
- Żabieniec – jest to jezioro śródleśne o powierzchni 2,46 ha, zostało uznane za użytek ekologiczny zgodnie z Rozporządzeniem Nr 54 Wojewody Olsztyńskiego z 16 czerwca 1998 roku. Obszar ten jest ostoją dla wielu gatunków roślin wodnych, bagiennych, torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych. Jego głównym celem jest ochrona unikatowych siedlisk przyrodniczych.
- Żółtko – obszar wodny, ustanowiony jako użytek ekologiczny na mocy Rozporządzenia Nr 54 Wojewody Olsztyńskiego z 16 czerwca 1998 roku, zajmuje powierzchnię 4,89 ha. To jezioro śródleśne jest ważnym siedliskiem dla wielu gatunków roślin wodnych, bagiennych, torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych. Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej oraz siedlisk przyrodniczych.
- Okonek – obejmujący śródleśne oczko wodne, został oficjalnie uznany za obszar chroniony na mocy Rozporządzenia Nr 54 Wojewody Olsztyńskiego z 16 czerwca 1998 roku. Zajmuje powierzchnię 4,84 ha i służy jako ostoja dla rzadkich gatunków roślin wodnych, bagiennych i torfowiskowych oraz ptaków wodno-błotnych. Jego celem jest ochrona i zachowanie naturalnych siedlisk tych gatunków.

Ponadto przez teren Gminy Jedwabno przebiega korytarz ekologiczny „Puszcza Napiwodzko-Ramucka”, którego celem jest tworzenie połączeń pomiędzy siedliskami. Stanowi on drogę przemieszczania się zwierząt, a także rozprzestrzeniania się roślin i grzybów.

Warunki przyrodnicze i krajobrazowe Gminy stwarzają dobre warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. Mają na to wpływ liczne jeziora oraz duża lesistość. Sprzyja to powstawaniu oraz funkcjonowaniu bazy turystycznej: agroturystyki, ośrodków wypoczynkowych, restauracji, pól namiotowych i kempingowych. Dla aktywnych turystów Gmina oferuje sieć szlaków rowerowych i pieszych, które pozwalają zwiedzić tutejsze atrakcje przyrodnicze i historyczne. Można podziwiać stare mazurskie domy, ewangelickie cmentarze, a także leśne bunkry i rezerваты przyrody. Na terenie Gminy występują takie szlaki jak:

- Jedwabno-Dłużek (4 km): Trasa przyrodniczo-rowerowa umożliwiająca piesze lub rowerowe zwiedzanie Leśnictwa Jedwabno. Urozmaicony teren i różnorodność biologiczna zachęcają do odpoczynku na ławkach przy trasie.
- Jedwabno-Dłużek (Binduga) (8 km): Ścieżka zaczyna się na trasie Jedwabno-Dłużek, a kończy leśną drogą nad jeziorem Dłużek. Idealna na wycieczki rowerowe, dostępna tylko pieszo lub rowerem.
- Jedwabno-Lipniki-Mąszewo-Burdąg: Szlak prowadzi przez malownicze tereny gminy, łącząc lasy, łąki i polany. Trasa oferuje piękne krajobrazy, jednak jest wymagająca ze względu na różnorodność nawierzchni i długość.
- Jedwabno-Narty (4 km): Rowerowa trasa przez pola pełne maków, chabrów i zbóż. Teren jest wymagający ze względu na liczne wzniesienia i obniżenia.
- Narty-Burdąg (4 km): Krótki szlak wokół jeziora Świętajno przez różnorodne kompleksy leśne. Idealny na rodzinne wycieczki, oferuje piękne widoki i bliski kontakt z naturą.

Gmina Jedwabno przyciąga turystów szukających wypoczynku blisko natury, oferując jedne z najczystszych jezior w Polsce, w tym stynne Jezioro Świętajno. Okolice te nie tylko zachwycają naturalnym pięknem, ale również są nasycone historią i tajemnicami, takimi jak legenda o Smętku czy historia generała Samsonowa. W Gminie znajdują się niezwykle jeziora, takie jak Dłużek i Głębozec, które są otoczone dziką przyrodą i wolne od nadmiernej zabudowy.

Gmina Jedwabno nieustannie się rozwija, zapewniając turystom nie tylko przyrodnicze doznania, ale również komfort wypoczynku. Nowoczesne pola namiotowe, doskonale wyposażone ośrodki wypoczynkowe, oraz bogata oferta gastronomiczna sprawiają, że każdy znajdzie tu coś dla siebie. Dla miłośników sportów wodnych dostępna jest wypożyczalnia sprzętu nad jeziorem Świętajno (w Nartach, Warchałach i Brajnikach), Dłużek, Głębozec oraz nad jeziorem Mąszewskim, natomiast kajakarze mogą cieszyć się spływami po rzece Omulew.

Dodatkowo w Gminie można zwiedzić zabytkowe kościoły, karczmy z XVIII/XIX wieku, młyny wodne oraz pozostałości umocnień z czasów II wojny światowej. Na terenie Gminy Jedwabno znajdują się również miejsca pamięci narodowej. Są to m.in.

- pomnik Ofiar Ludobójstwa nacjonalistów ukraińskich,
- pomnik "Katyń 1940 - Smoleńsk 2010",
- pomnik Walentego Habandta,
- Dąb Pamięci (symbolizujący pamięć o kapitanie Tomaszu Siwickim, zamordowanym w 1940 r. w Katyniu)

O historii lokalnej stanowią m.in. obiekty zabytkowe. Szczególne znaczenie mają zabytki wpisane do rejestru zabytków. W wykazie zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków na dzień 23 stycznia 2024 r. (www.nid.pl) znajdują się niżej przedstawione pozycje. Przedmiotem ochrony prawnej są głównie drewniane domy, chatupy.

Tab. 7. Zabytki wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy Jedwabno

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
Burdąg	drewniany dom nr 4	3100 z 18.03.1992
Jedwabno	kościół par. pw. św. Józefa oraz plebania	A-2203 z 25.04.2006
	cmentarz rzymsko-katolicki	A-2205 z 8.08.2005

Kot	dawny szpital ul. Wielbarska 5	A-4715 z 7.04.2022
	dom, ul. 1 Maja 5	4186 z 25.04.1991
	dom, ul. 1 Maja 7	4188 z 4.04.1991
	dom, ul. 1 Maja 9	4189 z 4.04.1991
	dom, ul. 1 Maja 57	4192 z 4.04.1991
	drewniany dom nr 5	4173 z 25.04.1991
	drewniany dom nr 9	4174 z 4.04.1991
	drewniany dom nr 12	4176 z 29.04.1991
	drewniany dom nr 13	4177 z 26.04.1991
	drewniany dom nr 14	4178 z 4.04.1991
Malszewo	drewniany dom nr 15	4179 z 26.04.1991
	zagroda nr 16: dom, stodoła, obora	4180 (1-3) z 4.04.1991
	drewniany dom nr 19	4181 z 26.04.1991
	zagroda nr 20: dom, stodoła, obora, stajnia	4182 (1-4) z 4.04.1991
	drewniany dom nr 29	4183 z 46.04.1991
	drewniany dom nr 37	4184 z 4.04.1991
	karczma z zajazdem	2931 z 23.03.1991
	młyn wodny	2932 z 18.03.1992
	chałupa nr 4	3002 z 18.03.1992
	Nowy Dwór	kościół ewangelicki par. pw. św. Wojciecha
chałupa nr 9		3003 z 18.03.1992
chałupa nr 22		2500 z 18.03.1992
Szuć		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.nid.pl.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie to ważny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości i kondycji lokalnej gospodarki. Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby zarejestrowanych firm w rejestrze REGON w powiecie szczycieńskim w latach 2018-2022. Wg danych na rok 2022, w gminie Jedwabno zarejestrowane były 302 firmy – to najniższy wynik zarejestrowanych podmiotów spośród wszystkich gmin wiejskich powiatu szczycieńskiego (5,0% wszystkich przedsiębiorstw w powiecie). Natomiast najwięcej firm pośród gmin wiejskich znajdowało się w Gminie Szczytno (1 250 podmiotów, co stanowiło 20,6% ogółu przedsiębiorstw w powiecie). Dynamika zmian w latach 2018-2022 obrazuje, która gmina rozwijała się najszybciej, a która najwolniej pod względem liczby podmiotów gospodarczych. Odnotowana dynamika zmian dla powiatu szczycieńskiego wynosiła 114%. Największe zmiany na terenie

gmin wiejskich odnotowano w Gminie Szczytno, gdzie dynamika wynosiła 125%. Natomiast najwolniej zmiany następowały na terenie gminy Jedwabno – 112%.

Tab. 8. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie szczycieńskim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022	dynamika zmian
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie		
powiat szczycieński	5 325	100,0%	6 061	100,0%	736	114%
Dźwierzuty	366	6,9%	448	7,4%	82	122%
Jedwabno	269	5,1%	302	5,0%	33	112%
Rozogi	261	4,9%	318	5,2%	57	122%
Szczytno	997	18,7%	1 250	20,6%	253	125%
Świątajno	474	8,9%	535	8,8%	61	113%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych na koniec 2022 roku wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Jedwabno, na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), najwięcej z nich działało w zakresie sekcji F budownictwo (68 – 23%) oraz G handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (35 – 12%). Następne w kolejności pod względem liczebności była sekcja I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (28 – 9%), sekcja C przetwórstwo przemysłowe (27 – 9%), A rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (25 – 8%).

Tab. 9. Podmioty działające na terenie Gminy Jedwabno w 2022 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA F Budownictwo	68	23%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	35	12%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	28	9%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	27	9%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	25	8%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	21	7%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	20	7%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12	4%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11	4%
SEKCJA P Edukacja	11	4%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	9	3%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	8	3%

SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	1%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

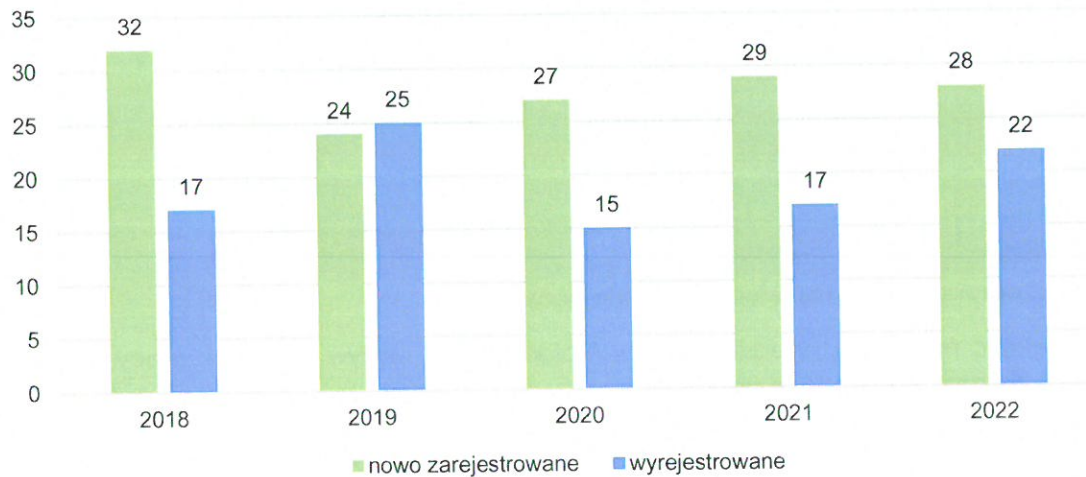
Omawiając największe przedsiębiorstwa, mające istotny wpływ dla rynek pracy w Gminie należy wskazać następujące podmioty:

- Falco – zakład produkcyjno-handlowo-usługowy w branży leśnictwo;
- Mazurskie Grzybki – przetwórstwo runa leśnego;
- Hotel Natura Mazur – hotelarstwo;
- Autoryzowana Stacja Obsługi "MATSERWIS" Andrzej Matuszewski – serwis samochodowy,
- Moto-Serwis Sienkiewicz – serwis samochodowy
- Transport Usługowy S.C. Paweł i Waldemar Miecznikowscy – usługi transportowe.

Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON, działających na terenie Gminy Jedwabno w latach 2018-2022. Analiza wykazuje, że w okresie 2020-2021 odnotowywano tendencje wzrostową w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów, natomiast w 2022 roku nastąpił nieznaczny spadek. Najwięcej nowych rejestracji miało miejsce w 2018 roku – 32. Najwyższa liczba wyrejestrowań wystąpiła w 2019 (25). Warto również zwrócić uwagę na różnicę między liczbą nowo zarejestrowanych a wyrejestrowanych podmiotów, ponieważ to ona świadczy o realnym wzroście liczby firm w obrębie Gminy. Najwięcej przedsiębiorstw przybyło w 2018 roku, kiedy wynik wynosił 15. W kolejnym roku zaobserwowane negatywne zjawisko. Liczba firm wyrejestrowanych przewyższyła o 1 liczbę firm zarejestrowanych. Z kolei w latach 2020-2022 analizowane saldo było dodatnie, choć różnica ta z roku na rok się zmniejszała.

Ryc. 8. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Jedwabno

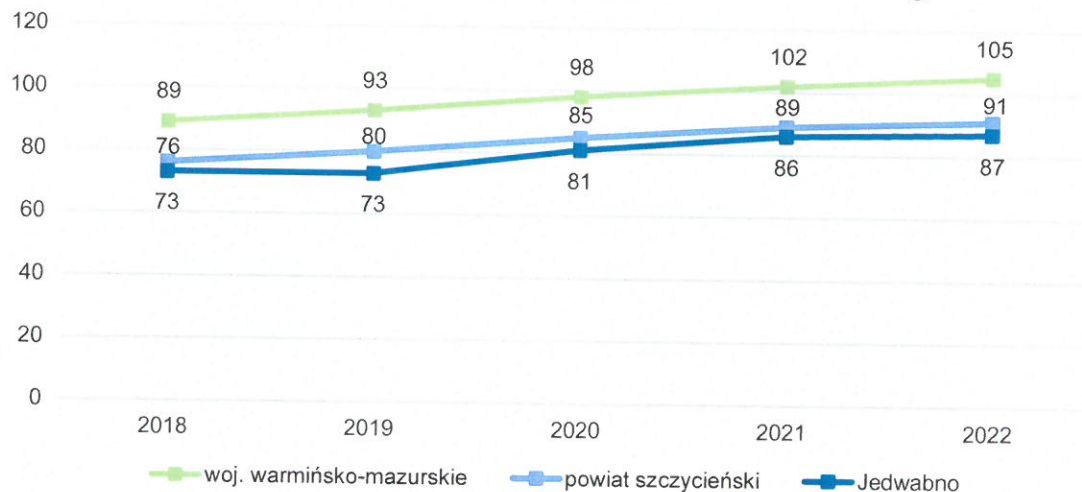

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Porównanie poziomu rozwoju przedsiębiorczości w różnych jednostkach samorządu terytorialnego umożliwia zastosowanie wskaźnika ukazującego liczbę przedsiębiorstw przypadających na 1 tysiąc mieszkańców. Wykres poniżej przedstawia sytuację w Gminie Jedwabno w odniesieniu do danych z gmin powiatu szczycieńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. Taki sposób prezentacji pozwala na lepsze zrozumienie, jak Gmina Jedwabno wypada na tle średniej dla powiatu i województwa.

Ryc. 9. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jedwabno na tle powiatu szczycieńskiego i warmińsko-mazurskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

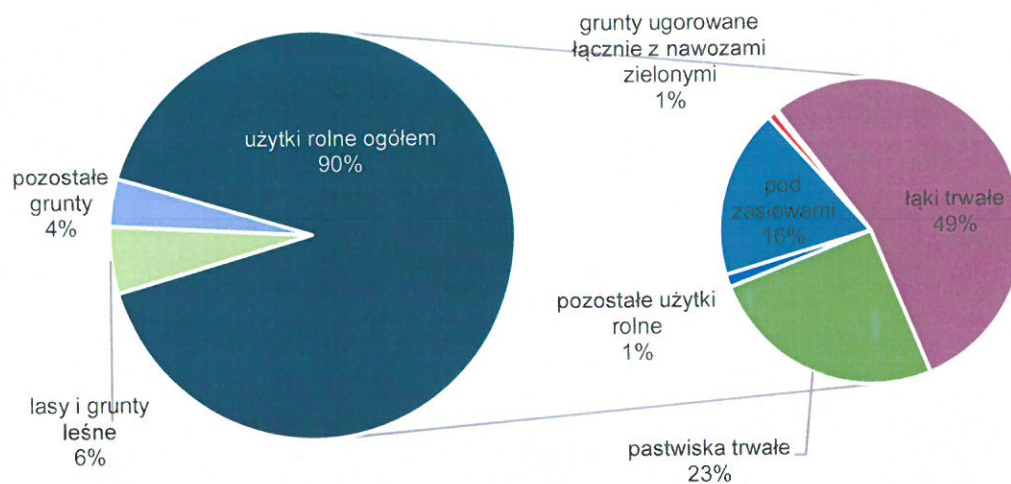
Średnia liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminach w województwie warmińsko-mazurskim (gdzie w 2022 roku na 1 tys. mieszkańców przypadało 105 podmiotów gospodarczych) była zauważalnie wyższa od średniej dla powiatu szczycieńskiego (91 podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców) oraz wyniku Gminy Jedwabno (87 podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców). Należy jednak pamiętać, że w tych danych zawarte są również firmy działające w rejonie ośrodków miejskich, co może znacząco wpływać na prezentowaną statystykę. Dynamika zmian we wszystkich analizowanych jednostkach była na podobnym poziomie, wynosiła kolejno 118% dla województwa, 120% dla powiatu oraz 119% dla Gminy.

Gmina Jedwabno ma charakter leśno-rolniczy, gdzie rolnictwo uzupełniane jest przez sadownictwo i warzywnictwo. Główne uprawy w indywidualnych gospodarstwach to przede wszystkim zboża. W hodowli zwierząt dominuje bydło, a także prowadzony jest chów drobiu. Najbardziej wiarygodne dane odzwierciedlające rzeczywisty stan rolnictwa pochodzą z Powszechnych Spisów Rolnych, które przeprowadzane są co 10 lat. Obowiązek przeprowadzenia tych spisów wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady oraz szczegółowych regulacji krajowych określonych w ustawie z dnia 31 lipca 2019 r. o Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 r. Udział w spisie jest obowiązkowy, a jego odmowa może skutkować nałożeniem grzywny. W ostatnim spisie, przeprowadzonym w 2020 roku, według danych GUS, wzięto udział 98% polskich gospodarstw rolnych. Dlatego też analiza stanu rolnictwa w Gminie Jedwabno opiera się głównie na danych z PSR 2020.

W strukturze użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych na terenie Gminy Jedwabno przeważają użytki rolne, zajmujące około 90% powierzchni. Lasy i grunty leśne stanowią 6%, a pozostałe grunty 4%. Na użytki rolne na terenie analizowanej jednostki składają się łąki trwałe, zajmując 49% gospodarstw rolnych, pastwiska trwałe (23%), grunty pod zasiewami (16%), a także pozostałe użytki rolne (1%) i grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi (1%).

Ryc. 10. Udział powierzchni użytkowanych gruntów gospodarstw rolnych w Gminie Jedwabno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W 2020 r. w Gminie Jedwabno łącznie były zarejestrowane 232 gospodarstwa rolne, co stanowiło około 7% ogółu gospodarstw rolnych w powiecie szczycieńskim. Około 37% gospodarstw w Gminie Jedwabno pod względem wielkości mieściła się w przedziale powyżej 1-5 ha, a 32% stanowiły gospodarstwa powyżej 15 ha. W większości gospodarstwa rolne na terenie Gminy są rozdrobnione, co ma wpływ na efektywność i towarowość produkcji rolnej oraz sprawia, że produkcja staje się bardziej pracochłonna.

Średnia wielkość gospodarstwa w Gminie wyniosła ok. 17,45 ha, podczas gdy w powiecie – 17,84 ha. Szczegółowe dane odnoszące się do wielkości gospodarstw rolnych prezentuje poniższa tabela.

Tab. 10. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Jedwabno na tle powiatu szczycieńskiego

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Gmina Jedwabno		powiat szczycieński	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	232	100%	3 248	100%
do 1 ha włącznie	0	0%	46	1%
1 - 5 ha	85	37%	916	28%
5 - 10 ha	39	17%	618	19%
10 - 15 ha	32	14%	462	14%
15 ha i więcej	76	33%	1 206	37%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	17,45		17,84	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

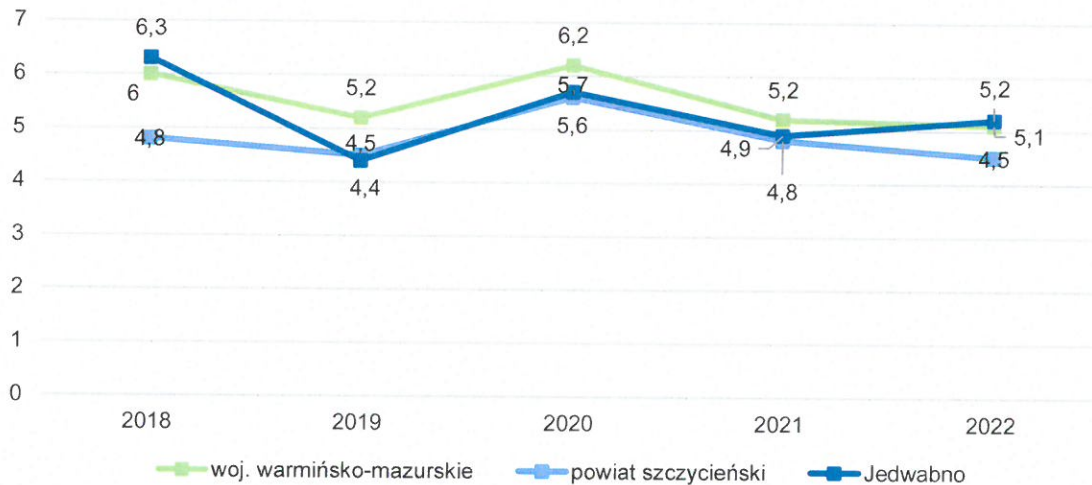
W Gminie Jedwabno zdecydowana większość gospodarstw rolnych wykazała dochód uzyskany z prowadzonej działalności rolniczej (228). Poddając jednak analizie również inne

źródła dochodu, widoczne jest, iż gospodarstwa domowe często nie są utrzymywane tylko z prowadzonej działalności rolniczej, ale również z innych form zarobkowania. Jedynie około 20% gospodarstw w Gminie wykazuje, że dochód z działalności rolniczej stanowi ponad połowę dochodu ogółem. Natomiast dodatkowo właściciele gospodarstw rolnych w obrębie Gminy Jedwabno czerpią dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej, pracy najemnej, emerytury i rent oraz innych źródeł.

Rozwój gospodarczy Gminy jest ściśle powiązany z sytuacją na rynku pracy. Dostęp do stabilnych i satysfakcjonujących miejsc pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. W 2018 i w 2022 roku w Gminie Jedwabno odnotowano wyższy odsetek osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym niż średnio dla gmin w całym powiecie i województwie. W latach 2019-2021 wynik był niższy niż w województwie oraz na bardzo zbliżonym poziomie wskaźnika bezrobocia w powiecie. W 2022 roku bezrobocie w Gminie Jedwabno wynosiło 5,2%, podczas gdy w powiecie było na poziomie 4,5%, a w województwie warmińsko-mazurskim 5,1%.

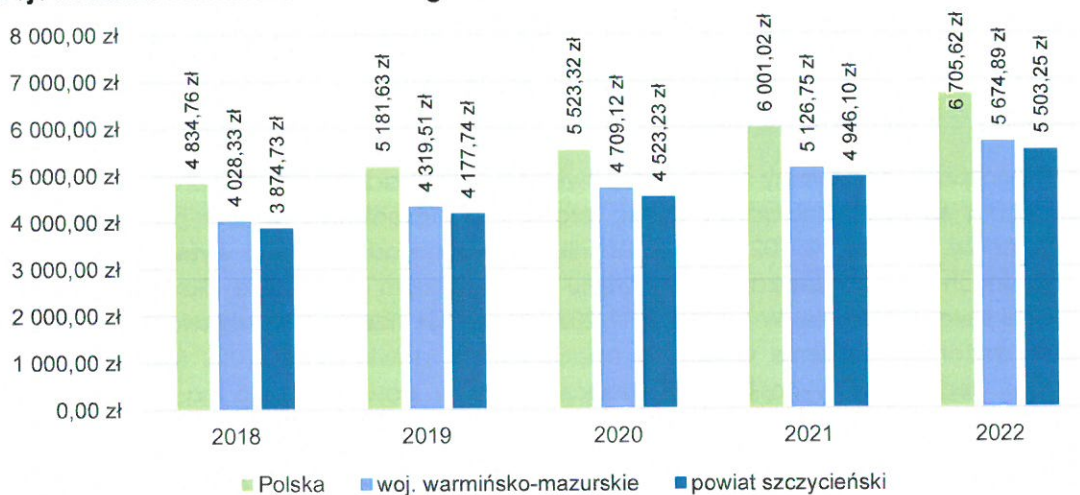
Ryc. 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jedwabno na tle powiatu szczycieńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi zawartymi w barometrze zawodów 2024 Wojewódzkiego Urzędu Pracy, w powiecie szczycieńskim występuje deficyt pracowników w 16 zawodach. Wśród zawodów deficytowych występują np.: diagności samochodowi, kierowcy autobusów, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, lekarze, nauczyciele, operatorzy obrabiarek skrawających, pielęgniarki i położne, spawaczem ślusarze.

W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie szczycieńskim wynosiło 5 503,25 zł i było niższe niż średnia w województwie warmińsko-mazurskim o 171,64 zł oraz o 1 202,37 zł niż w kraju. Dodatkowo różnica pomiędzy powiatem a krajem w latach 2018-2022 stopniowo się powiększa, co jest niekorzystnym zjawiskiem. Średnie miesięczne wynagrodzenie w powiecie szczycieńskim w relacji do średniej krajowej wynosiło 82,1%.

Ryc. 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie szczycieńskim na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczenie wody oraz odbiór ścieków komunalnych na terenie Gminy Jedwabno jest Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jedwabnie zlokalizowany przy ul. 1 Maja 63. Jedynym udziałowcem Spółki jest Gmina Jedwabno. Ponadto należy zaznaczyć, że sama Gmina Jedwabno jest posiadaczem sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej i to ona jest odpowiedzialna za dostarczanie wody, a także odbiór ścieków w tej części jednostki

Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. (ZGK) zarządza hydrofornią zlokalizowaną w Jedwabnie przy ul. Polnej, skąd woda jest dostarczana do mieszkańców Gminy Jedwabno. ZGK odpowiada również za utrzymanie prawie 73 km sieci kanalizacyjnej oraz zdalne zarządzanie dziesięcioma kluczowymi przepompowniami ścieków, które zostały zmodernizowane w latach 2021-2022 dzięki pożyczce uzyskanej z WFOŚiGW w Olsztynie. Spółka ZGK jest odpowiedzialna jest także za modernizację i remontowanie odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, z naciskiem na redukcję awaryjności tych systemów. Dodatkowo Gmina Jedwabno posiada hydrofornię w Witowie, a także trwa budowa kolejnego ujęcia wody w Piduniu.

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2022 dostęp do sieci wodociągowej miało 78,3% mieszkańców. Wskaźnik ten był niższy niż średnia gmin powiatu szczycieńskiego (97,4%) oraz całego województwa warmińsko-mazurskiego (95,3%). W zakresie dostępu do sieci wodociągowej dla mieszkańców Gmina boryka się z okresowymi problemami z ciśnieniem w sezonie letnim, zwłaszcza w weekendy, kiedy wzrost liczby odbiorców powoduje spadek ciśnienia. Duża odległość między miejscowościami oraz mała liczba stałych mieszkańców stanowią utrudnienie rozwoju sieci wodociągowej i przyłączeniu wszystkich miejscowości gminnych do sieci. Do najważniejszych działań w zakresie dostępu do sieci wodociągowej należy budowa Stacji Uzdatniania Wody w Piduniu.

Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej był wyższy w porównaniu do udziału osób korzystających z kanalizacji sanitarnej. Według danych GUS na koniec 2022 roku dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej miało 64,3% mieszkańców. Porównując wynik Gminy Jedwabno ze średnią skandalizowania gmin powiatu szczycieńskiego (62,7%) zauważa się, że wartości te były do siebie zbliżone, natomiast w obrębie gmin całego województwa warmińsko-mazurskiego poziom skandalizowania był wyższy (75,6%). Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej, korzystają z bezodpływowych zbiorników na ścieki lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Warto zwrócić uwagę na problemy związane z indywidualnym zarządzaniem ściekami na terenie całego kraju. Największym wyzwaniem jest nielegalne opróżnianie szamb, co prowadzi do lokalnych zanieczyszczeń środowiska, a może także wpływać na jakość wód podziemnych i powierzchniowych. Należy pamiętać, że środowisko naturalne jest złożonym systemem wzajemnie powiązanych elementów, które oddziałują na siebie nawzajem, także w kontekście zanieczyszczeń.

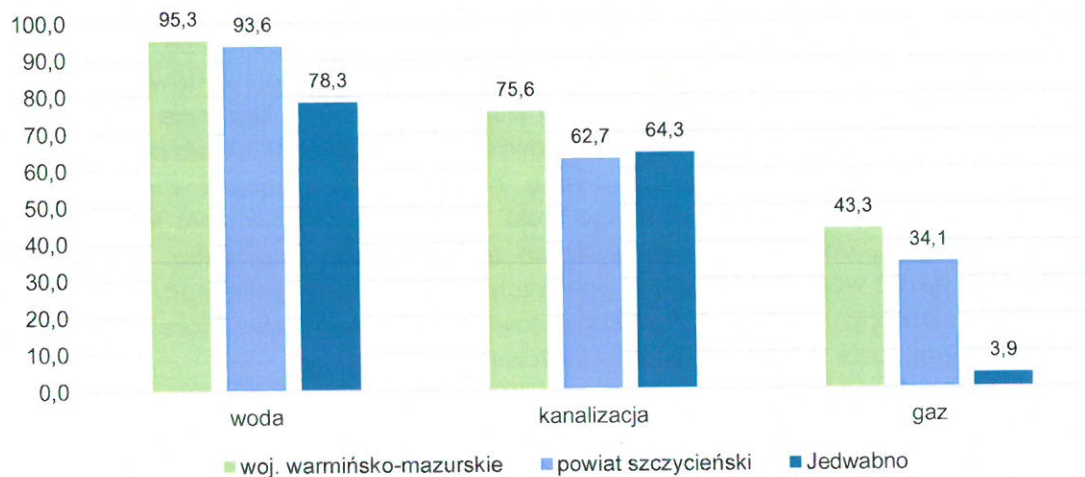
W Gminie Jedwabno prowadzona jest inwentaryzacja szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków zgodnie z art. 6 ust. 5a i 5aa Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest zobowiązany do przeprowadzania kontroli umów oraz dowodów opłat za usługi odbioru i transportu nieczystości ciekłych co najmniej raz na dwa lata, zgodnie z przyjętym planem kontroli. Ostatnie kontrole odbywały się według ustalonego harmonogramu na przełomie lipca i sierpnia 2024 roku. Najważniejszymi priorytetami w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej jest budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Dłużek, budowa samodzielnej oczyszczalni dla miejscowości Koł, uzupełnienie siatki kanalizacyjnej w Gminie Jedwabno poprzez zasilenie nowych osiedli w miejscowościach posiadających już kanalizację, prowadzenie gospodarki ściekowej poprzez umożliwienie odprowadzania ścieków do alternatywnych dla kanalizacji form tj. przydomowe oczyszczalnie ścieków i szczelne zbiorniki bezodpływowe w miejscowościach Nowe Borowe i Czarny Piec. Urząd Gminy dofinansowuje wykonanie przyłącza kanalizacyjnego do budynku w wysokości 1500,00 zł oraz 700,00 zł do przyłącza wodociągowego, jednak nie więcej niż 50% przyłącza.

W obrębie Gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków w Jedwabnie przy ul. 1 Maja na działce nr 362/12 działająca od ponad dwudziestu lat. Jest zarządzana przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Zabudowa z lat 90 wymaga regularnych remontów i modernizacji ze względu na intensywną eksploatację, która przyczyniła się do pogorszenia stanu technicznego jej budynków i urządzeń. Chociaż bieżące drobne naprawy są finansowane z własnych środków ZGK, w przyszłości niezbędne będą większe nakłady na modernizację. Pomimo tych wyzwań, oczyszczalnia osiąga bardzo dobre wyniki w zakresie jakości oczyszczonych ścieków. Projektowana wydajność oczyszczalni to 5 525 RLM. Oczyszczalnia jest przepustowa przy obecnym poziomie liczby mieszkańców.

Gmina Jedwabno zgazyfikowana jest w niewielkim stopniu. Dostęp do sieci gazowej, według danych GUS, na koniec 2022 roku miało 3,9% mieszkańców. Są to jedynie mieszkańcy Jedwabna (ul. Warmińska, Mazurska, Stoneczna, Pomorska, Olsztyńska, Mazowiecka i Leśna). Podmiotem odpowiedzialnym za rozbudowę sieci gazowej jest Polska Spółka Gazownictwa.

Ryc. 13. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Jedwabno w 2022 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne są rezultatem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko. W obliczu tego wyzwania konieczne staje się podejmowanie działań mających na celu ograniczenie degradacji środowiska oraz poprawę jego komponentów. Działania te skoncentrowane są przede wszystkim na ochronie powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb. Równoległe powinny być prowadzone działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

Gmina Jedwabno posiada i realizuje Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jedwabno na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030, który został przyjęty 27 października 2022 roku uchwałą nr XLVIII/341/22 Rady Gminy Jedwabno. Program ochrony środowiska to strategiczny dokument, którego celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju poprzez ochronę i poprawę stanu środowiska naturalnego. Obejmuje on szereg działań mających na celu redukcję zanieczyszczeń, ochronę zasobów naturalnych, promowanie odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną społeczeństwa. Program ten uwzględnia zarówno aktualne problemy środowiskowe, jak i długofalowe cele związane z ochroną przyrody, zdrowiem publicznym oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

Gmina Jedwabno aktywnie angażuje się w edukację ekologiczną swoich mieszkańców, realizując różnorodne inicjatywy mające na celu podniesienie świadomości na temat ochrony środowiska. Edukacja ekologiczna w Gminie została wdrożona głównie za pośrednictwem mediów społecznościowych, fanpage'u Eko Jedwabno oraz oficjalnej strony internetowej Gminy. W 2023 roku zorganizowano sześć wiosennych akcji sprzątnięcia w różnych Sołectwach na terenie Gminy Jedwabno. W inicjatywę zaangażowali się mieszkańcy miejscowości Lipniki, Kot, Narty, Jedwabno, Małszewo i Warchały. W okresie jesiennym, we współpracy z Zespołem Szkół w Jedwabnie, przeprowadzono akcję Sprzątnięcie Świata, w której udział wzięły dzieci z całej szkoły podstawowej oraz przedszkola.

Na terenie Gminy funkcjonuje punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”, prowadzony we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie (WFOŚiGW). Za pośrednictwem gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego mogą skorzystać z pomocy podczas składania wniosków o dofinansowanie. Pracownik udziela

również wsparcia w zakresie rozliczenia przyznanego dofinansowania, w tym przy poprawnym wypełnieniu wniosku o płatność oraz kompletowaniu wymaganych załączników. Konsultacje prowadzone są od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00 – 14.00 w Urzędzie Gminy Jedwabno, ul. Warmińska 2, 12-122 Jedwabno, w pok. 12.

Gmina Jedwabno dba także o utylizację azbestu, zgodnie z uchwałą Nr XLIII/297/14 Rady Gminy Jedwabno z dnia 10.06.2014 r. w sprawie ustalenia zasad udzielania dotacji celowej na realizację inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Do Urzędu Gminy w Jedwabnie w 2023 r. wpłynął 1 wniosek na kwotę 320,00 zł.

Najważniejsza decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydana w latach 2018-2023 dotyczyła budowy zespołu turystyczno-wypoczynkowego na części działki oznaczonej numerem ewidencyjnym 118/12 położonej w obrębie geodezyjnym Jedwabno.

Na terenie Gminy Jedwabno prowadzona jest ewidencja źródeł ciepła, polegająca na bieżącej aktualizacji danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Według danych na koniec 2023 roku najpowszechniej wykorzystywanym źródłem energii na terenie Gminy była energia elektryczna (1170), należy jednak zaznaczyć, że deklaracje te w głównej mierze dotyczyły domków letniskowych. Drugim najpopularniejszym rozwiązaniem była biomasa, w tym drewno (898). Dokładne dane liczbowe dotyczące źródeł ogrzewania dotyczące pozostałych nieruchomości zamieszkałych, przedstawia poniższa tabela.

Tab. 7. Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Jedwabno według stanu na 2023 rok

Nośnik energii	Liczba źródeł	%
węgiel kamienny	846	25%
gaz ziemny	69	2%
olej opałowy	57	2%
biomasa, w tym drewno	898	27%
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektrociepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	27	1%
energia elektryczna	1170	35%
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	181	5%
energia geotermalna (pompy ciepła)	75	2%
RAZEM	3 323	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jedwabno.

Odnawialne Źródła Energii

W obliczu postępujących zmian klimatycznych, rośnie nacisk na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki. W rezultacie, coraz więcej inwestuje się w rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). W Polsce, ze względu na jej specyficzne warunki geograficzne, najszybciej rozwijają się technologie wykorzystujące energię wiatrową, słoneczną oraz geotermalną.

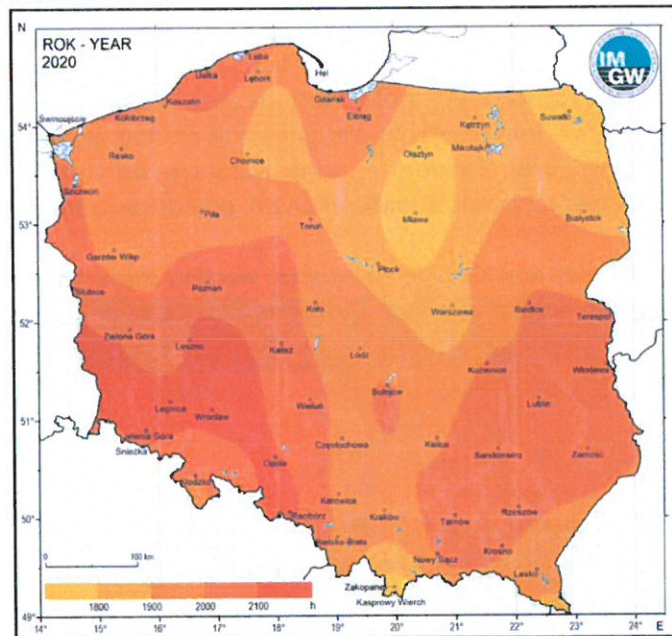

Gmina planuje działania obejmujące termomodernizację obiektów publicznych oraz wymianę źródeł ogrzewania. Jest to proces poprawy efektywności energetycznej budynków, mający na celu obniżenie kosztów ogrzewania i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Inwestycje te przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju jednostki. W pierwszej kolejności planuje się termomodernizację budynku szkoły podstawowej i przedszkola poprzez budowę kotłowni kogeneracyjnej, oraz budynku Gminnego Ośrodka Kultury i Ośrodka Zdrowia wraz z lokalami komunalnym, gdzie planuje się budowę kotłowni gazowych.

Energia słoneczna

Uśonecznienie na terenie Gminy Jedwabno osiąga wartość poniżej 1800 godzin w ciągu roku. Chociaż poziom nasłonecznienia w Gminie jest niższy niż w południowych regionach Polski, to nie wyklucza możliwości instalacji paneli fotowoltaicznych.

Ryc. 14. Uśonecznienie na obszarze Polski

Źródło: Raport *Klimat Polski 2020*. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

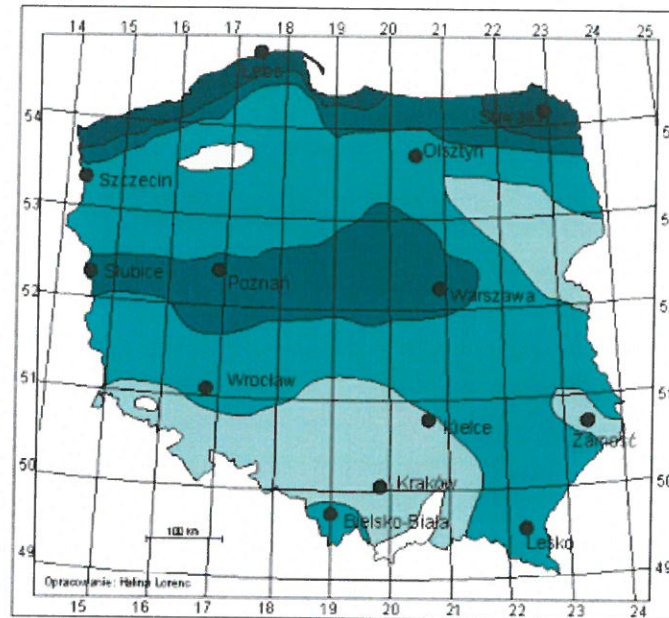
Energia wiatru

Energia wiatrowa jest zasobem w pełni odnawialnym, niewyczerpalnym. Ocenia się, że pod względem występowania odpowiedniej siły wiatru na 2/3 terytorium Polski występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Produkcja energii z wiatru jest opłacalna przy jego średniej rocznej prędkości na wysokości 30 m nad ziemią minimum 4 m/s.

Ryc. 15. Strefy energetyczne wiatru w Polsce

Strefy energetyczne wiatru w Polsce Mezoskala

Strefy:	
I - Wybitnie korzystna	
II - Bardzo korzystna	
III - Korzystna	
IV - Mało korzystna	
V - Niekorzystna	

Ośrodek
Meteorologii

Aktualizacja mapy na podstawie okresu obserwacyjnego 1971-2000

Źródło: Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Gmina położona jest w obrębie korzystnej strefy pod względem energetycznego wykorzystywania energii wiatru. Istnieje więc potencjał do rozwoju wykorzystania tego źródła energii. Planując rozwój energetyki wiatrowej należy mieć jednak na uwadze uwarunkowania planistyczno-przestrzenne, krajobrazowe i biocenotyczne, na które wpływ wywierają turbiny wiatrowe. Po pierwsze, usytuowanie siłowni wiatrowych może mieć miejsce tylko na obszarach objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, wskazującym i dopuszczającym określony teren jako lokalizację budowy wiatraka. W dokumentach określony musi być również bufor oddziaływania, w którym nie może znajdować się zabudowa. Takie usytuowanie wpłynie na zmniejszenie oddziaływania na ludzi. Ważnym elementem jest również analiza wpływu turbin wiatrowych na krajobraz oraz ptaki i nietoperze. Warunkiem wydania zgody na lokalizację takiego przedsięwzięcia jest więc m.in. ocena przyrodnicza pod kątem występowania ptaków i nietoperzy, za którą odpowiedzialny jest inwestor.

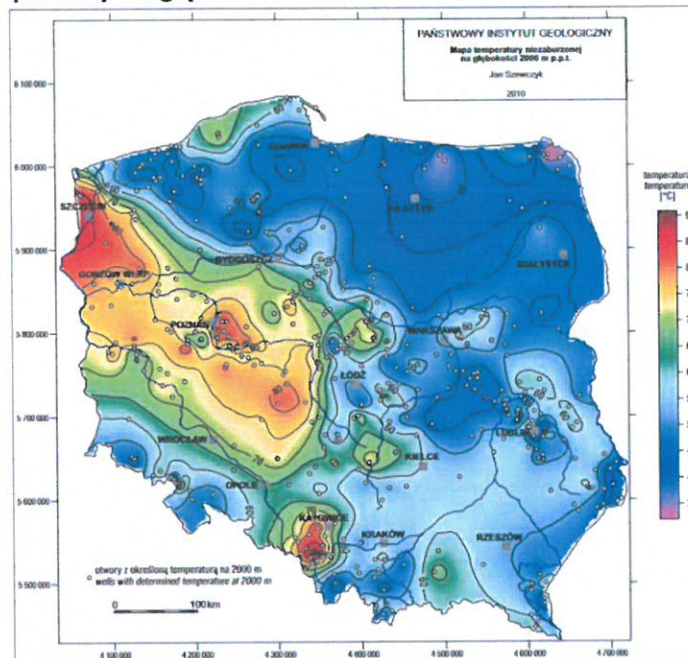
Energia wodna

Energia wodna wykorzystywana jest tylko w określonych miejscach, gdzie parametry wód płynących są wystarczające. Przepływ wód musi być odpowiednio silny i stały, co szczególnie ma miejsce na obszarach o dużych spadkach terenu. Przepływające przez teren Gminy ciekł wodne nie posiadają potencjału do rozwoju elektrowni wodnych.

Energia geotermalna

Gmina Jedwabno nie posiada potencjału do wykorzystywania energii ze źródeł geotermalnych.

Ryc. 16. Mapa temperatury na głębokości 2000 m na obszarze Polski

Źródło: Szewczyk, J. (2010). *Geofizyczne oraz hydrogeologiczne warunki pozyskiwania energii geotermicznej w Polsce*. *Przegląd Geologiczny*, 58(7), 566-573.

Energia z biomasy i biogazu

Pod pojęciem biomasy rozumie się stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty. Gmina Jedwabno ma leśny oraz rolniczy charakter, w związku z czym na jego terenie występuje potencjał do produkcji biomasy. Korzystanie z energii pochodzącej z biomasy wpływa na zmniejszenie emisji dwutlenku węgla z paliw nieodnawialnych. Biogaz natomiast jest produktem otrzymywanym z biomasy m.in. w procesach przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, w tym w procesie fermentacji surowców rolniczych i odpadów pochodzących z rolnictwa.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów z nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych jest Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Jedwabnie.

Zbieranie odpadów komunalnych odbywa się w podziale na następujące frakcje:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne,
- papier,

- odpady opakowaniowe wielomateriałowe, tworzywa sztuczne i metale
- szkło,
- bioodpady,
- popiół z palenisk domowych,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Według harmonogramu odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Jedwabno w 2024 roku odpady zmieszane oraz tworzywa sztuczne i metale wywożone są od kwietnia do października – nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie, natomiast od listopada do marca – nie rzadziej niż raz na miesiąc. Papier, szkło, BIO i popiół (X-IV) przez większość roku zbierane są raz w miesiącu. Natomiast odbiór gabarytów odbywa się 4 razy w roku.

Na terenie Gminy Jedwabno funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Jedwabnie przy ul. 1 Maja 22D, prowadzony przez Urząd Gminy. Punkt funkcjonuje od poniedziałku do piątku oraz w ostatnią sobotę miesiąca, a jego godziny otwarcia są zróżnicowane. Po wcześniejszym umówieniu, możliwe jest przyjęcie odpadów komunalnych poza godzinami otwarcia PSZOKu.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w Gminie Jedwabno w latach 2019-2023. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy była zróżnicowana, po 2020 roku zaczęła stopniowo maleć. W 2023 roku wytworzono 893,65 Mg odpadów komunalnych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dawało wynik 230 kg. Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów był zmienny. W 2023 roku wzrastał i wyniósł 37%. Najwięcej stanowił w 2020 roku i było to 48%. Od 2021 roku gmina spełniała wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

Tab. 8. Stan gospodarki odpadami w Gminie Jedwabno w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	1863	1958	2 080	2 198	3 890	
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:						
zmieszane	373,1	380,08	382,64	404,46	414,98	
segregowane	314,46	599,68	463,68	322,64	333,23	
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	41%	48%	38%	30%	37%	
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,42	0,63	0,59	0,49	0,23	
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gmina	x	x	37,0	44,5	49,21
	wymagany	x	x	>20	>25	>35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

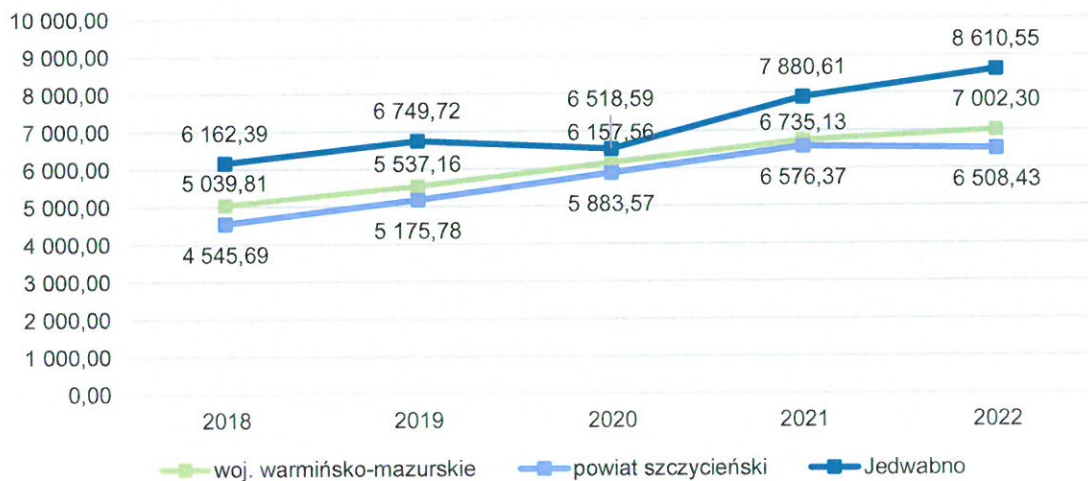
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Analizując dochody ogółem Gminy Jedwabno w latach 2018-2023 zauważa się, że na początku tego okresu nie wykazywały one stałej tendencji. Dopiero po 2020 roku obserwowano ich coroczny wzrost. Na początku badanego okresu wyniosły one ponad 22,6 mln zł, a w 2023 roku wyniosły niemal 32,0 mln zł. Na przestrzeni pięciu lat nastąpił zatem wzrost o około 9,4 mln zł.

Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Gminie Jedwabno w zestawieniu z średnimi wynikami uzyskiwanymi przez gminy powiatu szczycieńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2018-2022. Dane te ukazują, że Gmina Jedwabno wypada korzystniej na tle zarówno powiatu szczycieńskiego, jak i województwa warmińsko-mazurskiego w każdym z analizowanych lat, co świadczy o relatywnie lepszej sytuacji finansowej w tej jednostce. Na przestrzeni badanego okresu w zakresie dochodów na 1 mieszkańca w Gminie Jedwabno odnotowano spadek w 2020 roku, natomiast w kolejnych w dwóch latach nastąpił dynamiczny wzrost. Dynamika zmian w województwie i powiecie była znacznie niższa. W 2018 roku na jednego mieszkańca Gminy Jedwabno przypadała kwota 6 162,39 zł, natomiast w 2022 było to już 8 610,55 zł. Różnica zatem wyniosła ponad 2,4 tys. zł. W 2022 roku wartość wskaźnika dla Gminy Jedwabno, przewyższała dane dla gmin powiatu szczycieńskiego o 2,1 tys. zł oraz dla województwa warmińsko-mazurskiego o ponad 1,6 tys. zł.

Ryc. 17. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Jedwabno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

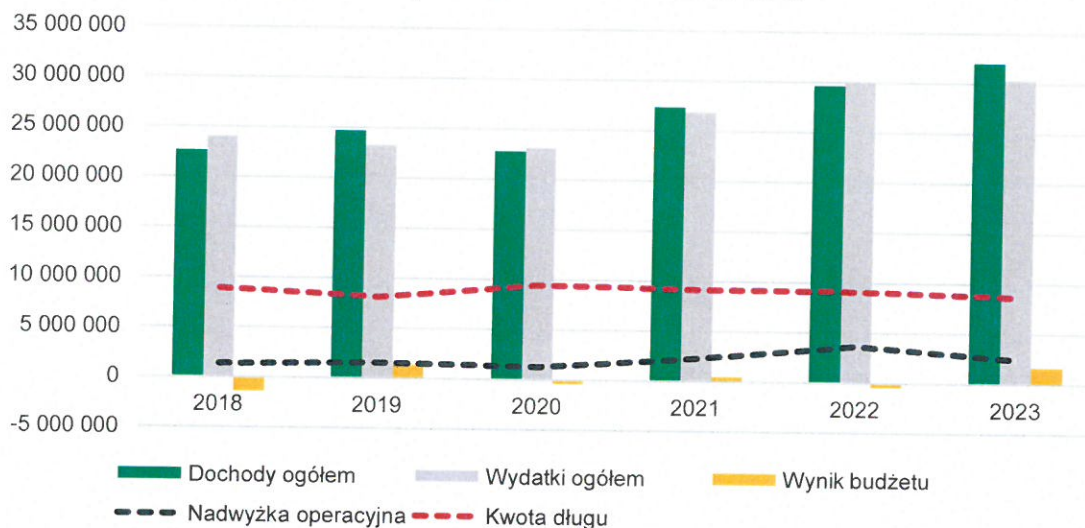
Wraz ze zmianami dochodów, wahaniom ulegały również ponoszone przez Gminę Jedwabno wydatki. Do 2020 corocznie odnotowywano ich spadek, a następnie obserwowano ich wzrost. Najmniej wydatkowano w 2020 roku i było to 23,2 tys. zł, natomiast najwięcej w 2023 roku – 30,3 tys. zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Jedwabno w latach 2018-2023. Analizując przedstawione dane potwierdza się stopniowy wzrost dochodów po 2021 roku oraz zróżnicowane wydatki Gminy. Wyższa kwota środków stanowiących wydatki w stosunku

do dochodów, spowodowała ujemny wynik budżetu w 2018, 2020 oraz w 2022 roku. Najwyższy deficyt budżetowy w analizowanym okresie odnotowano w 2018 r., kiedy wynosił on ponad 1,4 mln zł. W roku 2019, 2021 i 2023 wynik budżetu był dodatni, a w 2023 roku wynosił około 1,7 mln zł. Wartość nadwyżki operacyjnej Gminy Jedwabno charakteryzowała się dużą zmiennością. Najniższy wynik osiągnięta w 2020 roku, było to około 1,2 mln zł, natomiast najwyższy w 2022 roku (3,6 mln zł). Należy zauważyć, że kwota długu była zmienna, przez wszystkie lata analizy – wahała się w przedziale 8,1-9,4 mln zł, jednak od 2020 roku zaczęła stopniowo maleć. Największy wzrost odnotowano w 2020 roku, z poziomu 8,1 do 9,4 mln zł.

Ryc. 18. Wykonanie budżetu Gminy Jedwabno w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

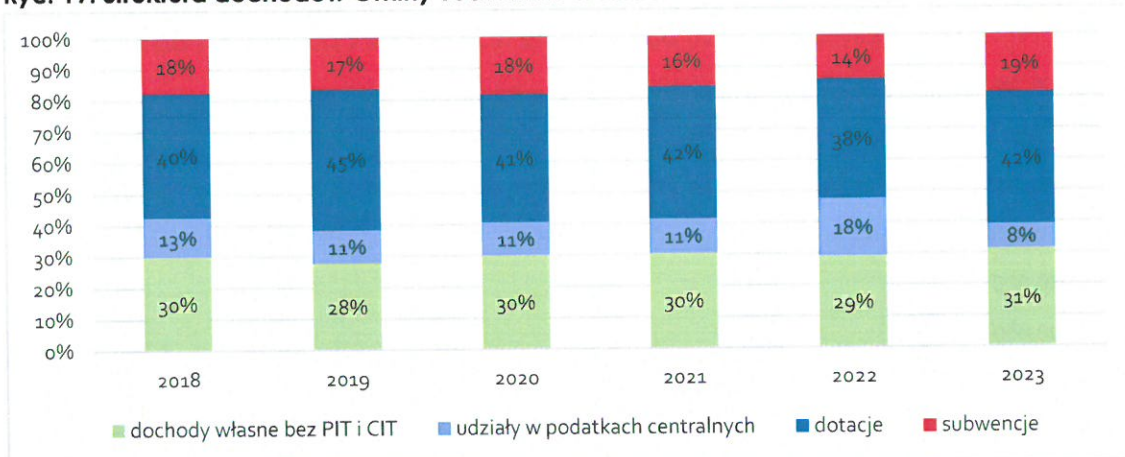
Na podstawie ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego na dochody budżetowe JST składają się przede wszystkim: dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Analiza struktury dochodów jednostki pozwala na określenie stopnia jej samodzielności finansowej. Kluczową rolę w kształtowaniu budżetu gminy pełnią dochody własne, z których główną część stanowią przychody z podatków i opłat lokalnych. Są one istotnym składnikiem finansowania działalności gminy, ponieważ jednostka ma wpływ na ich wysokość, poprzez ustalanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg, zwolnień oraz umarzanie zobowiązań podatkowych. Pozwala to na dostosowanie się do lokalnych potrzeb i warunków ekonomicznych. Możliwość wprowadzania ulg i zwolnień podatkowych daje gminie narzędzie do wspierania konkretnych, pożądaných sektorów czy grup społecznych. Działania te mogą mieć pozytywny wpływ na lokalne przedsiębiorstwa, mieszkańców oraz ogólny rozwój społeczno-gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego. Ustalając korzystne warunki podatkowe, gmina zachęca do inwestycji, co przekłada się na rozwój przedsiębiorstw działających na jej terenie.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Jedwabno od 2018 do 2023 roku. Udział dochodów własnych, bez udziału w PIT i CIT mieścił się w przedziale 28-31%. Najniższy udział odnotowano w 2022 roku, natomiast najwyższy w 2023 roku. Udział w podatkach centralnych nie wykazywał stałej tendencji, należy jednak zwrócić uwagę na 2022 rok, kiedy to udział w podatkach centralnych znacznie wzrósł: do 18%, a w kolejnym roku spadł do poziomu 8%. Zmiany znaczenia wysokości wpływów z udziałów w podatkach

centralnych w dochodach ogółem wynikają z różnych czynników, takich jak zmiany w polityce podatkowej państwa, zmiany ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego czy ogólnych warunków ekonomicznych. Suma subwencji i dotacji w strukturze dochodów przez lata kształtowała się w przedziale 52-62%, w 2022 roku ich udział w dochodach ogółem wynosił najmniej, natomiast w 2019 rok najwięcej.

Ryc. 19. Struktura dochodów Gminy Jedwabno w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Analizując dane w poniższej tabeli, dotyczące udziału w podatkach centralnych, można zauważyć, że wpływy z PIT i CIT były zróżnicowane w badanym okresie. Wpływy z PIT były generalnie wyższe i wykazywały większą zmienność. Wpływy z CIT były znacznie mniejsze, chociaż również wykazywały pewne wahania. Zmienność wpływów z tytułu udziału w podatkach centralnych może być wynikiem wielu czynników, takich jak zmiany w przepisach podatkowych, zmiany w dochodach podatników czy zmiany w gospodarce. W przypadku CIT, zmiany mogły być spowodowane różnicami w zyskowności przedsiębiorstw oraz w polityce podatkowej dotyczącej firm. Z kolei na zróżnicowanie wysokości dochodów z PIT miały wpływ przede wszystkim wprowadzone zwolnienia i obniżenia stawek podatkowych dla podatników, a także zmiany w ustawie o dochodach.

Tab. 9. Udział w podatkach centralnych w latach 2018-2023 (tys. zł)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PIT	2769,68	2569,01	2403,80	2974,02	5378,31	2425,83
CIT	58,15	47,20	18,63	22,28	49,46	53,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Analizując pozostałe dochody podatkowe w Gminie Jedwabno, zauważalne jest, że zdecydowanie najwyższym źródłem dochodu w tym zakresie jest podatek od nieruchomości, który w 2022 r. wniósł do budżetu ok. 4,3 mln zł, stanowiąc niemal 48% dochodów podatkowych Gminy.

Należy również podkreślić, iż jednostka corocznie w analizowanym okresie stosowała niższe od maksymalnych możliwych stawek podatku od nieruchomości, podatku rolnego oraz podatku od środków transportowych, czego skutkiem finansowym było obniżenie dochodów budżetowych z tego tytułu średnio o około 566 tys. zł rocznie. Dodatkowo udzielano ulg i zwolnień podatkowych dla podatku od nieruchomości. Na przestrzeni analizowanych lat średnia roczna kwota udzielonych ulg wynosiła 45,8 tys. zł. Oceniając potencjał podatkowy

jednostki należy zatem zaznaczyć, iż jest on wyższy niż realne wpływy z tego tytułu. Sumując kwoty udzielonych ulg, zwolnień oraz innych umniejszeń należy podkreślić, iż dochody do budżetu mogły być większe o niemal 3,7 mln zł w skali analizowanych 6 lat. Szczegółowe kwoty w ramach dochodów podatkowych i z opłat przedstawione są w poniższej tabeli.

Tab. 10. Dochody podatkowe Gminy Jedwabno w latach 2018-2023 (tys. zł)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
podatek rolny	244,98	272,03	295,57	267,52	313,62	351,07
podatek od nieruchomości	2 976,44	2 726,59	3 286,52	3 718,32	3 844,74	4 302,46
podatek leśny	766,36	748,61	747,27	760,93	822,43	1 249,52
podatek od środków transportowych	102,23	110,77	126,98	105,72	150,37	148,94
podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	13,99	12,97	13,18	13,54	15,80	15,93
podatek od czynności cywilnoprawnych	216,98	214,56	438,74	651,72	614,55	435,42
wpływy z opłaty skarbowej	16,00	18,73	26,48	39,47	34,18	26,35
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	1,01	5,19	0,82	7,58	1,64	0,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Analizując strukturę wydatków Gminy Jedwabno w latach 2018-2023 zaobserwowano, że największy średni udział przypadają w działach: oświata i wychowanie (20%) oraz w dziale rodzina (18%). Wydatki na oświatę rosły z roku na rok, osiągając niemal 6,2 mln zł w 2023 roku. Natomiast w przypadku działu rodzina największe wydatki odnotowano w 2020 i 2021 roku, odpowiednio 6,2 mln zł oraz 5,9 mln zł. W kolejnym roku kwota ta znacznie spadła, co wiązało się z przeniesieniem do ZUS obsługi 500+. Wydatki Gminy Jedwabno na przestrzeni lat 2018-2023 charakteryzują się zarówno stabilnością w niektórych działach, podczas gdy inne doświadczają znaczących wahań, co może wynikać z realizacji określonych inwestycji lub zmian w polityce Gminy. Stabilnością charakteryzują się takie działy jak: oświata i wychowanie, pomoc społeczna, ochrona zdrowia. Natomiast największe zmiany w wartościach na przestrzeni analizowanych lat odnotowano w dziale rolnictwo i łowiectwo. W 2020 roku wydatki wynosiły 277 tys. zł, natomiast wzrosły znacząco w 2023 roku do 6,5 mln zł. Było to związane z realizacją planu zadań inwestycyjnych związanych z infrastrukturą wodociągową wsi oraz infrastrukturą sanitacyjną wsi. W dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska wydatki gwałtownie wzrosły w 2022 roku (4,75 mln zł), po czym spadły w 2023 roku do 2,27 mln zł. Warto również zauważyć, że w 2023 roku wydatki znacząco wzrosły w dziale bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, gdzie zanotowano wzrost do 1,88 mln zł z 786 tys. zł w roku poprzednim. Było to spowodowane m.in. budową budynku remizy strażackiej w miejscowości Szuć (1,35 mln zł).

Tab. 11. Struktura wydatków Gminy Jedwabno w latach 2018-2023 w podziale na poszczególne działy (tys. zł)

DZIAŁ	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Średni udział %
010 Rolnictwo i leśnictwo	2656,77	2533,78	277,16	1527,84	3297,20	6533,58	10,7%
020 Leśnictwo	0,00	0,00	0,00	0,00	2,07	0,00	0%
400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	123,57	68,86	75,03	72,37	87,95	114,24	0,3%
600 Transport i łączność	1601,21	628,60	2640,74	581,09	846,82	748,40	4,5%
630 Turystyka	30,70	0,00	2,99	0,42	0,00	6,99	0,0%
700 Gospodarka mieszkaniowa	202,86	226,26	262,18	3335,54	347,52	253,84	2,9%
710 Działalność usługowa	7,53	22,26	0,38	11,97	10,56	22,27	0,0%
750 Administracja publiczna	2684,71	3662,33	2655,37	3125,83	3619,70	4099,93	12,6%
751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	52,35	39,31	35,61	7,34	0,78	61,31	0,1%
752 Obrona narodowa	0,00	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	0,0%
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	245,31	232,26	183,16	563,38	786,49	1883,24	2,5%
757 Obsługa długu publicznego	247,26	266,38	176,51	165,01	612,98	618,61	1,3%
801 Oświata i wychowanie	4575,45	4646,32	5078,78	5616,79	5760,48	6165,27	20,2%
851 Ochrona zdrowia	116,46	148,98	145,18	167,43	178,62	190,04	0,6%
852 Pomoc społeczna	2605,47	2377,73	2379,56	2320,65	2862,91	2925,04	9,8%
853 Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej	668,12	146,33	43,19	12,82	2099,93	229,76	2,0%
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	175,11	208,60	183,42	220,49	51,52	51,74	0,6%

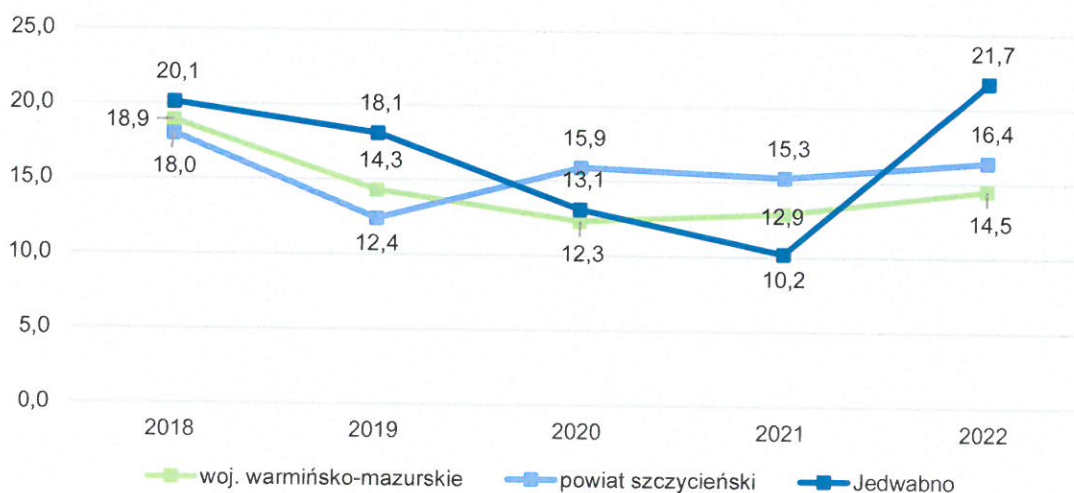

855	Rodzina	5021,27	5474,97	6200,75	5863,86	3850,57	2653,98	18,4%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1651,09	1669,25	2033,44	2483,27	4750,55	2271,64	9,4%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1212,33	789,31	726,70	708,87	859,42	1440,15	3,6%
926	Kultura fizyczna i sport	135,91	143,74	55,61	91,97	34,64	49,35	0,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych.

Analizie poddano również udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Jedwabno na tle średniej z gmin powiatu szczycieńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. Zauważyć należy, iż analizowana jednostka miała wysoki udział wydatków inwestycyjnych, przewyższając zarówno średnią gmin województwa, jak i gmin powiatu w latach 2018-2019 oraz w 2022 roku. W 2020 roku udział wydatków inwestycyjnych w Gminie Jedwabno był niższy w porównaniu ze średnia dla gmin powiatu. W 2021 roku ponownie odnotowano spadek, osiągając najniższy wynik wskaźnika w analizowanym okresie (10,2%), co może wskazywać na zmiany w priorytetach budżetowych lub ograniczenia finansowe. W 2022 roku nastąpił gwałtowny wzrost do 21,7%, co sugeruje ożywienie inwestycyjne na terenie jednostki. Było to spowodowane m.in. wydatkami na inwestycje dofinansowanymi z Rządowego Funduszu Polski Ład. Poziom ten był wyższy niż średnie wartości dla gmin województwa warmińsko-mazurskiego (14,5%) i powiatu szczycieńskiego (16,4%).

Ryc. 20. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Jedwabno na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fundusze Europejskie 2014-2020

Gmina Jedwabno w latach 2014-2020 pozyskała osiem dofinansowań ze środków funduszy europejskich. Dofinansowanie te pochodziły z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Najwyższą kwotę dofinansowania pozyskano na realizację projektu „Poprawa gospodarki wodnej w zlewni jeziora Świątajno

w obrębie Witowo i Brajniki" i wynosiła ona 2,14 mln zł. Informacje na temat pozyskanych dofinansowań przedstawia poniższa tabela.

Tab. 12. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich

Tytuł projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE	Fundusz
Poprawa gospodarki wodnej w zlewni jeziora Świętajno w obrębie Witowo i Brajniki	3 233 534,42 zł	2 142 448,80 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Budowa Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Jedwabnie	2 257 350,65 zł	1 449 655,62 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Cyfrowy Urząd	971 842,68 zł	826 066,28 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Narty	1 181 309,36 zł	807 614,19 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Warchały	1 042 971,94 zł	709 702,55 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Usługi społeczne dla rodziny w gminie Jedwabno	669 809,76 zł	569 338,29 zł	Europejski Fundusz Społeczny
Szkoła naszych marzeń	356 177,25 zł	302 750,66 zł	Europejski Fundusz Społeczny
Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Jedwabno	875 570,00 zł	242 091,00 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.bgk.pl/polski-lad/>

Rządowy Fundusz Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład jest to Program Inwestycji Strategicznych, który ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK. Gmina Jedwabno aktywnie korzystała z możliwości pozyskania dofinansowania, realizując z jego pomocą 15 projektów. Łącznie pozyskała na inwestycje aż 30,53 mln zł.

Tab. 13. Projekty dofinansowane z RF Polski Ład

Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania	Nabór
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w miejscowościach Piduń – Rekownica	5 530 358,15 zł	pierwszy
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej w miejscowości Witówko	1 816 486,91 zł	pierwszy
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej miejscowości Jedwabno gmina Jedwabno.	580 321,45 zł	pierwszy
Budowa budynku remizy strażackiej w miejscowości Szuć	2 488 350,00 zł	drugi
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Matszewo oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Matszewo	3 219 823,50 zł	drugi

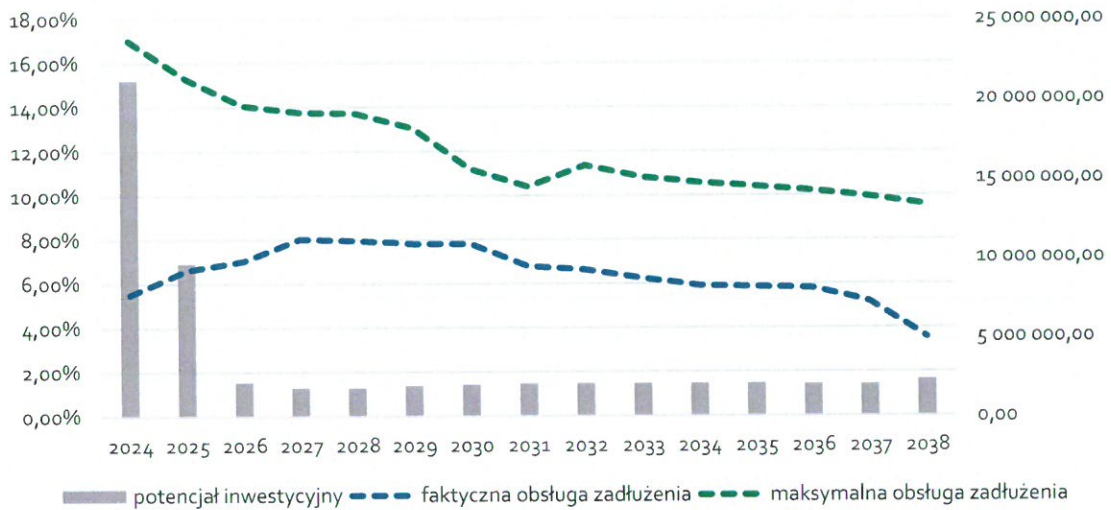

Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Rekownica oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rekownica	3 450 569,52 zł	drugi
Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Malszewo	1 155 978,60 zł	trzeci - gminy popegeer owskie
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Burdąg	394 951,03 zł	trzeci - gminy popegeer owskie
Odtworzenie elewacji zewnętrznej na budynku przy ul. Wielbarskiej 5 w Jedwabnie	850 006,94 zł	pierwszy - zabytki
Ochrona dziedzictwa kulturowego w Parafii Świętego Józefa i Matki Bożej Częstochowskiej w Jedwabnie. Fumigacja i konserwacja zabytkowego kościoła w Jedwabnie.	147 000 zł	pierwszy - zabytki
Budowa budynku remizy strażackiej w miejscowości Nowy Dwór	2 500 000 zł	szósty - gminy popegeer owskie
Odtworzenie elewacji zewnętrznej na ścianie frontowej (południowo-wschodniej) wraz z oknami budynku przy ul. 1 Maja 37 w Jedwabnie	400 000 zł	drugi - zabytki
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w miejscowościach Piduń - Rekownica. Etap III	2 250 000 zł	ósmo
Budowa gminnej stacji uzdatniania wody.	4 750 000 zł	ósmo
Modernizacja źródła ciepła poprzez budowę wysokosprawnej kotłowni kogeneracyjnej dla Szkoły Podstawowej Przedszkola i Hali Sportowej w Jedwabnie.	1 000 000 zł	ósmo

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapadotacji.gov.pl/>

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia prognozowany sposób kształtowania się wskaźnika obsługi zadłużenia w Gminie Jedwabno w latach 2024-2038. Podstawą prognozy jest Uchwała nr IV/21/24 Rady Gminy Jedwabno z dnia 15 lipca 2024 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jedwabno na lata 2024-2038. Wskaźnik pozwala na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Jedwabno pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań finansowych. Przez cały analizowany okres maksymalna dopuszczalna obsługa zadłużenia z roku na rok maleje od 17,00% do 9,57%, natomiast faktyczna obsługa zadłużenia do 2027 roku ma rosnąć i osiągnąć poziom 8,02%, następnie ma zacząć spadać i w 2038 roku wynosić 3,55%, co oznacza zmniejszanie obciążenia zadłużeniem finansowym jednostki.

Ryc. 21. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Jedwabno na lata 2024-2036

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr IV/21/24 Rady Gminy Jedwabno z dnia 15 lipca 2024 roku w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jedwabno na lata 2024-2038.

Wykres przedstawia także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2038. Najwyższy potencjał inwestycyjny przypada na rok 2024 (21,1 mln zł), po czym następuje znaczny spadek do poziomu około 9,6 mln zł w 2025 roku. W latach 2026-2038 obserwuje się stabilizację na poziomie około 1,8-2,3 mln zł rocznie. Wysoka kwota w 2024 roku związana jest z realizacją planowanych inwestycji. Należy pamiętać, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. W związku z tym przedstawiona sytuacja finansowa Gminy może ulec zmianie.

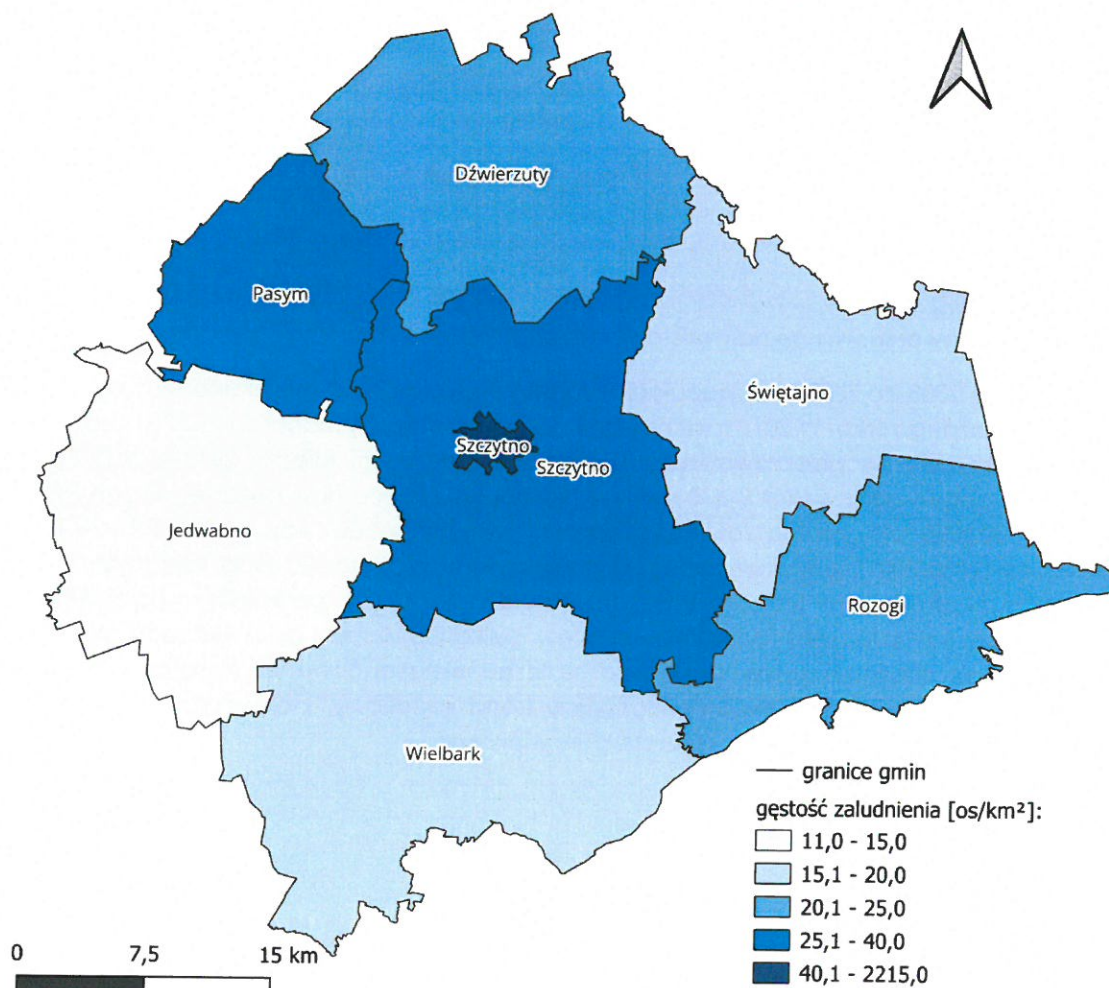

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Analiza sytuacji demograficznej w Gminie Jedwabno została wykonana w oparciu o dane uzyskane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, które mogą się nieznacznie różnić od danych zawartych w gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie odmiennej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej.

Ryc. 22. Gęstość zaludnienia w powiecie szczycieńskim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Według danych GUS Gminę Jedwabno w 2022 r. zamieszkiwało 3 466 osób. Biorąc pod uwagę powierzchnię całkowitą wynoszącą 311,90 km², daje to gęstość zaludnienia wynoszącą 11,1 os./km². W porównaniu z resztą gmin powiatu szczycieńskiego, zauważa się, że analizowana jednostka charakteryzuje się najniższą gęstością zaludnienia.

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące zmiany liczby ludności w gminach wiejskich powiatu szczycieńskiego w latach 2018-2022, wraz ze średnią dynamiką tych zmian. Analizując ludność w całym powiecie, odnotowuje się, że stopniowo ubywa w nim mieszkańców, o czym świadczy dynamika zmian liczby ludności w latach 2018-2022 wynosząca 98,9%. Gminę Jedwabno (98,6%) z roku na rok zamieszkuje coraz niższa liczba mieszkańców. Analizowana Jednostka jest najmniej zaludnioną gminą w powiecie, a udział jej mieszkańców stanowi 5% wszystkich mieszkańców w powiecie szczycieńskim. Pośród porównywanych gmin wiejskich, jedynie dynamika zachodzących zmian na terenie Gminy Szczytno wskazuje na wzrost liczby mieszkańców.

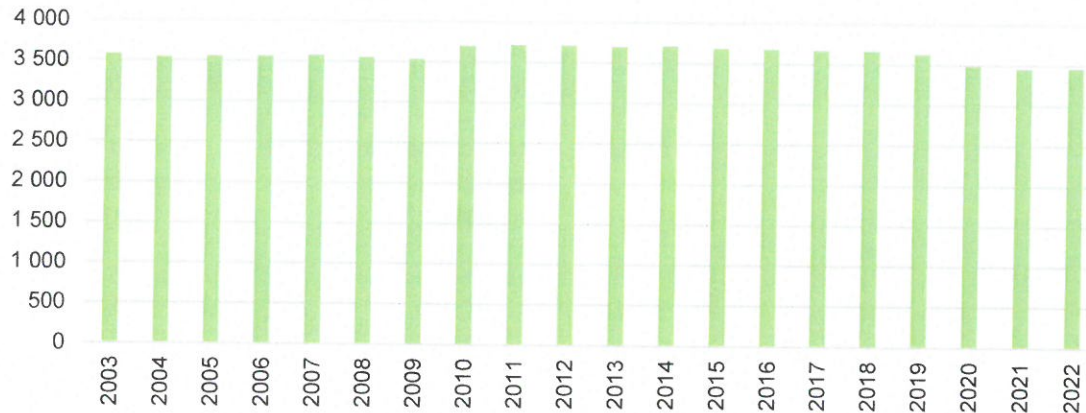
Tab.14. Zmiany liczby ludności w powiecie szczycieńskim i gminach wiejskich powiatu w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
powiat szczycieński	69 885	69 376	67 649	67 159	66 859	100%	98,9%
Dźwierzuty	6 547	6 492	6 111	5 964	5 883	9%	97,4%
Jedwabno	3 667	3 631	3 484	3 458	3 466	5%	98,6%
Rozogi	5 592	5 523	5 360	5 272	5 240	8%	98,4%
Szczytno	12 978	13 095	13 252	13 372	13 483	20%	101,0%
Świątajno	5 883	5 774	5 499	5 422	5 386	8%	97,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W okresie od 2003 do 2009 roku, populacja wahała się wokół 3 550 mieszkańców, z niewielkimi zmianami każdego roku. W 2010 roku nastąpił nagły wzrost liczby ludności do 3 701 osób, który wynikał z korekty po przeprowadzonym spisie powszechnym. Między 2013 a 2019 rokiem populacja oscylowała wokół 3 670 osób, z niewielkimi różnicami w poszczególnych latach. Jednak od 2020 roku można zauważyć bardziej wyraźny spadek liczby ludności – w ciągu dwóch lat (2020-2021) liczba mieszkańców zmniejszyła się o około 200 osób, osiągając 3 458 w 2021 roku. Nagły spadek ludności wynikał z aktualizacji danych po kolejnym powszechnym spisie ludności. W 2022 roku liczba mieszkańców delikatnie wzrosła do 3 466 osób. W Gminie Jedwabno początkiem analizowanego okresu liczba mieszkańców była stosunkowo stabilna, natomiast ostatnie lata przyniosły wyraźniejszy trend spadkowy, który może być wynikiem migracji oraz skutkiem zmieniającej się struktury wiekowej.

Ryc. 23. Liczba ludności w Gminie Jedwabno w latach 2003-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Obserwowane w Gminie zmiany liczby ludności zależą od zachodzących zjawisk demograficznych, w tym przyrostu naturalnego, salda migracji czy struktury płci i wieku ludności. Należy podkreślić, iż są to zjawiska wieloaspektowe i złożone, na które wpływają zarówno czynniki w ujęciu mikro- jak i makro otoczenia. Jak wskazuje poniższa tabela, współczynnik przyrostu naturalnego w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku wynosił $-4,54$. W całym powiecie szczywieńskim przyrost naturalny również był ujemny i wynosił $-3,64$. Dodatni przyrost naturalny odnotowano jedynie w jednej gminie wchodzącej w skład powiatu i była to gmina wiejska Szczytno ($0,45$). Biorąc z kolei pod uwagę średnią dynamikę zmian współczynnika przyrostu naturalnego w latach 2018-2022, jest ona ujemna we wszystkich jednostkach powiatu z wyjątkiem gminy Dźwierzuty. Natomiast należy zauważyć, że jest to jednostka w najgorszej sytuacji pod względem analizowanego wskaźnika. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Gminie Jedwabno w 2022 roku wynosił $-2,91$, a średnia dynamika wyniosła $-0,46$. Wskaźnik zmniejszył się o $0,41$ na przestrzeni analizowanych lat, jednak nadal jest to najlepszy wynik wśród pozostałych Gmin oraz w odniesieniu do średniej dla województwa i powiatu.

W przypadku współczynnika salda migracji, Gmina Jedwabno wypada dobrze na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu szczywieńskiego, całego powiatu oraz średniej dla gmin województwa warmińsko-mazurskiego. Wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców w 2022 roku wynosił w 2022 roku $-0,58$. Średnia zmiana wartości tego wskaźnika od 2018 wynosiła $0,61$. Korzystniej na tle gmin wiejskich wypada jedynie Gmina Szczytna, gdzie saldo migracji na 1000 mieszkańców wyniosło $7,81$. Dla porównania w województwie warmińsko-mazurskim saldo migracji na 1000 mieszkańców wynosiło $-1,62$ z minimalną tendencją wzrostową ($0,20$). Natomiast w powiecie szczywieńskim saldo migracji na 1000 mieszkańców wynosiło $-1,31$ ze średnią zmianą wskaźnika na poziomie $0,35$. Najgorzej sytuacja kształtuje się w Gminie Dźwierzuty, która miała saldo migracji na poziomie $-7,26$.

Suma współczynnika przyrostu naturalnego oraz współczynnika salda migracji określa współczynnik przyrostu rzeczywistego. W przypadku Gminy Jedwabno współczynnik ten w 2022 roku przyjął wartość $-3,49$. Oznacza to, iż w 2022 roku na każdy 1 tys. mieszkańców Gminy przypadł spadek o $3,49$ mieszkańców.

Tab.15. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jedwabno w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

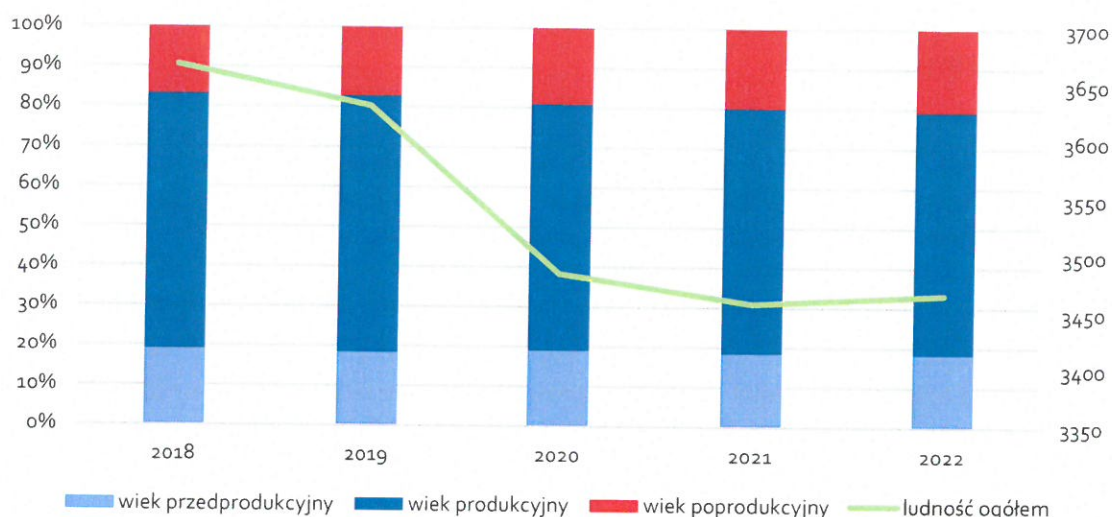
JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
woj. warmińsko-mazurskie	-4,54	-0,91	-1,65	0,20
powiat szczycieński	-3,64	-0,64	-1,31	0,35
Dźwierzuty	-6,41	0,03	-7,26	-0,72
Jedwabno	-2,91	-0,46	-0,58	0,61
Rozogi	-2,09	-0,39	-2,67	1,07
Szczytno	0,45	-0,18	7,81	0,16
Świątajno	-5,20	-1,09	-4,83	0,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres ukazuje strukturę ludności Gminy Jedwabno w latach 2018-2022. Na jego podstawie zauważa się ciągły, stopniowy spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Od 2018 do 2022 roku liczba osób w wieku produkcyjnym zmalała o 238 osób. Jest to negatywne zjawisko, zwłaszcza z uwagi na to, że ta grupa wiekowa jest kluczowa dla rozwoju gospodarczego Gminy. Z roku na rok, zgodnie z ujemnym wynikiem przyrostu naturalnego, ubywa również osób wieku przedprodukcyjnym. Od 2018 do 2022 roku ich liczba zmalała o 66 osób. Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym świadczy o zmniejszającej się liczbie urodzeń i odpływie młodych rodzin z terenu Gminy. Negatywnym zjawiskiem również jest wzrost udziału w ogólnej liczbie mieszkańców osób w wieku poprodukcyjnym, na przestrzeni analizowanych lat o 103 osoby, co stanowi wzrost o 17%. Zaobserwowane negatywne zjawiska demograficzne mają negatywny wpływ na lokalny rynek pracy, ponieważ więcej osób będzie schodzić z rynku pracy niż na niego wchodzić. Skutkiem tego zjawiska w perspektywie najbliższych lat może być konieczność zwiększenia nakładów finansowych ponoszonych przez Gminę na świadczenia społeczne i usługi opiekuńcze dla seniorów. Niemniej nie ulega wątpliwości, że seniorzy stanowią istotną grupę społeczną, aktywnie uczestniczącą w życiu społecznym i kulturalnym Gminy. W związku z tym konieczne jest dostosowanie usług i przestrzeni publicznych do specyficznych potrzeb tej grupy wiekowej i zapewnienia im możliwości aktywnego udziału w życiu społecznym.

Ryc. 24. Struktura ludności w Gminie Jedwabno w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Udział ludności w wieku 25-34 lat w liczbie ludności ogółem jest bardzo istotny w funkcjonowaniu danej jednostki. Ta grupa stanowi główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego. Osoby w tym wieku osiągają pewną stabilizację życiową i zawodową, osiągają coraz wyższe dochody, podejmują decyzje co do miejsca zamieszkania i w wielu przypadkach, założenia rodziny. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym bardziej pozytywny wpływ na rozwój Gminy. Dynamika zmian w tym zakresie jest negatywna zarówno dla Gminy Jedwabno (82%), powiatu szczycieńskiego (84%), jak i województwa warmińsko-mazurskiego (83%). W obrębie Gminy Jedwabno negatywne zmiany postępują najszybciej, w 2018 roku osoby w pożądanym wieku produkcyjnym stanowiły 15,08% ogółu mieszkańców, a w 2022 12,38%.

Tab.16. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Jedwabno w 2018 i 2022 roku na tle innych jednostek

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
woj. warmińsko-mazurskie	14,92	12,33	83%	23,20	28,50	123%
powiat szczycieński	14,94	12,48	84%	21,30	26,80	126%
Jedwabno	15,08	12,38	82%	19,20	25,80	134%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Następnym wskaźnikiem przedstawionym w tabeli jest ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 roku dla Gminy Jedwabno wartość wskaźnika wyniosła 19,20%, a w 2022 roku 25,80%. Dynamika wzrostu wskaźnika na przestrzeni czterech analizowanych lat wyniosła zatem 134%, co świadczy o szybkim tempie zmian. W województwie (123%) oraz powiecie (126%) zmiany te następowały nieco wolniej.

3.2. Kapitał społeczny

Żłobki i przedszkola

W granicach Gminy Jedwabno nie funkcjonuje żadna placówka zapewniająca opiekę nad dziećmi do lat 3. Jednostka uzyskała dofinansowanie na dofinansowanie budowy, utworzenia i kosztów funkcjonowania Żłobka Gminnego w ramach rządowego programu „Aktywny Maluch” finansowanego z Krajowego Planu Odbudowy. Placówka ma nosić nazwę „Bajkowa Akademia”, a planowany czas ukończenia budowy to I kwartał 2026 roku. Łączna wartość tej inwestycji to 2,4 mln zł. Łączna kwota dofinansowania wynosi niemal 1,7 mln zł i pozwala na utworzenie 24 miejsc opieki.

Opieka nad dziećmi powyżej 3 roku życia sprawowana była w roku szkolnym 2023/2024 przez cztery oddziały przedszkolne w Przedszkolu Samorządowym w Jedwabnie, które wchodzi w skład Zespołu Szkół w Jedwabnie. Łącznie uczęszczało do niego 90 dzieci, a średnia wielkość grupy to 23 dzieci. Placówka otwarta jest w godzinach 6:45-15:45.

Opieka przedszkolna w Gminie Jedwabno utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Udział dzieci objętych opieką przedszkolną w przedszkolach na terenie Gminy w stosunku do wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat oscyluje w granicach 78-81%. W roku szkolnym 2023/2024 opieką przedszkolną objętych było 79% dzieci. Należy jednak podkreślić, iż według szacunków Gminy niewiele dzieci w wieku przedszkolnym uczęszcza do przedszkoli poza terenem Gminy: w roku 2023/2024 było ich 4. Taka sytuacja może być powiązana z miejscem wykonywania pracy przez ich rodziców. W drodze do pracy, odwożą oni swoje dzieci do przedszkoli znajdujących się w pobliżu codziennie pokonywanej trasy. Natomiast do Przedszkola w Jedwabnie w roku 2023/2024 uczęszczało jedynie 1 dziecko zamieszkujące poza jej terenem. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu w minionym roku szkolnym wyniósł 1 262,10 zł. Na terenie Gminy Jedwabno nie prowadzą działalności przedszkola niepubliczne.

Tab.17. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Jedwabno

		2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną- dzieci w przedszkolach na terenie gminy w stosunku do wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat	%	80%	82%	81%	78%	79%
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	os.	3	3	3	3	4
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy	os.	1	1	2	1	1
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka	zł	419,55	372,02	787,75	1 262,10	b.d.

w przedszkolu gminnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Jedwabno.

Szkoły

W Gminie Jedwabno funkcjonuje jedna szkoła podstawowa zlokalizowana w miejscowości Jedwabno. Jest to Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej w Jedwabnie, wchodząca w skład Zespołu Szkół w Jedwabnie. Liczba uczniów uczęszczających do placówki w roku szkolnym 2023/2024 wynosiła 234. Uczęszczali oni do 13 oddziałów, zatem średnia wielkość oddziału wynosiła 18 dzieci. Liczba etatów kadry nauczycielskiej wynosiła z kolei 34. W analizowanej placówce nie ma potrzeby prowadzenia zmianowego systemu czasu pracy.

Szkoła Podstawowa posiada 13 sal lekcyjnych, halę sportową w dobrym stanie oraz Orlik, który wymaga remontu. Niestety, placówka ta nie dysponuje pracownią językową. Uczniowie mają dostęp do 27 komputerów oraz 15 projektorów multimedialnych, co wspomaga prowadzenie zajęć dydaktycznych. W szkole działa świetlica, czynna w godzinach od 6:45 do 15:45, zapewniająca opiekę nad dziećmi. Na terenie placówki funkcjonuje monitoring szkolny, dostępny jest również parking dla kadry i rodziców. W szkole znajduje się gabinet pielęgniarki, natomiast brakuje pracownika zatrudnionego na stanowisku pielęgniarki. Należy jednak zauważyć, że szkoła współpracuje z pobliskim ośrodkiem zdrowia. Uczniowie mają zapewnioną opiekę pedagoga oraz psychologa szkolnego, którzy pracują w pełnym wymiarze godzin.

Szkoła Podstawowa w Gminie Jedwabno aktywnie realizuje różnorodne projekty edukacyjne i sportowe, takie jak „Poznaj Polskę”, „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”. W szkole organizowane są zawody sportowe – gala boksu. Uczniowie uczestniczą także w zewnętrznych konkursach, takich jak Cukierek za życzliwość - i Ty możesz zostać wolontariuszem (konkurs ogólnopolski), "Z pacynkami w baśni świat" (konkurs ogólnopolski), "Święty Mikołaj - biskup o miłosiernym sercu" (konkurs ogólnopolski), Ogólnopolska Olimpiada z języka angielskiego "Olimpus 2023", "Na początku była miłość - moja rodzina" (konkurs ogólnopolski), "Zdrowo Frutusiowo" (konkurs ogólnopolski), "Kangur" (konkurs międzynarodowy). Placówka zapewnia wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami poprzez: dostosowanie wymagań edukacyjnych, indywidualizację procesu nauczania, nauczycieli wspomagających, zajęcia rewalidacyjne, wyrównawcze, stosowanie oceniania kształtującego, terapię logopedyczną, gimnastykę korekcyjną, włączanie w organizację imprez i uroczystości szkolnych. W Jedwabnie dodatkowo prowadzone są również zajęcia dla uczniów o wysokim potencjale rozwojowym lub wąskich kierunkowych uzdolnieniach. Prowadzone są koła przedmiotowe, zespół wokalny-muzyczny, indywidualne zajęcia oraz organizowane są indywidualne przygotowania do konkursów i olimpiad.

W roku szkolnym 2018/2019 Rada Gminy Jedwabno podjęła Uchwałę Nr VI/32/19 z dnia 25.02.2019 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków udzielania pomocy uczniom, form i zakresu tej pomocy oraz trybu postępowania w ramach „Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Uczniów zamieszkujących na terenie Gminy Jedwabno”. Przyznawane za osiągnięcia sportowe, artystyczne i naukowe. W roku szkolnym 2022/2023 przyznano 5 stypendiów, których łączna kwota wynosiła 2 000 zł.

Liczba uczniów uczęszczających do szkoły na terenie Gminy po roku szkolnym 2020/2021 zaczęła spadać z roku na rok. Największą liczbę uczniów odnotowano w roku szkolnym 2019/2020 oraz 2020/2021 (329), a najmniejszą w roku 2023/2024 (277). Należy zauważyć, że

duża liczba uczniów uczęszcza do szkół poza Gminą, najczęściej dojeżdżają oni do Szczytna. Ich liczba wykazuje pewne wahania, bez wyraźnego trendu. Największa liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych poza Gminą wystąpiła w roku szkolnym 2022/2023 (112), a najmniejsza w roku 2019/2020 (82).

Tab.18. Liczba uczniów uczęszczająca do szkół na terenie Gminy Jedwabno oraz poza nią

		2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami „0”	Os.	329	329	309	294	277
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin*	Os.	82	102	91	112	94

*jest to informacja dotycząca uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych

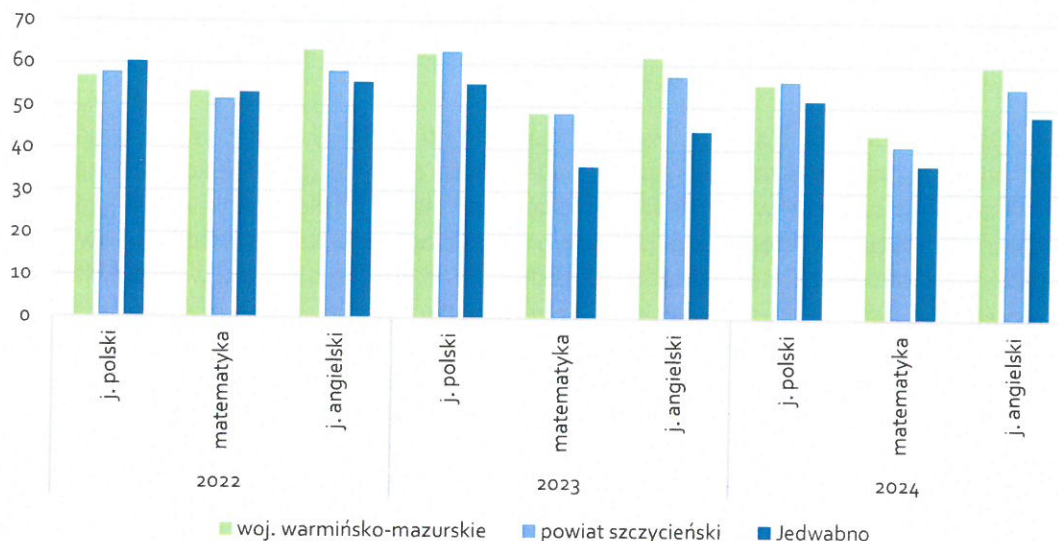
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Jedwabno.

Obowiązujący w Polsce system edukacji zakłada różnorodne formy oceny procesu nauczania, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, na różnych etapach edukacji. Weryfikacja wiedzy uczniów odbywa się regularnie poprzez sprawdziany i kartkówki w poszczególnych placówkach. Egzaminy okresowe, przedmiotowe i zawodowe stanowią zewnętrzne formy oceny, które sprawdzają, czy uczniowie spełniają określone wymagania edukacyjne. Kompetencją Gminy Jedwabno jest prowadzenie edukacji na poziomie szkół podstawowych. W związku z tym, analizie poddano wyniki egzaminów ósmoklasisty osiągnięte przez uczniów w latach 2022-2024 na terenie Gminy. Wyniki zostały porównane ze średnimi wynikami uzyskiwanymi w powiecie i województwie, aby ocenić efektywność nauczania w gminnej placówce.

Na tej podstawie można stwierdzić, że szkoła w Gminie Jedwabno od 2023 roku osiąga mniej korzystne wyniki, niższe we wszystkich latach niż średnie wyniki szkół powiatu szczytnieńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. Zauważa się, że z matematyki wyniki są najniższe spośród przedstawionych przedmiotów we wszystkich analizowanych jednostkach. W Gminie Jedwabno uczniowie najlepiej radzą sobie z języka polskiego. Natomiast największe dysproporcje z średnią porównywanych jednostek dostrzega się w przypadku j. angielskiego.

Ryc. 25. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Jedwabno w latach 2022-2024 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022-2024.

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące wydatkowania środków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2018-2023. Dostrzega się, że kwoty te są z roku na rok coraz wyższe. Największe wydatki przypadają zatem w 2023 roku, kiedy wynosiły niemal 6,2 mln zł. Należy zauważyć, że dla obszaru oświaty i wychowanie najbardziej dominują wydatki bieżące, a ich większość stanowią wynagrodzenia i pochodne. Dynamika wzrostu kosztów ponoszonych na wychowanie i oświatę jest niewspółmiernie wyższa od dynamiki wzrostu przyznawanej subwencji oświatowej. Determinuje to spadek poziomu pokrycia wydatków na oświatę ze środków subwencji z 66% w 2018 r. do 49% w 2023 r. Tym samym koszty, które realnie musiała ponieść Gmina Jedwabno wzrosły z około 1,6 mln zł w 2018 r. do ponad 3, mln zł w 2023 r.

Tab.19. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Jedwabno w latach 2018-2023 (tys. zł)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WYDATKI OGÓŁEM	4 575,45	4 646,32	5 078,78	5 616,79	5 760,48	6 165,27
Wydatki bieżące, w tym:	4 560,69	4 615,22	5 078,78	5 373,61	5 760,48	6 165,27
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	3 305,75	3 425,03	3 852,57	3 914,50	4 191,95	4 318,23
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	1 254,94	1 190,19	1 226,21	1 459,11	1 568,53	1 847,04
Wydatki majątkowe	14,76	31,09	-	243,18	-	-
SUBWENCJA OŚWIATOWA	3 001,03	3 024,35	3 046,83	2 889,94	2 981,92	3 035,14
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	1 574,43	1 621,96	2 031,95	2 726,85	2 778,55	3 130,13
Stopień pokrycia	66%	65%	60%	51%	52%	49%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Jedwabno.

Kultura i sport

Podmiotami realizującym zadania z zakresu kultury w Gminie Jedwabno są: Gminny Ośrodek Kultury w Jedwabnie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Jedwabnie. Obie placówki zlokalizowane są przy ul. 1 Maja 63 w Jedwabnie.

Gminny Ośrodek Kultury (GOK) w Jedwabnie skupia się na realizacji zadań wynikających z jego statutu, organizując liczne zajęcia oraz wydarzenia dla różnych grup wiekowych, zgodnie z kalendarzem imprez. Placówka prowadzi szeroko zakrojoną działalność w dziedzinie kultury, obejmując tworzenie, udostępnianie, promowanie oraz ochronę dziedzictwa kulturowego. Jej nadrzędnym celem jest zachęcenie społeczeństwa do aktywnego udziału w życiu kulturalnym oraz wspieranie ich w kształtowaniu i wzbogacaniu wartości kulturowych. Instruktorzy pracujący w GOK-u oferują regularne zajęcia obejmujące różnorodne dziedziny, takie jak taniec, technika emisji głosu, warsztaty kreatywne. Gminny Ośrodek Kultury zajmuje się organizacją wydarzeń, takich jak imprezy okolicznościowe i plenerowe. Wspólnie z innymi jednostkami organizuje Festyny Sołeckie na terenie Gminy Jedwabno oraz większe wydarzenia kulturalne, takie jak „Dni Jedwabna”, „Dożynki Gminno-Parafialne” czy też „Dożynki Powiatowe”.

W ramach GOK działa Klub Seniora "Złota Jesień", który spotyka się co środę o godzinie 12:00. Członkowie klubu aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym Gminy, wspierając organizacyjnie różne inicjatywy podejmowane przez GOK. Są oni inicjatorami oraz organizatorami wydarzeń kulturalnych i integracyjnych, które skierowane są zarówno do seniorów, jak i dzieci. W styczniu 2023 roku, z ich inicjatywy, utworzono Gminną Radę Seniorów, a w lipcu 2023 roku Gminne Koło Gospodyń Wiejskich w Jedwabnie. Dodatkowo w siedzibie ośrodka kultury funkcjonuje Punkt Informacji Turystycznej, który służy pomocą zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym turystom.

Gminna Biblioteka Publiczna w Jedwabnie sprawuje opiekę organizacyjną, kadrową, finansową i merytoryczną nad Filia Biblioteczną w Nowym Dworze. Biblioteka prowadzi różnorodne działania promujące czytelnictwo, dostosowując je do posiadanego budżetu, celów oraz preferencji czytelników. Posiadanie aktualnych, kompletnych i dobrze utrzymanych zbiorów sprawia, że Biblioteka staje się atrakcyjnym miejscem dla wszystkich, którzy poszukują interesujących i wartościowych materiałów do czytania. Biblioteka organizuje spotkania, które promują twórczość amatorską, czytelnictwo oraz umożliwiają lokalnym autorom prezentację swojej twórczości. Przez cały rok sukcesywnie tworzona jest elektroniczna baza danych, która obejmuje przede wszystkim nowo zakupione książki. Katalogowanie zasobów odbywa się w ogólnopolskim systemie MAK+.

W ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Biblioteka otrzymała dofinansowanie w wysokości 3 750 złotych na zakup 178 nowych książek. Z budżetu Gminy zakupiono 434 książki za kwotę 15 000 złotych. W 2023 roku bibliotekę odwiedziło 10 301 osób, a liczba wypożyczeń wyniosła 19 303. Pod koniec roku liczba zarejestrowanych czytelników wyniosła 545 osób.

W Jedwabnie regularnie odbywają się różnorodne wydarzenia kulturalne i sportowe, które przyciągają mieszkańców oraz turystów. Do najważniejszych należą: Dzień Kobiet, Obchody rocznicowe pod pomnikiem Katyń - Smoleńsk, Piknik Ekologiczny, Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny, Dni Jedwabna, gala boksu, Festiwal Folklorystyczny, Dożynki Gminno-Parafialne, Dzień Seniora, Święto Niepodległości, Jarmark Bożonarodzeniowy.

Jedwabno wyróżnia się na tle innych gmin dzięki specyficznym wydarzeniom, takim jak:

- Święto Miodu i Wosku, to wyjątkowy cykl wydarzeń, mających na celu przybliżenie i promowanie lokalnych tradycji związanych z bartnictwem oraz produkcją miodu i wosku na terenie Gminy Jedwabno i okolic. Historia tego regionu jest mocno związana z tymi profesjami, które od wieków stanowią ważny element dziedzictwa kulturowego.
- Międzynarodowe gale boksu w Jedwabnie – wydarzenie sportowe na skalę międzynarodową, które odbywa się w Hali Sportowej w Jedwabnie przy ul. Polnej 1.
- Festiwal Folklorystyczny – święto kultury ludowej i tradycji.

W zakresie sportu i rekreacji realizowane są zajęcia cykliczne na Hali Sportowej w Jedwabnie, które koordynowane są przez Animatorów Sportowych. Obiekt jest udostępniany osobom fizycznym i prawnym, a zwłaszcza lokalnej społeczności po wcześniejszym uzgodnieniu z administratorem budynku. Oprócz boisk, użytkownicy obiektu odnajdą tam salę aerobową dla Pań oraz siłownię dla Panów.

Dodatkowo kompleks boisk sportowych Orlik przy Zespole Szkół w Jedwabnie jest dostępny dla wszystkich chętnych w roku szkolnym od poniedziałku do piątku w godz. 18:00-21:00 oraz sobotę i niedzielę w godz. 8:00-21:00, natomiast w wakacje od poniedziałku do niedzieli w godzinach 8:00-21:00.

W skład infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Jedwabno, gdzie organizowane są spotkania okolicznościowe, zajęcia dla dzieci oraz festyny wiejskie wchodzi również:

- park w Jedwabnie,
- stadion w Jedwabnie,
- plac wiejski w Brajnikach,
- budynek poszkolny w Burdągu,
- świetlica wiejska w Kocie,
- świetlica oraz plac wiejski w Lipnikach,
- świetlica oraz plac wiejski w Małszewie,
- świetlica wiejska w Nartach,
- świetlica wiejska w Nowym Dworze,
- plac wiejski w Piduniu,
- plac wiejski w Dłużku,
- plac wiejski w Czarnym Piecu,
- plac wiejski w Rekownicy,
- świetlica wiejska w Szuci,
- świetlica wiejska w Waplewie,
- świetlica wiejska w Witowie,
- plac wiejski w Witówku,
- plac wiejski w Warchatach.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

W Gminie Jedwabno nie ma zlokalizowanego posterunku Policji. Na jej terenie o bezpieczeństwo dba dzielnicowy z Posterunku Policji w Wielbarku. Priorytetem jego działań jest dążenie do ograniczenia spożywania alkoholu w miejscu objętym zakazem. Problem ten zdiagnozowano w Jedwabnie, na terenie stadionu gminnego przy ulicy Olsztyńskiej, na przystankach w miejscowościach gminnych np. w Burdągu czy też w Parku w Jedwabnie. Do

najczęściej popełnianych przestępstw na terenie Gminy Jedwabno są akty wandalizmu. W Parku w Jedwabnie zlokalizowane są punkty monitoringu wizyjnego.

Na terenie Gminy Jedwabno działają cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP Burdąg, OSP Jedwabno, OSP Nowy Dwór oraz OSP Szuć. Ochotnicza Straż Pożarna w Jedwabnie oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Dworze ujęte są w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG). Wpis do systemu oznacza, iż wskazane jednostki OSP odpowiadają na zgłoszenia nie tylko z terenu Gminy, ale też całego powiatu szczycieńskiego. Należy zaznaczyć, że druhowie nie ograniczają swojej działalności jedynie do udziału w akcjach ratowniczych. Wszystkie jednostki aktywnie uczestniczą w wydarzeniach organizowanych przez samorząd, zabezpieczają imprezy, organizują kursy i pokazy.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Jedwabno działalność prowadzą organizacje pozarządowe. Odgrywają one istotną rolę w życiu mieszkańców. Ich działalność, obejmuje przede wszystkim obszar sportowy, społeczny i kulturalny, w tym organizację wydarzeń kulturalnych i społecznych czy też świadczenie usług społecznych. Część z nich angażuje w pracę wolontariuszy. Dzięki ich zaangażowaniu Gmina może korzystać z dodatkowych zasobów i kompetencji, co przyczynia się do budowy silniejszej i bardziej zrównoważonej społeczności lokalnej.

Wśród organizacji pozarządowych funkcjonujących w obrębie Gminy Jedwabno można wymienić:

- Stowarzyszenie Miłośników Małszewa,
- Fundacja Aktywnych Zmian,
- Sportowy Klub Jeździecki WJ Piaseccy Equestrian,
- Klub Sportowy "Zryw" Jedwabno,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Dworze,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jedwabnie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szuci,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Burdągu,
- Mazurskie Stowarzyszenie Regionalne,
- Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Miejscowości Narty,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Szuci,
- Stowarzyszenie Kulturalne Tanecznik,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Rekownica,
- Stowarzyszenie Kotowskie Centrum Aktywności Lokalnej "Omulew",
- Stowarzyszenie Przyjaciół Czarnego Pieca,
- Towarzystwo Przyjaciół Jedwabna,
- Gminne Koło Gospodyń Wiejskich.

Gmina Jedwabno realizując swoje zadania własne, współpracuje z organizacjami pozarządowymi, powierzając im zadania do realizacji. Uchwałą Nr LIX/436/23 Rady Gminy Jedwabno z dnia 23 listopada 2023 roku został przyjęty roczny program współpracy Gminy Jedwabno z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024.

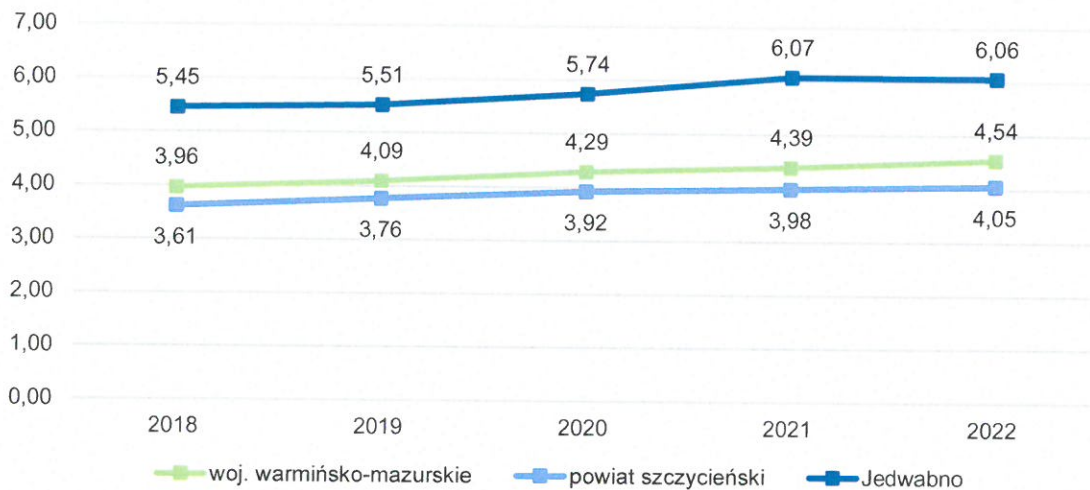
W ramach realizacji programu w 2024 roku ogłoszono i przeprowadzono konkurs ofert w zakresie:

- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik dotyczący liczby działających na terenie Gminy fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika w Gminie została poddana analizie w latach 2018-2022 i zestawiona ze średnią dla powiatu szczycieńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. W województwie wartość wskaźnika wzrastała systematycznie każdego roku, osiągając w 2022 roku wartość 4,54 organizacji na 1000 mieszkańców. W powiecie również odnotowywano wzrost, w 2022 roku wskaźnik osiągnął poziom 4,05. Należy zauważyć, że w Gminie wartość wskaźnika jest znacznie wyższa oraz zmiany postępują najszybciej, z poziomu 5,45 w 2018 do 6,06 w 2022 roku.

Ryc. 26. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jedwabno na tle powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Jedwabno jest członkiem Lokalnej Grupy Działania – Brama Mazurskiej Krainy. Jej obszar obejmuje gminy: Płońska, Iłowo-Osada, Działdowo, Rozogi, Wielbark, Świątajno, Jedwabno, Pasym, Dźwierzuty, oraz gminę wiejską Szczytno. Misją LGD jest inicjowanie i wspieranie działań mających na celu rozwiązywanie lokalnych problemów oraz zaspokajanie lokalnych potrzeb. Grupa, składająca się z organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych i firm, dąży do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez współpracę różnych sektorów.

Gmina jest również członkiem Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich, które stanowi forum do wymiany doświadczeń. Spełnia rolę integracyjną, umożliwia wzajemne poznanie się. Jest to pomocne dla wszystkich wójtów, burmistrzów, prezydentów, a szczególnie dla tych, którzy pełnią tę funkcję po raz pierwszy. Do najistotniejszych zadań Związku należą: promocja turystyczna, kulturalna i gospodarcza gmin członkowskich; organizacja seminariów, spotkań i szkoleń zgodnie z przedmiotem zainteresowania gmin członkowskich; organizacja wymiany doświadczeń samorządowych z partnerami zagranicznymi; reprezentowanie interesów gmin członkowskich wobec administracji rządowej i samorządowej; podejmowanie inicjatyw służących popieraniu idei samorządności; opiniowanie aktów prawa na etapie ich legislacji; współpraca z parlamentarzystami, krajowymi związkami i organizacjami samorządowymi; wymiana doświadczeń między członkami Związku.

Analizowana jednostka należy także do Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, który jest ogólnokrajowym stowarzyszeniem samorządowym, łączącym Ochotnicze Straże Pożarne oraz inne podmioty prawne w celu reprezentowania ich

interesów i realizacji celów statutowych. Kontynuuje długą tradycję ruchu strażackiego, angażując się w bezinteresowną pomoc ludziom i służbę Ojczyźnie.

Związek pełni zadania publiczne związane z ochroną przeciwpożarową, wspiera różne formy działalności kulturalno-oświatowej, promuje dorobek historyczny ruchu strażackiego oraz rozwija działalność artystyczną i sportową wśród Ochotniczych Straży Pożarnych.

Gmina Jedwabno jest również członkiem Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi zrzeszenie gmin wiejskich mające na celu integrację, wymianę doświadczeń oraz wypracowywanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych dla rozwoju obszarów wiejskich. Związek w sposób aktywny oraz czynny reprezentuje i broni interesów wiejskich jednostek samorządu terytorialnego dbając o rozwój samorządności.

Gmina Jedwabno aktywnie współpracuje z gminami partnerskimi z Ukrainy: Gromada Rokitno i Gromada Wielka Dymierka, co sprzyja budowaniu więzi międzynarodowych oraz wymianie doświadczeń i kultury. Partnerstwo samorządowe pomiędzy stronami obejmuje współpracę i wymianę doświadczeń w wielu kluczowych dziedzinach. W zakresie rozwoju lokalnego wspólnie dążą do poprawy polityki humanitarnej, zarządzania zasobami oraz administracją publiczną zgodnie z europejskimi standardami. Partnerstwo obejmuje także współpracę w gospodarce i finansach, poprzez realizację projektów transgranicznych, wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw oraz efektywne zarządzanie budżetem. W obszarze nowoczesnego zarządzania gminą, działania mają obejmować poprawę transportu publicznego, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz wykorzystywaniem nowych technologii, takich jak Internet, w komunikacji z mieszkańcami. Partnerstwo obejmuje również ochronę środowiska, ze szczególnym naciskiem na utylizację odpadów, oszczędzanie energii oraz działania na rzecz redukcji zanieczyszczeń. W dziedzinie edukacji, kultury i sportu współpraca koncentruje się na wymianie doświadczeń między instytucjami oraz organizowaniu wspólnych imprez i wydarzeń, z naciskiem na wymianę młodzieżową. Dodatkowo partnerstwo wspiera rozwój wzajemnych relacji i wartości między Polską a Ukrainą oraz propaguje wspólne wartości Unii Europejskiej.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W Gminie Jedwabno funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „WAMED”. Znajduje się przy ul. Wielbarskiej 5 w Jedwabnie. Personel medyczny składa się z lekarzy medycyny rodzinnej oraz pielęgniarki POZ. Przychodnia w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia zabezpiecza Pacjentów w kompleksowe usługi podstawowej opieki zdrowotnej. Ośrodek czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00-18:00. Najbliższy szpital jest oddalony około 20 km od jednostki i znajduje się w Szczytnie. Z początkiem marca 2025 roku w budynku ośrodka zdrowia w Jedwabnie usługi lecznicze świadczyć będzie nowy podmiot – spółka „Medicus” z Olsztyna.

Jednostką organizacyjną Gminy Jedwabno w zakresie pomocy społecznej, świadcząca usługi społeczne jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnie, zlokalizowany przy ul. 1 Maja 63. Podstawowym celem pomocy społecznej jest realizacja zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Jedwabnie współpracuje z różnymi instytucjami, takimi jak Urząd Gminy, szkoły, służby zdrowia, instytucje kultury oraz inne organizacje, aby skutecznie realizować swoje zadania. Dzięki tej współpracy możliwe jest m.in.

zgłaszanie trudnych sytuacji rodzinnych, podejmowanie interwencji oraz wspieranie mieszkańców w radzeniu sobie z problemami.

Ponadto, GOPS prowadzi systematyczną pracę socjalną, której celem jest poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. W ramach Punktu Pomocy Rodzinie w Jedwabnie świadczone są różnorodne formy wsparcia, w tym:

- Poradnictwo prawne dla osób uzależnionych, członków ich rodzin oraz innych mieszkańców gminy.
- Poradnictwo terapeutyczne dla osób współuzależnionych oraz tych, którzy zrezygnowali z alkoholu. Oferowane jest także wsparcie w motywowaniu do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego.
- Praca socjalna ukierunkowana na rodziny, w tym inicjowanie interwencji w przypadkach przemocy domowej oraz informowanie o możliwościach uzyskania pomocy finansowej.
- Poradnictwo pedagogiczne, które pomaga w budowaniu i utrzymywaniu zdrowych relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi.
- Poradnictwo psychologiczne dla osób uzależnionych i ich rodzin, wspierające w poszukiwaniu odpowiednich form terapii oraz informujące o dostępnych miejscach pomocy w regionie.

Dzięki tak kompleksowej pomocy, Gmina Jedwabno dąży do stworzenia warunków, które umożliwią osobom w trudnej sytuacji życiowej pełną integrację ze społeczeństwem oraz poprawę jakości ich życia. Pomaga również w zapobieganiu trudnych sytuacji, wspierając osoby w procesie usamodzielniania się i integracji z lokalnym środowiskiem. Wsparcie to jest realizowane zarówno w formie finansowej, rzeczowej, jak i usługowej. Świadczenia są przeznaczone przede wszystkim dla osób i rodzin o niskich dochodach lub pozbawionych źródła utrzymania, które znalazły się w sytuacji, której nie są w stanie przezwyciężyć samodzielnie.

Na terenie analizowanej Jednostki funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy, gdzie realizowane są zajęcia zgodnie z indywidualnie opracowanymi planami wspierająco-aktywizującymi dla uczestników. W roku 2023 ŚDS nawiązał współpracę z nowymi podmiotami. Jednym z nich jest nowo utworzona Rada Seniorów w Gminie Jedwabno. Ponadto, nawiązano partnerstwo z instytucjami kultury i edukacji z Gromady Wielka Dymierka na Ukrainie, w ramach współpracy między samorządami. Dzięki spotkaniom uczestnicy ŚDS mieli okazję zapoznać się z kulturą i zwyczajami ukraińskimi, co nie tylko wzbogaciło ich wiedzę, ale także podniosło ich samoocenę, gdyż ich prace artystyczne zostały docenione przez ukraińskich gości.

W ramach współpracy z Zespołem Szkół w Jedwabnie, integracji i aktywizacji społecznej zrealizowano szereg działań, które miały na celu pokazanie, że Środowiskowy Dom Samopomocy jest miejscem otwartym i przyjaznym. Przykładem działań są odwiedziny uczniów w ŚDS. Biorą oni udział w zajęciach razem z jego uczestnikami. Dzięki temu dzieci poznają specyfikę pracy w różnych pracowniach terapeutycznych, a także nawiązują bliższe relacje z osobami z niepełnosprawnością i zaburzeniami psychicznymi. Wspólne zajęcia przyczyniają się do wzajemnej integracji, kształtowania tolerancji i szacunku, a także do przelamywania stereotypów. Obserwuje się, że udział w takich zajęciach pozytywnie wpływa na samopoczucie uczestników, zwiększa ich motywację, aktywność oraz poprawia samoocenę. Czują się oni doceniani i potrzebni, co jest istotnym elementem ich wsparcia społecznego.

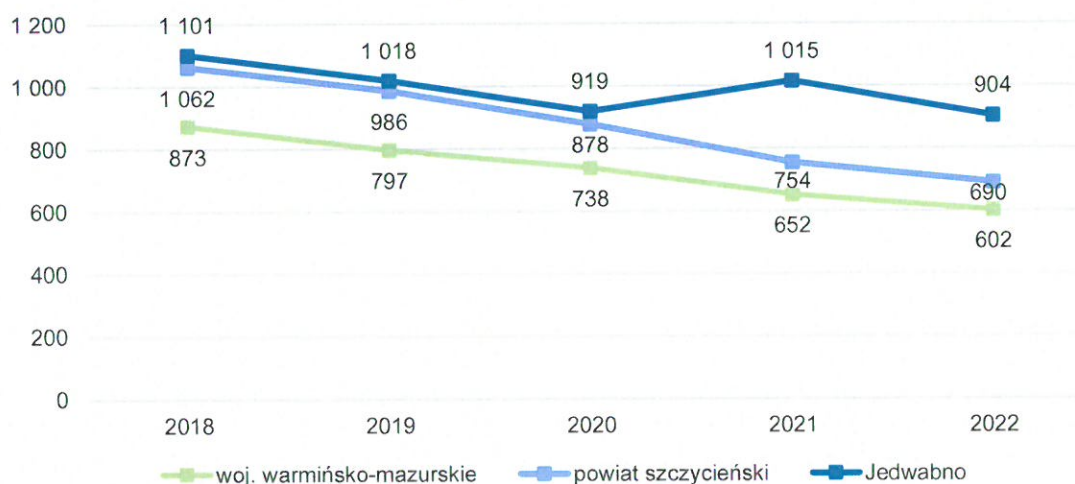
Pozostałe programy społeczne realizowane w Gminie Jedwabno to:

- **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Jedwabno na lata 2023-2027:** ma na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działanie wszystkich służb, ochronę ofiar przemocy w rodzinie oraz zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy w rodzinie poprzez podniesienie świadomości społecznej.
- **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:** obejmuje 6 celów głównych, które są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy. Są to: ograniczenie liczby osób dorosłych pijących alkohol w sposób ryzykowny, ograniczenie picia alkoholu, w tym opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej przez uczniów szkoły podstawowej, ograniczenie zachowań uczniów w zakresie przemocy rówieśniczej, ograniczenie liberalnego podejścia rodziców do picia alkoholu przez ich dzieci, ograniczenie szkód zdrowotnych i rozwojowych u dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, zwiększenie poziomu wiedzy w grupie sprzedawców napojów alkoholowych na temat ustawowych zakazów sprzedaży i podawania alkoholu.

Gmina Jedwabno świadczy również usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, łącznie obejmując wsparciem (w 2023 roku) 12 osób.

Wykres przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Jedwabno w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2018-2022 w zestawieniu z danymi dla powiatu i województwa. W ostatnich latach widoczny jest stały spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w województwie i w powiecie. Należy natomiast zauważyć, że w Gminie Jedwabno tendencję spadkową odnotowywano do 2020 roku, następnie nastąpił zauważalny wzrost. W 2022 roku wskaźnik ten ponownie zmalał, jednak był na zauważalnie wyższym poziomie niż w województwie i w powiecie.

Ryc. 27. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Jedwabno w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkaniowy zasób Gminy Jedwabno tworzą lokale mieszkalne komunalne i socjalne. Stan zasobów mieszkaniowych według danych Gminy w 2023 roku stanowił 39 mieszkań, 31

komunalnych i 8 socjalnych. Gospodarowanie zasobem Gminy określa uchwała nr XXX/203/21 Rady Gminy Jedwabno z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Jedwabno 2021-2026.

Kryteria przyznawania mieszkania komunalnego w Gminie Jedwabno wyznacza uchwała nr XXX/204/21 Rady Gminy Jedwabno z dnia 28 kwietnia 2021 roku w sprawie ustalania zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Jedwabno. Określono następujące zasady:

- średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego osiągnięty w okresie trzech miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku nie przekracza 150% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 100% najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku u przed zawarciem umowy o najem lokalu;
- warunki zamieszkiwania kwalifikujące wnioskodawcę do ich poprawy;
- wnioskodawca posiada niezaspokojoną potrzebę mieszkaniową.

Gmina Jedwabno posiada udziały w Spółce Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej KZN-Północ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka ma na celu budowanie budynków mieszkalnych i ich eksploatację na zasadach najmu, co ma przyczynić się do rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy Jedwabno. W trakcie opracowywania diagnozy trwały prace projektowe zagospodarowania terenu. Działka położona jest przy ulicy Warmińskiej w pobliżu urzędu gminy, sklepów i szkoły. Zakończenie budowy pierwszego budynku, w którym ma znaleźć się 18 mieszkań planuje się na 2026 rok. Kolejnym etapem będzie budowa 15 mieszkaniowego bloku. Budowa w Jedwabnie ma rozpocząć się w 2025 roku, a środki na ten cel zostały wspomagane dofinansowaniem z budżetu państwa. Budynki będą spełniały wysokie standardy ekologiczne, zgodne z programami ochrony środowiska.

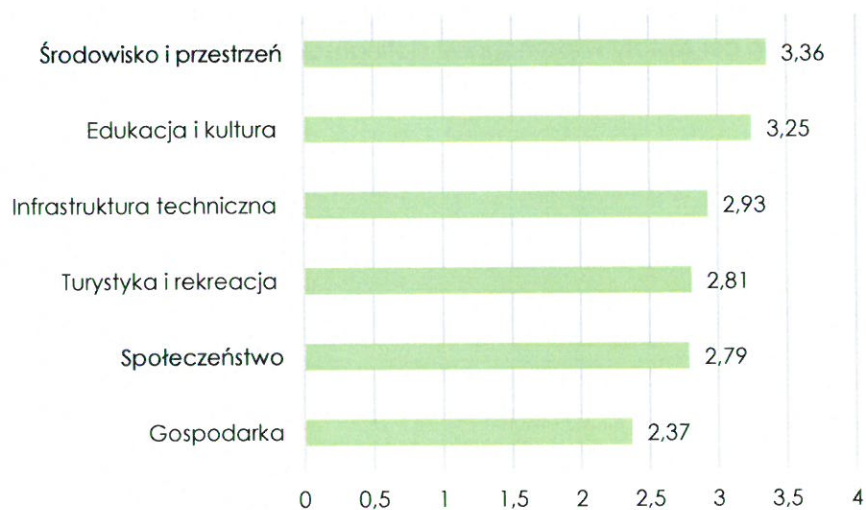

ZAŁĄCZNIK 2: WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Na potrzeby diagnozy stanu sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Jedwabno przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców, w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania przeprowadzono w dniach od 21 czerwca do 22 lipca 2024 roku.

Respondenci odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie wypełniono 96 kwestionariuszy ankiet, co świadczy o relatywnie niskiej aktywności społecznej mieszkańców. 61,7% respondentów stanowiły kobiety. Pod względem wieku największy udział stanowili ankietowani w przedziale 36-45 lat (30,2%), pod względem wykształcenia z wyższym (57,3%) a 66,7% wszystkich respondentów było osobami pracującymi.

Ankietowani oceniali funkcjonowanie Gminy w różnych obszarach, w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 – bardzo dobra. Respondenci najlepiej ocenili środowisko i przestrzeń (średnia ocena wyniosła 3,36), a najgorzej – gospodarkę (2,37). Oceny pozostałych obszarów zawierały się w przedziale 2,79-3,25. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,59.

Ryc. 28 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wymienione wyżej obszary były podzielone na podobszary. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców uzyskały (powyżej 4,00):

- skuteczność działania Środowiskowego Domu Samopomocy,
- walory środowiska przyrodniczego,
- jakość powietrza,
- dostęp do edukacji w szkołach podstawowych,
- wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami (ŚDS, Kluby Seniora),
- atrakcyjność turystyczna,

- działalność domu Gminnej Biblioteki Publicznej w Jedwabnie,
- system odbioru odpadów.

Najniżej natomiast (poniżej 2,00) oceniono:

- możliwość uzyskania zatrudnienia,
- dostępność sieci gazowej,
- dostępność parkingów w Jedwabnie,
- perspektywy rozwoju działalności przemysłowej,
- system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego),
- możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem,
- funkcjonowanie transportu zbiorowego,
- dostęp do specjalistycznej opieki medycznej,
- możliwość dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy,
- połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami,
- dostęp do żłobków/klubów malucha.

Tab. 11. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najwyżej oceniane	Najniżej oceniane
Spoleczeństwo	skuteczność działania Środowiskowego Domu Samopomocy (4,47)	możliwość dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy (1,53)
	wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami (ŚDS, Kluby Seniora) (4,20)	dostęp do żłobków/klubów malucha (1,18)
Gospodarka	perspektywy rozwoju działalności turystycznej (3,60)	połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami (1,47)
Środowisko i przestrzeń	walory środowiska przyrodniczego (4,47)	infrastruktura komunalna (kosze do segregacji, dostępność koszy na odpady w miejscach publicznych, oznakowanie koszy na odpady w miejscach publicznych) (2,78)
	jakość powietrza (4,29)	
Infrastruktura techniczna	dostępność sieci wodociągowej (3,91)	dostępność sieci gazowej (1,96)
	dostępność sieci kanalizacyjnej (3,86)	dostępność parkingów w Jedwabnie (1,96)
Turystyka i rekreacja	trakcyjność turystyczna (4,14)	system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego) (1,85)
Edukacja i kultura	dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,20)	dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd) (2,52)
	działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Jedwabnie (4,06)	

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny wszystkich podobszarów, które zostały poddane opinii mieszkańców.

Tab. 12 Średnie oceny poszczególnych podobszarów działalności Gminy Jedwabno

Społeczność	
skuteczność działania Środowiskowego Domu Samopomocy	4,47
wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami (ŚDS, Kluby Seniora)	4,20
bezpieczeństwo publiczne (Straż Pożarna, Policja, pogotowie ratunkowe)	3,73
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	3,44
skuteczność działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	3,19
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, współuczestnictwo, inicjatywy oddolne)	2,88
przystosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	2,75
dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,65

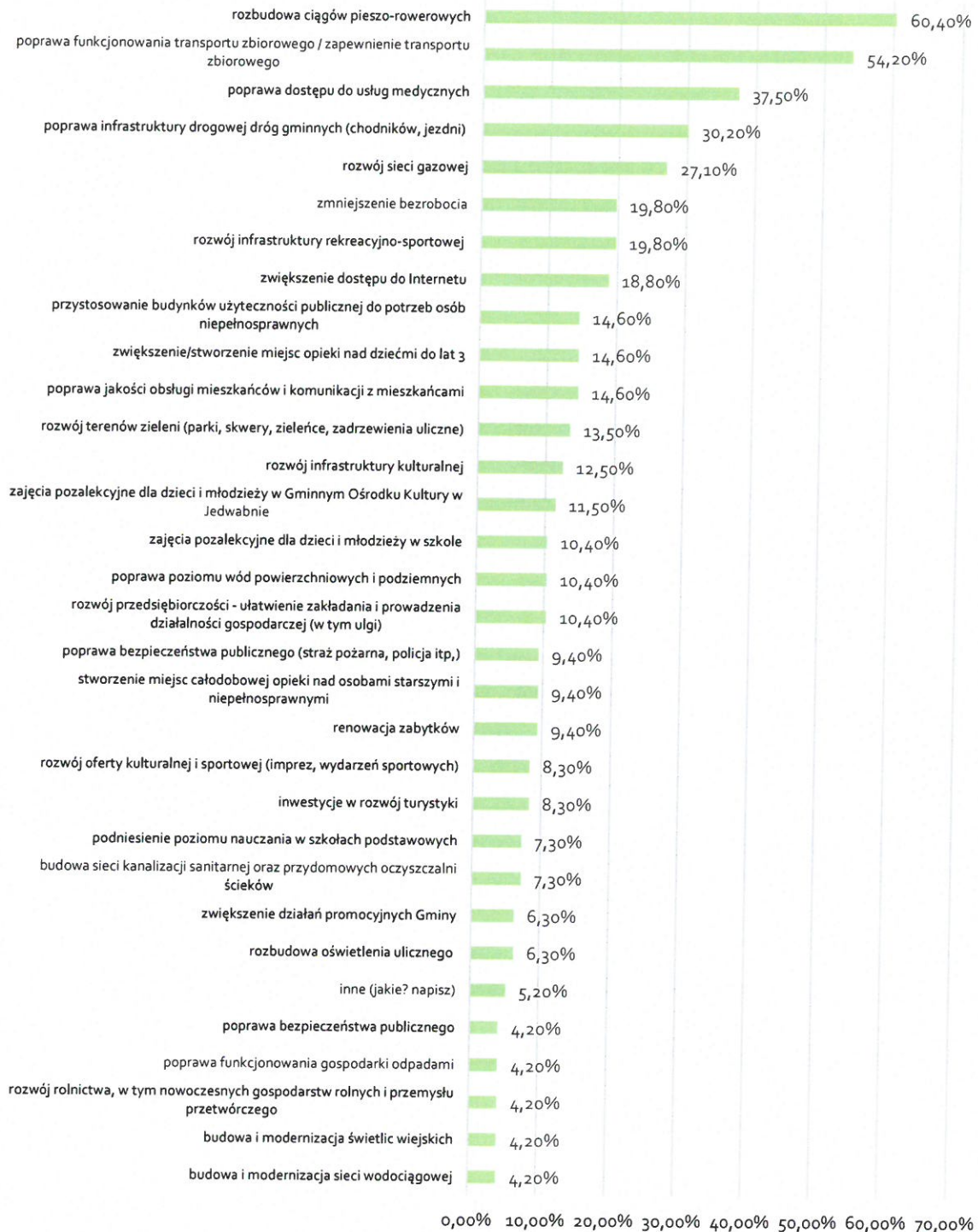
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wyłchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	2,43
bezpieczeństwo publiczne (monitoring)	2,29
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,53
możliwość dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy	1,53
dostęp do żłobków/klubów malucha	1,18
Gospodarka	
perspektywy rozwoju działalności turystycznej	3,60
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	3,28
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	3,07
atrakcyjność inwestycyjną	2,78
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	2,31
konkurencyjność firm na rynku lokalnym	2,28
możliwość uzyskania zatrudnienia	1,98
perspektywy rozwoju działalności przemysłowej	1,86
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	1,82
funkcjonowanie transportu zbiorowego	1,64
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,47
Środowisko i przestrzeń	
walory środowiska przyrodniczego	4,47
jakość powietrza	4,29
system odbioru odpadów	4,03
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,81
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających do wód	3,43
Oferta w działaniach wspierających ochronę środowiska (np. punkt „Czyste Powietrze”, dofinansowanie do budowy przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych, program dofinansowania usuwania azbestu)	3,41
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,20
estetyka (czystość na obszarach publicznych)	3,17
możliwość korzystania z jezior	3,16
działania na rzecz poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców	2,98
optymalne wykorzystanie terenów gminnych (plac zabaw, park, stadion, place wiejskie itp.)	2,97
dostępność korzystania z jezior	2,92
rozwój odnawialnych źródeł energii	2,89
świadomość ekologiczną mieszkańców	2,87
infrastruktura komunalna (kosze do segregacji, dostępność koszy na odpady w miejscach publicznych, oznakowanie koszy na odpady w miejscach publicznych)	2,78
Infrastruktura techniczna	
dostępność sieci wodociągowej	3,91
dostępność sieci kanalizacyjnej	3,86
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	3,18
stan dróg gminnych	3,06
dostęp do szerokopasmowego Internetu	2,84
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,66
dostępność sieci gazowej	1,96
dostępność parkingów w Jedwabnie	1,96
Turystyka i rekreacja	
atrakcyjność turystyczna	4,14

oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	3,54
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	3,11
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,09
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	3,08
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	2,85
poziom bazy gastronomicznej	2,74
Oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,38
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	2,11
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	2,00
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)	1,85
Edukacja i kultura	
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,20
działalność domu Gminnej Biblioteki Publicznej w Jedwabnie	4,06
dostęp do edukacji przedszkolnej	3,92
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,83
jakość infrastruktury przedszkolnej	3,83
jakość edukacji przedszkolnej	3,67
organizacja dowozu dzieci do szkoły podstawowej	3,50
jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,22
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	3,08
działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Jedwabnie	3,00
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	2,96
jakość, różnorodność i dostępność zajęć oferowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Jedwabnie	2,92
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,72
działalność świetlic wiejskich	2,71
dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach	2,60
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,57
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	2,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W ankiecie należało również zidentyfikować główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazły się: rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych, poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego, poprawa dostępu do usług medycznych, poprawa infrastruktury drogowej, rozwój sieci gazowej oraz zmniejszenie bezrobocia.

Ryc. 29 Główne priorytety rozwoju Gminy Jedwabno według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

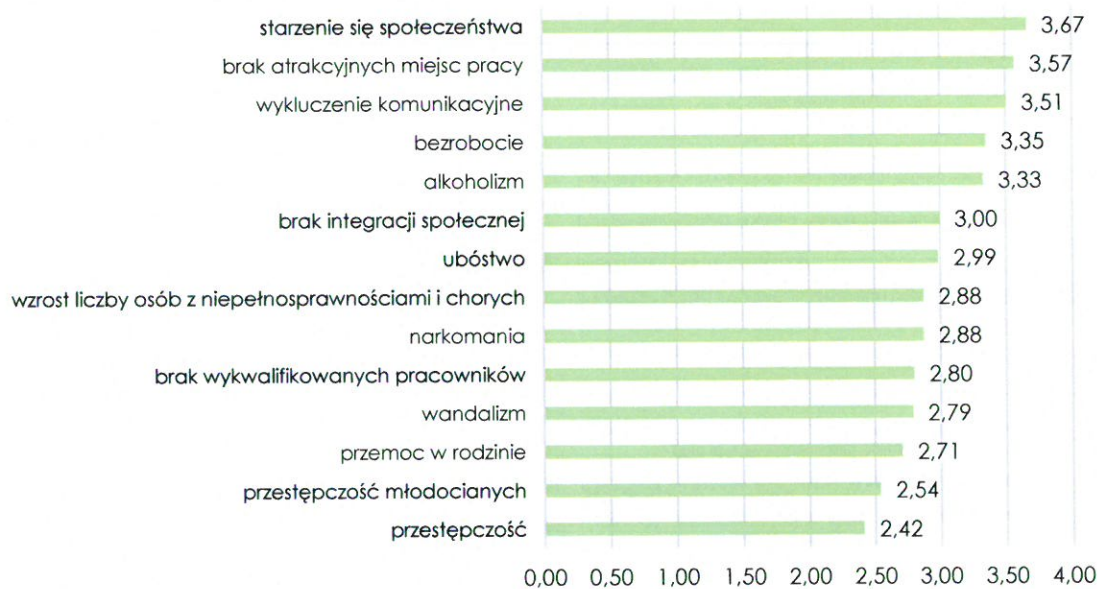
W kwestionariuszu znalazły się również pytania otwarte. Według mieszkańców **kluczowymi elementami, z których Gmina może być dumna** są jeziora, lasy, gospodarka wodno-kanalizacyjna, działania Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Hotel Natura Mazur. **Kluczowymi elementami, które powinny zostać poprawione** są natomiast: dostęp do lekarzy

specjalistów, komunikacja publiczna, dostęp do Internetu, dostęp do ścieżek rowerowych czy zajęcia w Gminnym Ośrodku Kultury. **Wizytówką Gminy** według ankietowanych, poza jeziorami, lasami oraz turystyką, mogą stać się warsztaty tkacki oraz chleb.

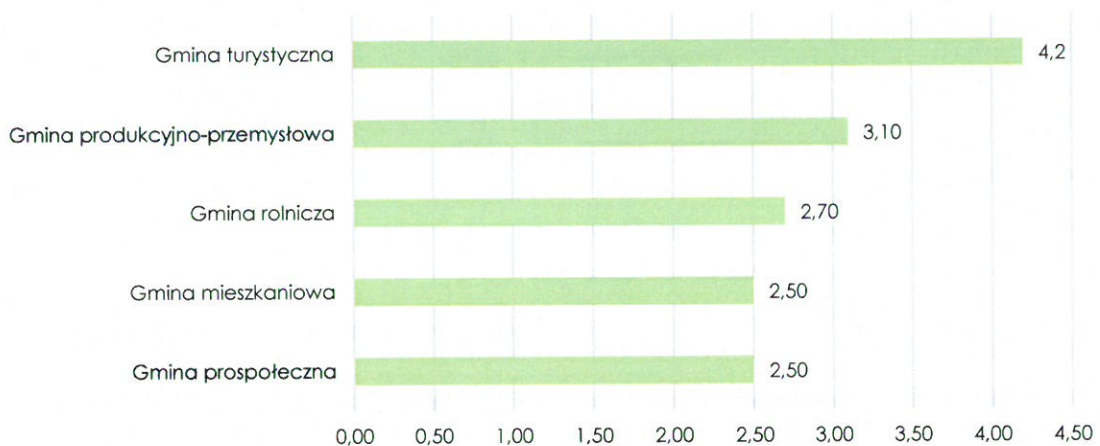
W ankiecie pojawiło się także pytanie o główne problemy społeczne występujące na terenie Gminy. Najczęściej wskazywano na starzenie się społeczeństwa, brak miejsc pracy oraz wykluczenie komunikacyjne, co jest spójne z poprzednimi wynikami.

Tab. 13. Główne problemy społeczne występujące na terenie Gminy Jedwabno

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Ostatnią część ankiety stanowiło uszeregowanie profili Gminy do 2035 według ich ważności. Mieszkańcy wskazują, iż Gminę Jedwabno należy rozwijać w kierunku turystycznym oraz produkcyjno-przemysłowym.

Ryc. 30. Priorytety rozwoju Gminy Jedwabno do 2035 roku według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

ZAŁĄCZNIK 3: TABELA EWALUACYJNA

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Dostępna i racjonalnie zagospodarowana przestrzeń	<p>Przyjęcie Planu Ogólnego dla Gminy Jedwabno stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni oraz wyznaczenie stref przemysłowych, mieszkaniowych oraz OZE.</p> <p>Zagospodarowanie centrum Jedwabna poprzez stworzenie miejsca aktywności dla mieszkańców i turystów.</p> <p>Budowa bloków mieszkalnych z inicjatywy SIP KZN Północ.</p> <p>Tworzenie warunków do rozwoju sieci transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz na zewnątrz, w tym współpraca z podmiotami zewnętrznymi w tym zakresie.</p> <p>Zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami, ze szczególnymi potrzebami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych.</p>				
1.2. Nowoczesna i rozbudowana infrastruktura techniczna i sieciowa	<p>Poprawa jakości i dostępu do infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą przydrożną, w tym m.in. chodników, poboczy, przejść dla pieszych, oświetlenia energooszczędnego.</p> <p>Współpraca z Powiatowym oraz Wojewódzkim Zarządem Dróg, jak również Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie budowy modernizacji i remontów dróg wyższego rzędu.</p> <p>Budowa oczyszczalni oraz zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej oraz remont istniejącej.</p> <p>Modernizacja i budowa infrastruktury wodociągowej, w tym stacji uzdatniania wody.</p> <p>Zwiększenie dostępu oraz modernizacja sieci gazowej.</p>				

Poprawa dostępności cyfrowej poprzez rozbudowę szerokopasmowego Internetu.

Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy i promocja ich wykorzystania wśród mieszkańców oraz zapewnienie – w dokumentach planistycznych – terenów pod lokalizację OZE.

Realizacja programów wspomagających wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne przez mieszkańców Gminy oraz wsparcie mieszkańców w usuwaniu azbestu,

Podjęcie działań i przeprowadzanie akcji edukacyjnych na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy,

Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe,

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy edukacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym segregacji odpadów,

Refunkcjonowanie wód opadowych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz promowanie i wspieranie takich rozwiązań wśród mieszkańców,

Poprawa efektywności ograniczania dopływu zanieczyszczeń do wód poprzez m.in. aktualizację programu środowiska oraz przygotowanie analizy techniczno-ekonomicznej gospodarowania ściekami w obszarach niezurbanizowanych,

Wsparcie rozwoju bioróżnorodności, decydującej o stabilności i odporności ekosystemów, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych.

1.3. Adaptacja do zmian klimatu

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości	Wspieranie lokalnych przedsiębiorców. Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców,				

	<p>Nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.</p> <p>Aktywizacja bezrobotnych poprzez współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy.</p> <p>Stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. wprowadzenie zwolnień podatkowych.</p> <p>Wspieranie wysoko efektywnego i nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa.</p> <p>Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych,</p> <p>Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa i ich promocja.</p> <p>Rozwijanie infrastruktury turystycznej na istniejących już strefach rekreacyjno-wypoczynkowych.</p> <p>Budowa tras i ścieżek rowerowych,</p> <p>Budowa łąki.</p> <p>Utworzenie wiosek tematycznych na terenie Gminy.</p> <p>Stworzenie ścieżek turystycznych na terenie Gminy.</p> <p>Wsparcie przy rozwoju bazy gastronomicznej.</p> <p>Stworzenie infrastruktury turystycznej promującej lokalne dziedzictwo kulturowe tj. np. tablice informacyjne przy zabytkach, ścieżki lokalne z historycznym opisem danej miejscowości itd.,</p> <p>Zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Działania mające na celu renowację zabytków.</p>
2.2. Rozwój turystyki w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze	
2.3. Promocja Gminy Jedwabno	<p>Tworzenie i promocja wydarzeń sezonowych, takich jak festiwale kulinarne, jarmarki regionalne czy pikniki, aby przyciągnąć turystów i zwiększyć zainteresowanie kulturą regionu.</p>

				CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Usługi społeczne, zdrowotne i administracyjne odpowiadające potrzebom mieszkańców	<p>Nawiązywanie i rozwijanie współpracy międzynarodowej na rzecz realizacji wspólnych projektów i wymiany doświadczeń.</p> <p>Organizacja festiwalu Mazury 2025 i kontynuacja cyklu w kolejnych latach.</p> <p>Wykorzystanie mediów społecznościowych, strony internetowej oraz współpraca np. z blogerami podróżniczymi w celu dotarcia do szerokiego grona potencjalnych turystów.</p> <p>Umieszczenie tablic informacyjnych i interaktywnych map w strategicznych punktach gminy, które przybliżą turystom historię, szlaki turystyczne i atrakcje okolicy.</p> <p>Stworzenie platformy lub punktu sprzedaży promującego lokalne produkty i rekordzięto, umożliwiając turystom zakup unikalnych wyrobów, co wzmocni regionalną tożsamość i wspomogę lokalnych producentów.</p> <p>Współpraca z podmiotami lokalnymi oraz partnerami zewnętrznymi w zakresie tworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej.</p> <p>Rozwój współpracy partnerskiej z gminami okolicznymi oraz zagranicznymi, mający na celu wymianę doświadczeń, wspólne inicjatywy gospodarcze, kulturalne i edukacyjne.</p>			3.1. Usługi społeczne, zdrowotne i administracyjne odpowiadające potrzebom mieszkańców	KIERUNKI DZIAŁAŃ				
					Utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS) z szeroką ofertą wsparcia społecznego, zdrowotnego i prawnego dla mieszkańców.				
					Uruchomienie domów sąsiedzkich, asystentów osoby z niepełnosprawnością, usług takich jak „taksówka dla seniora” i „taksówka dla osoby z niepełnosprawnością” oraz opieki całonocnej dla potrzebujących.				
					Rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dedykowanym seniorom				

Zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych,

Rozwój budownictwa mieszkaniowego na potrzeby osób starszych, rodzin wielodzietnych i osób w trudnej sytuacji materialnej

Utworzenie Fabryki Inicjatyw Społecznych w każdej miejscowości z opiekunem starym w celu wspierania inicjatyw społecznych i integracji lokalnej społeczności (FIS),

Utworzenie mieszkań treningowego dla osób usamodzielniających się i osób z niepełnosprawnościami, umożliwiającego naukę samodzielnego funkcjonowania,

Budowa Centrum Gminnego Bezpieczeństwa oraz remiz OSP w celu zapewnienia mieszkańcom miejsca koordynacji działań kryzysowych i wsparcia,

Zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami.

Budowa oraz uruchomienie żłobka,

Zapewnienie dobrze wyposażonych placówek, takich jak przedszkola, szkoły i świetlice, które wspierają rozwój dzieci i młodzieży poprzez nowoczesne zaplecze edukacyjne,

Wprowadzenie programów wyróżniających szanse, takich jak zajęcia wyrównawcze, korepetycje, pomoc psychologiczna oraz asystentura dla uczniów z trudnościami w nauce lub pochodzących z rodzin o niskim statusie materialnym,

Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, takich jak warsztaty artystyczne, sportowe, technologiczne i naukowe, aby wspierać rozwój talentów oraz zainteresowań młodych ludzi,

Doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej, np. poprzez kursy i szkolenia dla nauczycieli.

Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, takich jak festyny, koncerty, wystawy artystyczne oraz imprezy folklorystyczne, aby integrować społeczność lokalną oraz promować kulturę regionu.

3.2. Równy
dostęp do
edukacji i usług
opiekuńczych
dla dzieci i
młodzieży

3.3. Różnorodna
oferta kulturalna
i sportowa

Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej, obejmujący budowę nowych obiektów sportowych, takich jak boiska, place zabaw, siłownie plenerowe oraz modernizację istniejących obiektów (m.in. Stadionu Gminnego), aby zwiększyć dostępność do aktywności fizycznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Zwiększenie dostępności do zajęć pozalekcyjnych z zakresu kultury i sportu, poprzez organizację sekcji sportowych, zajęć tanecznych, teatralnych oraz różnorodnych warsztatów, aby promować zdrowy styl życia i aktywność społeczną wśród dzieci i młodzieży.

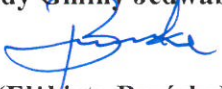
Wspieranie działalności lokalnych organizacji kulturalnych i sportowych poprzez dotacje, granty oraz współpracę przy organizacji wydarzeń, a także inwestycje w rozwój lokalnych ośrodków kultury, aby wzbogacić ofertę kulturalną i sportową gminy oraz zapewnić różnorodność działań dostępnych dla mieszkańców.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY JEDWABNO
Elżbieta Brzóska

Imienny wykaz głosowania radnych

Rady Gminy Jedwabno nad uchwałą Nr XII/82/25 z dnia 27 lutego 2025 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jedwabno na lata 2025-2035.

Lp.	Nazwisko i imię	Głos „za”	Głos „przeciw”	Głos „wstrzymujący się”
1.	Adamiak Mateusz	X		
2.	Arbatowska Iwona	X		
3.	Barańska Martyna	X		
4.	Brzóska Elżbieta	X		
5.	Duda Julia	X		
6.	Gaździńska Małgorzata	X		
7.	Jaguszevska Grażyna	X		
8.	Kowalczyk Roman	X		
9.	Kowalski Maciej	X		
10.	Licka Teresa	X		
11.	Mil Jan	X		
12.	Piórkowski Dariusz	X		
13.	Sznajder Magdalena	X		
14.	Szydlik Marianna	X		
15.	Wiktorowska Katarzyna	X		
Podsumowanie:		15	0	0

Przewodnicząca
Rady Gminy Jedwabno

(Elżbieta Brzóska)

